

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 785. Kiadóhivatal 796.

Kossuth és a függetlenségi párt.

Budapest, márczius 8.

A függetlenségi párt mai értekezletétől sokan vihart vártak és fölfordulást. Kárörvendő arczok kaján reménykedéssel leselkedtek a látóhatáron, hogy a mai értekezlet, melyen a bankkérdésben kellett állást foglalni, hátha szétrobbantja a koalíció legnagyobb pártjának az egységét s vele együtt a levegőbe röpti az egész koalíciós kormányzati rendszert.

A pártértekezlet lezajlása után konstatálhatjuk, hogy ez nem történt meg. Sőt éppen ellenkezőleg, az történt, hogy azok is, akik eddig látszólag ellentétes utakra tévedtek, megértették egymást s rájöttek arra, hogy közöttük nincsenek ellentétek. Kossuth Ferencz — akit megújuló betegsége, mindenki őszinte sajnálatára, ágyához szegezett — levélben kérdezte meg a pártjától, hogy mi igaz azokból a hírekből, melyek szerint a párt egy része nem helyesli az ő taktikáját s vérmesebb reménységekkel, az övétől eltérő meredekebb utakon akar törni a cél felé? Ez a levél klaszszikus tömörséggel tükröztette vissza azt, hogy Kossuth mit végzett s ezután mit kíván tovább intézni? Abból indul ki, hogy a bankkérdésben ugyanazt a módszert kívánja követni, amelyik

a függetlenségi párt vezérelve volt azóta, hogy a koalíció uralomra került. Lassu, fokozatos fejlődéssel törekedni a párt elveinek megvalósítása felé, úgy, amint már az önálló vámtérület és a katonai követelések eseteiben a meglévő állapotok czéltudatos továbbfejlesztésével igyekeztek előkészíteni a párt elveinek tökéletes gyakorlati érvényesülését. A bankkérdésben Kossuth a kartellbankot tartja a fejlődés ezután következő lépcsőfokának és kijelenti, hogy ha ez nehézségekbe ütköznék, legfelsőbb helyen ő maga is az önálló magyar bank föllállítását hozná javaslatba. S ezeknek az előterjesztése után nyíltan, öntudatosan szólítja föl a pártot arra, hogy nyilatkozzék, egyetért-e vele ebben a taktikai kérdésben?

A párt válasza nyomban dokumentálta azt, hogy Kossuth Ferencz ma is a legteljesebb bizalom birtokában van s hogy a függetlenségi párton egyetlen ember sincsen, aki ne értene teljesen egyet vezérével. Ebből a bizalomból kifolyólag kimondotta azt, hogy a minisztertanács ismeretes határozatának megfelelőleg a bankbizottság beérkezendő jelentését a Házban érdemben tárgyalni nem kívánja addig, amíg az osztrák kormányval most folyó tárgyalások befejezést nem nyernek. A romboló erők fölszabadtítása helyett a mai párt-

értekezletet így csak még szilárdabban kovácsolta a függetlenségi párt egységét s ezzel teljesen hitelét vesztette az a mese, hogy Kossuthot tulajdon párthívei készülnének dezavualni.

Tulságos optimizmus volna azonban, hogyha ebből arra következtetnénk, hogy a válság eshetősége elmúlt és a koalíciós rend immár megint megszilárdult. Csupán annyi történt, hogy a függetlenségi párt vezetésében a gyepölő ismét a Kossuth Ferencz kezeibe került, mert mindama félreértés, mely alkalmas lett volna arra, hogy szakadást idézzen elő közte és a párt valamelyik frakciója között, teljesen elenyészett. Ezt az eredményt sem szabad lekicsinyelnünk, sőt a függetlenségi párt és a függetlenségi politika szempontjából döntő jelentőségűnek kell tartanunk azt, hogy így történt.

Am azért ne ringatózzunk tulságos illúziókban. A krízis sulypontjában már eddig sem az volt, hogy a bankkérdésben mi lesz a párt álláspontja és hogy ennek az álláspontnak a megformulázásában egységes lesz-e a párt? A bankkérdés csak egyik ütköző pontja volt annak a folyamatnak, mely a mai krízis lényege.

A krízis lényege az, hogy tulságos és vérmes akaratuak izgatása következtében a pártok egymáshoz való viszonya

Pereg a dob.

Írta: Gagyhy Dénes.

(Utánnemzés tilos.)

A zoltai kastély udvarán szokatlan tolongás támadt. Szokatlan, mert eddig hivatalan cselédnépnek vagy bámész falusiaknak nem volt szabad az urasági palota előtt ödöngeni. Most azonban hivatalos urak, zsidó kalmárok, vásáros földművelők lepték el a virágágyások környékét és egymásra verték az ősi birtok egy-egy darabjának árát, amint a végrehajtási kiáltó kimondotta az alku legalsó összegét. A család tagjai közül nem volt jelen senki. Tivadar gróf, a tulajdonos, meg a leánya a legbelső szobák valamelyikébe vonultak a nyilvános megszegyenítés elől, amely egyben anyagi tönkretetésüket is jelentette. Miklós nem volt otthon, mint hadnagy szolgált egy galicziai dragonyos ezredben. Talán tudomással sem birt a történetkről, noha egyenesen ő volt a szomorú romlás közvetlen oka.

Gróf Zoltay Miklós vig gyerek volt, szerette a mámort és a kártyát, nagy nevére is sokat adott, mely nem vagyoghatott szürke fakeretben, arannyal kellett körüldiszíteni, hogy igazi fényét el ne veszítse. És erre pénz kellett, temérdek pénz, mely a birtok jövedelméből nem telt már, a terhére vett kölcsönnel kellett bővíteni. Egy-egy udvari bál vagy balsikerű kártya-kampány a bécsi Jockey-Clubban, százezreket nyelt el, akáresak a Tiszába dobták volna.

Az örvény, mely a léha ifju könnyelműsége miatt az apa körül kezdett kavarni,

egyre szűkebb gyűrűbe fűződött s a szerencsétlent magával ragadta. A hitelezők csődött kértek a látszólag gazdag főúr ellen s ezzel megpeeséltették a sorsát.

Azalatt, míg lent a dob peregett s az árverezők hiénaszivaja tombolt, Zoltay Tivadar leszámolt magával és a világgal pár másodperc alatt. Főbe lötte magát s mire leánya a szomszéd teremből az éktelen durranásra átszaladt, már nem lélezett többé, olyan kemény kézzel és olyan biztos irányba küldötte az ólomgolyót.

Zürzavar támadt a végzetes hirre, eszük vesztve szaladgáltak a cselédek, a hatóság is felfüggesztette a hivatalos eljárást, míg a temetés lejár s a fejetlenség szünik.

Egyedül Mária grófnő örizte meg lélekjelenlétét, bár a nem várt csapás szerfölött megtörtte. Első dolga volt, hogy bátyját értesítse a gyászról és haza hívja apja ravatalához. Azután az öreg Csorja Mártonért küldött. Jött az első hívásra. A grófnő a lépcsőkön várta s amint érkezett, bevezette magához.

— Kedves Márton bácsi, ne haragudjék, hogy zavartam a nyugalmát, de higgye meg, nincs kihez fordulnom, nekem pedig jó tanács kell és utbaigazítás. Nem tudom, mit tegyek. Sejtelmem sincs róla, hogy minek következménye ez a borzalmas helyzet. Csak azzal vagyok tisztában, hogy mindentűnk el akarják venni, de hogy miért, nem is képzelem. Maga ismerte viszonyainkat, talán ma is ismeri — nem lenne hát szives felvilágosítani engemet? Kérem, édes Márton bácsi, tegye meg, hiszen maga mindig olyan jó volt hozzám!

— Hogyne tenném, méltóságos kisasszony, hogyne tenném.

— Ismeri az ügyek állását?

— Elejétől végig. De attól félek, ha beszélnek, egyik-másik szavammal fájdalmat okozok szívén.

— Mindegy, nagyobb szenvedés már ugyem érhet.

— Hát úgy áll a dolog, hogy édesatyja, a boldogult méltóságos gróf ur egy pesti banknál apránként nagy summa pénzt vett kölcsön a birtokára, a zoltaira, meg a dömeházira.

— Nincs is több ennél.

— Az összes birtokára vette. De amint nőtt a tartozás, nőtt a kamatja is, aztán nem bírta a törlesztést.

— Teremtóm, mire kellett ennyi pénz! Hiszen ki sem mozdultunk Zoltáról és alig költöttünk többet az éppen szűkségeknél.

— Tudom, nem is itthon volt a baj.

— Hát hol?

— Bécsben.

— Bécsben?

— Ott, mert oda küldötte a gróf ur a sok pénzt.

— Ugyan minek!

— Azt nem tudom, de a kasznár urtól hallottam, hogy csak egyszerre százötvenezer forintot vitt a pataki postára, a méltóságos hadnagy ur részére.

— Jézusom! Erről nem szolt nekem senki, titokban csináltak mindent. Mi lesz most?

— Bajos volna kiszámítani. De azt hiszem, hogy az adósság kifizetése után marad még valamennyi birtok. Igaz, hogy nem sok,

élesedett ki a koalíció keretein belül s emiatt nincsen meg a pártok között az a tökéletes összhang és egyérműség, mely a további együttműködés föltétele. Kossuth Ferencz higgadtsága és mérsékelt belátása ugyan — éppen úgy, mint a mostani esetben — más döntő fordulat előtt is éreztetni fogja hatását. De Kossuth Ferencz sem léphet föl a maga egyéniségének döntő súlyával minden apróbb jelentőségű dologban s ezzel, a rész kérdések elmérgesítésével tág teret nyit a koalíciós alakulás alámosásának. Ez teszi a helyzetet veszedelmessé és a jövőt bizonytalanná.

A pártok hatalmi harcza adja tehát az alkalmas kulcsot a mai helyzet megítéléséhez. S ennek a megállapítása után már nem is lehet tovább menni a találgatásban, mert a lehetőségeknek, a várható eshetőségeknek tág mezője nyílik meg előttünk, kezdve azon a legközelebb fekvő eshetőségen, hogy a karte bank terve megbukik s Kossuth Ferencznek nem sikerül az önálló bank tárgyában elfoglalt álláspontját sem érvényre juttatni, ami egyértelmű volna a nagy krízis közeli kitörésével.

Ezekkel a borús és harcias levegőjű kilátásokkal szemben mindenestre megnyugvásunkra szolgálhat az, hogy Kossuth Ferencz teljes mértékben ura a maga pártjának. Mert a függetlenségi párt lehet, hogy lassu, de eredményes előnyomulását csakis az ő higgadt taktikája biztosíthatja.

Budapest, márczius 8.

A képviselőház holnap, délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen tovább folytatják az adóreform részletes tárgyalását.

A kormány 1907. évi működésének statisztikája. Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház mai ülésén terjesztette be a kormány 1907. évi működéséről szóló jelentést és évkönyvet. Az 506 oldalra terjedő vastag kötet részletesen felsorolja az egyes

miniszteriumok 1907. évi tevékenységét, rámutat mindazokra a törvényjavaslatokra, melyeket az egyes miniszteriumok a képviselőház elé terjesztettek és letárgyalattak. Így egységes, könnyen áttekinthető képet nyerünk a kormány egész évi működéséről és az ország közállapotairól. A hatalmas kötet három főfejezetre oszlik. Az első fejezet sorra veszi az egyes miniszteriumokat s reszortügyeket, melyeket azok az 1907. esztendőben elintéztek. A második fejezet az ország közállapotairól szól s részletesen eszeteli az ország népesedését, közegészségét, östermelését, iparát, kereskedelmét, a közlekedést, a népesség pénz- és hiteléletét, s külön szakaszt szentel a közoktatás-ügynek, a hiteléletnek és a jogszolgáltatásnak. A munka legnagyobb részét a statisztikai évkönyv foglalja el, mely az 1907. évről vonatkozó összes statisztikai kimutatásokat közli.

Az önálló bankért. Makóról táviratozzák: A makói függetlenségi párt tegnap tartotta éves közgyűlését, amelyen a párt egyhangulag kimondta, hogy ragaszkodik az 1907. évben hozott határozathoz, melyben feliratilag kérte a kormányt és a képviselőházat, hogy 1910-ben az önálló bankot, 1917-ben pedig az önálló vámterületet létesítse. Rendkívül lelkes volt a hangulat Justh Gyula, Makó város képviselője iránt, akit melegen ünnepelek és elhatározták, hogy feliratban üdvözlök Justhot. E feliratot a makói függetlenségi párt egy monstre küldöttsége adja át Budapestben Justhnak.

Rákospalota új diszpolgárai. Rákospalota nagyközség 500 tagból álló monstre küldöttsége jött fel ma Budapestre, hogy átadja a község diszpolgári oklevélét Kossuth Ferencz miniszternek, Sztérenyi József államtitkárnak és Hédervári Lehelnek, a kerület képviselőjének.

Kossuth Ferencz miniszter betegsége miatt ágyban fogadta a küldöttségnek 50 tagját, akiknek nevében Kovácsy Kálmán evangélikus lelkész üdvözölte a minisztert lelkes beszéddel. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter válaszában megköszönte a jóindulatot, a szeretetnek és a ragaszkodásnak meghatározó kifejezését. Tényleg beteg vagyok — ugymond — és ez sajnos, megakadályoz abban, hogy hazám iránt való kötelességemet úgy teljesíthessem, amint kívánám. Mindennek dacára betegségem alatt is édes hazám sorsa lebeg mindig szemem előtt és végtelenül jól esik, ha honfitársaim elismerik, hogy hazámnak és csakis hazámnak élek. Még egyszer köszönöm bizalmukat. A küldöttség felkereste ezután Sztérenyi József államtitkárt, aki az üdvözlésre többek között ezt felelte: Az a diszpolgári oklevél, amelyet nekem önök most

átadnak, kellemes emlékeket varázsol vissza: az ifjú kor emlékeit, melyek az életet át nem mosódnak el soha, az ifjuság emlékeit, amikor annak a pályának az alapjait rajtja le minden ember, amelyet élete fonálán végig követ, amely Isten segédelmével a férfit ezen céljai felé vezetik, amelyeket tulajdonképpen zseny korban választott magának. Talán lesznek még önök között, polgártársaim néhányan, akik visszaemlékeznek velem együtt arra az időre, amikor a nemzeti kulturát szolgáltuk Rákospalota községében is, talán lesznek önök között, akik ebben a percben visszaemlékeznek, hogy a főváros környékének néhány községében a nemzeti nyelvet és a nemzeti irányt szolgáltuk fiatalember korunkban, lesznek talán önök közt olyanok is, akik visszaemlékeznek arra a szerény munkásságra, amelyet közel három évtizeddel ezelőtt gazdasági irányban kezdeményeztünk, talán ifjú, talán bohó reményektől vezérelve. S íme, t. uraim, három évtized múltán a remények nagy része megvalósult és ha önök végigtékitik azt a gazdasági fejlődést, amelyet az utolsó három évtizedben Magyarország elért, úgy velem együtt meglehetősen emlékezhettek vissza arra az időre, amelyet egykor együtt töltöttünk. Legyenek meggyőződve, hogy ha módomban lesz Rákospalota érdekében akár kulturái, akár gazdasági tekintetben valamit tenni, örömmel állok rendelkezésükre és mint egyszerű polgár, mindenkor kötelességemnek fogom tartani, hogy községünk érdekében közreműködjek. Az államtitkár beszédét nagy lelkesedéssel fogadták.

Hédervári Lehel képviselő diszpolgári oklevélét Kovácsy Kálmán evangélikus lelkész nyújtotta át lelkes szavak kíséretében. Hédervári Lehel válaszában hangoztatta, hogy mindig hű volt vezéréhez és hű is fog hozzá maradni.

Gróf Eszterházy Móricz angol czikke. „Hungary and Europe” czímen igen érdekes cikket ír gróf Eszterházy Móricz a londoni „National Review”-ban. Nagy perspektívájú fejtegetéseit Knatchbull-Hugessen „The political evolution of the Hungarian Nation” czímű magyarbarát könyvéhez fűzi. A cikkíró kitünő megfigyelési első sorban arra a külföldi irodalomra vonatkoznak, amely ujabban Magyarországot ügyeit tárgyalják s amely rendszerint a valóságnak csak karikatúrája. Legyünk szerinte bizalmatlanok az ilyen könyvekkel szemben, kénytelen idegen forrásokhoz alkalmazkodni, amelyek célja nemzeti létünket megzavarni. Knatchull Hugessen könyve megtöri ezt az ellenséges irodalmi sorozatot. A cikkíró ezután részletesebben ismerteti a könyvet s annak történelmi és politikai fejtegetéseit a maga megjegyzéseit fűzi. Ezek a fejtegetések az Arany bulla s a Pragmatica Sanctio vonatkozását mutatják és a magyar szabadság és függetlenség megerősítésére; kimutatják, hogy ezek a sarkalatos törvények, éppugy mint a 48-as törvények a nemzet alkotmányos életének szerves produktumai.

— Mit gondol, hogyan kellene eljárni, mit kellene csinálni?

— Ahogy az én műveletlen eszemmel látom a dolgot, legjobb volna, ha szólnék eresztene a fiskálisokat, mert azok csak maguknak jók, máséval addig törődnek, míg hasznuk van belőle. Ha nincs — adjon Isten, mindjárt tovább állanak. Aztán engedné, hogy a törvényes eljárás végére menjen, itt nem lehet csálni, a bíró rákoppant mindjárt a hamis emberek ujjára. Nagy birtok, drága föld a zoltai, meg a dömeházi is. Csak arra vigyázzon, méltóságos kisasszony, hogy a bátyja közelébe ne férhessen a maradék vagyonnak.

— Csak nem képzeli, hogy Miklós megfosztana az engemet illető résztől és nyomorba kergetne? Ez lehetetlen...

— Én nem képzelek semmit, de tapasztaltam, hogy semmi sem lehetetlen. Aki gyermekkorában hazudik, nagykorában sem teszi mindig az igazságot.

Mária két szeme könybelábbadt. Főként azért, mert érezte, hogy igazat beszél a régi szolgálga.

— No látja, megrikattam, Marika kontesz. Ejnye, pedig nem akartam megszólni a testvérét... Talán nincs is úgy, amint én állítottam.

— Attól tartok, hogy úgy van, Márton bácsi.

— Nem kell azért sírni, jóra fordulhat még minden. Jóra is fordul, majd meglátja. De megyek már, istennek ajánlom, méltóságos grófnő. Ha valamiben szükség lenne még a vén Csorjára, akármikor — elég, ha a legkisebb inast küldi is értem.

— Köszönöm szépen. Mi hír Mózesről?

— A fiamról?

— Róla.

— Nem igen ír az utolsó időkben. De ha ír is, azt kívánja, hogy ne mutassuk a levelét senkinek, még ne is szóljunk felőle, akárki kérdezősködik. Kezét csókolom!

— Isten megáldja, Csorja uram.

Mária egyedül maradt. Aztán átment a halottas terembe és térdre borult apja ravatala előtt. Imádkozni kezdett, de csodálatosképpen nemesak a megboldogult léleküdvösségeért imádkozott, hanem egy deli szép leányért is. Önfeledten tette és mikor rajtakapta magát, hogy minő vétet követett el, zokogó sirással bánkódott fölötte. Hanem azt az idegen, betelakodott árnyékot mégsem bírta elűzni magától. Vagy talán nem is akarta, nem akarta, ha mindjárt bűn volt is.

Hívó szavára semmi értesítést sem kapott bátyjától, bár ismételtén táviratozott. A temetés ideje rohamosan közeledett, Miklós gróf mégis hallgatott. A rokonság, megszűről és közéről, egybegyűlt már, csak reá vártak. Végre a temetés napján délkor, lóhalálban vágatott Patakról egy lovaslegény, aki sürgőnyt hozott Zoltay grófkisasszonynak. Párisban kelt s azt hozta hírül, hogy a fiatal gróf uton van hazafelé, délután meg is érkezik. Este hat óráig várakoztak, de hiába. Végre megkezdették a szertartást. Egy roznyói kánonikus pap vezette s a környékbeli lelkészek közül többen segédkeztek neki. Megindult a gyászmenet, lassu, szomorú tempóban s már a családi kriptá felé kanyarodott, mikor az országuton vágatott kocsi szálló porát pillantották meg. Ez ő, Miklós gróf, mendorták nehányan, mire a végtiszteességtévők megállottak.

Ő volt csakugyan. Meg sem várta, hogy a kocsi megálljon, egy vaskmerő ugrással kidobta magát az utra és senkire nem nézve, senkihez nem szólva, egyenesen a koporsóhoz rohant és leroskadt rá. A daliás katonatisztben nem volt annyi erő, hogy a lába elbirta volna, úgy megtörte testi-lelki energiáját a vesztéség.

— Mindenemet elvesztettem! — nyögte kétségbeesve.

És igaza volt, mert az apja rá nézve nemcsak a szerető és gyermekeért mindent áldozó szülőt jelentette, hanem az anyagi támaszt, a bajában segítő, bukásában feltartó és őt megmentő kart is. Ki lát a vesébe és ki tudná, hogy melyiket sajnálta inkább abban a néma, halott emberben — az apát-e, vagy a bankárt?

Akiben megszűnik a lélegzés és hiába költögeti akár a szeretet, akár a kezéttördelő jajszó egyként odajut a temetőbe, bárki lett legyen. Ebben az egyben egyenlőség van, ez alól nem lehet kibujni sem csalafintasággal, sem pénzadóval. Le kellett feküdnie Zoltay Tivadarnak is örökre vetett ágyába, hogy egy banális bucsuzató ének után magára hagyja mindenki, egy hét mulva tén el is feledje.

A végzetet nem lehet megállítani utjában. Amint lesztek a kastélyról a gyászdrapériát, a dobszó újra felhangzott az udvaron. Elliczítáltak mindent, kótya-vetyén, ahogy akarták. Mégis megmaradt a vételárból félszázeczer forint, ráadásul a kastély, meg a park.

De kié legyen a maradék vagyon? A fiatal gróf magának követelte, mivel ő a fluörökös. Hugának nem akart egyebet

A bankkérdés megoldása?

— Kartellált állam-bankok. —

— A függetlenségi párt Kossuth mellett. —

Budapest, márczius 8.

A függetlenségi párt ma délután megtartotta azt a nagy érdeklődéssel várt értekezletét, amelynek az volt az előre bejelentett célja, hogy egyrészt leszögezze magát a párt az önálló jegybank mellé, másrészt bizalmat szavazzon Kossuth Ferencnek. A párt tagjainak rendkívüli részvétele mellett folyt le ez a nevezetes értekezlet és a bizalomnyilvánításnak sajtószertű tónust adott az a sajnálatos körülmény, hogy Kossuth ma váratlanul súlyos beteg lett és el sem mehetett az értekezletre.

A betegség híre délelőtt a képviselőházban Justh Gyula hosszasan beszélgetett Hoitsy Pállal, aki azután gróf Apponyi Albert miniszterrel Kossuth Ferenc lakására ment. Körülbelül két óra hosszat tanácskozhattak együtt. Apponyi és Hoitsy egy óra tájban érkeztek vissza a képviselőházba. Velük jött Kossuth Ferenc titkára, Pally Sándor is, aki megajugtatja a Kossuth egészségeért aggódó függetlenségiakat, hírül adván, hogy Kossuth állapota aggodalomra okot nem ad. Hoitsy Pál azután közölte a függetlenségiakkal, hogy Kossuth kívánja a mai értekezlet megtartását és arra kéri a pártot, hogy a konferencián csak kevesen szólaljanak föl. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter is hosszasan beszélgetett a függetlenségiakkal és elmondotta nekik Kossuth üzenetét, valamint azt is, hogy Kossuth levelet intézett a párthoz.

Ebben a levélben, amelyet az értekezlet megnyitása után Hoitsy Pál olvasott föl, Kossuth határozottan fölvetette a bizalmikérdést, amelyre aztán Mérey Lajos határozati javaslatának egyhangú elfogadásával felelt a párt. A határozati javaslat a Kossuth Ferenc iránt való bizalom kifejezése mellett az önálló bankhoz köti a pártot, de a kormány álláspontját respektálandó kimondja azt is, hogy a bank-

adni belőle, mint szállást és ellátást. Elég a leánynak ennyi is! Sőt még áldozatot kell hoznia családjá érdekében, annak régi fényéért és jövődicsőségéért. Ez utóbbit különösen emlegette Miklós minden alkalommal, ha nővérével négy szemközt került. Mária nem értve az unos-untalan való czélzást, megkérdezte, hogy mit akar mondani vele.

A gróf minden tartózkodás nélkül, ezimikusan mosolyogva rukkolt ki tervével és szándékával:

— Férjhez akarom adni, kedvesem. Kérorje van, nagyszerű szerencsét tehet. Szegény leánynak nem szabad érezlegni, sem romantikusnak lenni. A lovagvilág letűnt s a szerelmes troubadourok elpusztultak. Ma nincs szerelem, csak pénz!

— Mit beszél, Miklós?

— Semmi különösét. Férjhez akarom adni.

— Engemet?

— Magát, édesem.

— Kihez?

— Wolfram urhoz, ki a birtokunkat megvette. Megszerette magát, bár alig látta kétszer. Feleségül akarja venni, én oda is ígértem már. Előre jelentem, hogy határoztam, a dolog fait-accomplí és ellenmondást nem tűrök. Kívánom! Követeli a Zoltay grófok jóvője.

— És ha nem engedelmességek?

— Engedelmeskednie kell! Jól megértette, hogy miről van szó.

— Inkább zárdába megyek.

— Ebben az esetben nem kényszeríthetem.

— Akkor határoztam én is...

bizottság határozatát a kormány banktárgyalásai alatt nem tűzik a képviselőház napirendjére.

A kormány banktárgyalásairól pedig igen előkelő forrásból a következő információt kaptuk:

— Azt a tervet, amely ma került föl a politikai világban, s amely a helyzetből való kibontakozást egy kívánja elérni, hogy a bankügyben kétlévi provizóriumot állapít meg, s sürgősen megalkotva a választói törvényt a bankkérdésben a nemzetre bizná a döntést: — nem lehet hitelesnek elfogadni. Kombináció ez csak. Sokkal nagyobb jelentőségű az a hír, amelyet az Egyetértés már vasárnapi számában közölt, s amely azt mondta, hogy Papp Elek miniszteri tanácsos állítólag olyan jelentést tett Wekerle Sándor miniszterelnöknek, amely szerint az osztrákok nem zárkóznak el mereven a kartellbank eszméjétől. Tényleg úgy áll a dolog, hogy van olyan kartellbank-terv, amely az osztrákoknál is keresztülvihető. Ez a terv, amelyet Popovics Sándor államtitkár dolgozott ki, arról szól, hogy amennyiben nem sikerül a részvénytársasági alapon szervezett önálló jegybankok között kartell létesíteni: — valósítsák meg az önálló jegybankot állam-bank formájában. Vagyis arról van szó, hogy Magyarországon is, Ausztriában is állam-bank legyen a jegybank, amelyek aztán bizonyos kartellbe lépnének egymással. Ezt a tervet az osztrák kormány sem tartja elfogadhatatlannak, mert hiszen már báró Beck, volt osztrák miniszterelnök is úgy nyilatkozott egy ízben az osztrák képviselőházban, hogy Ausztria a bankszétválasztás esetében állami bankot fog létesíteni. A megoldási módja ennek a tervnek a kormány szándéka szerint eredetileg az volt, hogy az adóreform elintézése után csak a kongrua-javaslatot tárgyalatja még le és azután beadja lemondását. Az alatt az idő alatt pedig, amíg a képviselőház a válság elintézése czéljából nem tart ülést, eszerint a terv szerint megoldják a bankkérdést és létrehozzák a fuziót negyvennyolczas alapon, amint azt Kossuth Ferenc mai levele is érinti. A fuziót olyképen tartják valószínűnek, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök az alkotmánypárt egy részével belép a negyvennyolczas pártba, amely természetesen liberális alapon szervekednék. Ezt a megoldási módot a függetlenségi párt elfogadhatja, mert hiszen meglesz az önálló magyar jegybank, mint állami intézmény, de elfogadja a király is, mert hatalmi szempontból a kormány erősítését látja benne.

Ez a megoldási mód ma egy kis halasztást szenvedett. Az agráriusok ugyanis azt kívánták Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter-től, hogy a parcellázási és telepítési törvényjavaslatot, amelynek szövegét már publikálta, terjessze be rögtön a Ház elé s haladéktalanul tárgyalassa is le. Darányi kijelentette, hogy ezt nem teszi, mert a kormány elhatározta, hogy a kongrua-javaslat letárgyalása után beadja lemondását, de ha összeállnak és nyomtatékosan követelik a javaslat letárgyalását, talán keresztülhajtják. Nagy Emil, Mérey Lajos és a többi agráriusok a függetlenségi párt mai értekezletén föl is használták az alkalmat és közel másfélszáz aláírást gyűjtöttek olyan határozati javaslatra, amely utasítja a kormányt ennek a törvényjavaslatnak sürgős benyújtására. Így tehát, ha ezt a javaslatot is letárgyalják, a válság kitörése egy heti késedelmet szenvedhet.

A mai nap eseményeihez tartozik még, hogy az alkotmánypárton és a néppárton nagy érdeklődéssel várták a függetlenségi párt értekezletének lefolyását, amely aztán általános megnyugvást keltett. Az alkotmánypárton felolvasták Kossuth levelét és lelkesen megéljenztek, míg a néppárt mai értekezletén éppen ennek a hatása alatt nem is foglalkozott egyébbel, mint a kongruával.

*

Az értekezletekről a következőkben számtalunk be:

A függetlenségi párt értekezlete.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt ma délután öt órakor Erzsébet-körúti körhelyiségében értekezletet tartott Hoitsy Pál elnöklésével. Az értekezleten a kormány részéről jelen voltak: gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, Günther Antal igazságügyminiszter, Tóth János, Mezössy Béla, Meskó László és Déry Zoltán államtitkárok és a párt tagjai közül vagy kétszázan.

Hoitsy Pál elnök megnyitva az ülést, bejelentette, hogy Kossuth Ferenc, a párt vezére betegség miatt nem vehet részt az értekezleten. (Zajos felkiáltások: *Éljen Kossuth!*) és öt kérte fel az ülés vezetésére. (Helyeslés.)

Bejelenti, hogy márczius huszadikán, mint minden esztendőben, úgy az idén is gyászakomát tart a párt Kossuth Lajos halálának évfordulója alkalmából. A gyászakoma az idén huszadikán délután három órakor a Royal-szálló éttermében lesz, amelyen az ünnepi szónoklatot gróf Bethlen István mondja. (Éljenzés.)

Bejelenti továbbá, hogy Kossuth Ferenc, ki a márczius tizenötödiki nemzeti ünnepet minden évben Czepléden szokja megünnepelni, ezt az utat most egészségi állapotára való tekintettel nem teheti meg, éppen ezért a párt tagjai közül azok, akik kerületeikbe még nem ígérkeztek el, igen kedves, hazafias kötelességet teljesítenének, ha e napra Czeplédre leutaznának.

Bejelentette továbbá, hogy Kossuth Ferenc a következő levelet intézte hozzá:

Kedves barátom!

Mint hogy váratlan és súlyos természetű betegség nagy sajnálatomra gátol abban, hogy a mai értekezleten személyesen megjelenhessek, helyesnek véltem, hogy, amit előszóval mondottam volna el, levél alakjában hozzam a párt tudomására. (Halljuk, halljuk!)

A mai értekezlet fogja eldönteni, hogy maradhatok-e tovább is pártunk elnöke és vezére. (Szünni nem akaró, folyton megmegujuló lelkes éljenzés és taps.) Egész őszinteséggel mondom meg, hogy csak az esetben maradhatok, ha tényleg és nem névleg leszek vezér. (Igaz, úgy van, éljen Kossuth!) Az általános politikai látóhatárt oly nehéz felhők borítják, hogy az, aki ilyen időkben a többséget vezetni, kell, hogy a többség legteljesebb bizalmát bírja. (Igaz, úgy van.) A vezetés egységét nem zavarhatják meg különböző, eltérő irányzatok; (Felkiáltások: Igaz, úgy van. Felkiáltások: Ennek meg kell szünnie) csak így lehet a vezetésért a felelősséget vállalni, csak így lehet a nehéz helyzetben a haza és a párt igényeinek megfelelni. (Igaz, úgy van.) Ha nem hajlandó a párt elfogadni az egységes vezetést, én szívesen visszavonulok — minden keserűség nélkül. (Felkiáltások: Éljen Kossuth! Nem engedjük!)

Azt hiszem, hogy elvi kérdésekben a párt és én teljesen egyetértünk. (Igaz, úgy van! Egyetértünk mindenben!) Meg van ez az egyetértés az általános irányra és a részletekre nézve is. (Igaz, úgy van.) Régi elveinkről, amelyekkel lelkünk összeforrt, nem

is beszéltek; ezek mindegyikünk szívébe vése-
 ének. (Igaz, ugy van.) De a párt *előtt*
abszolút többséggé lett és ez olyan helyzetet
 teremtett, amelylyel számolnunk kell, ha
 nem akarjuk saját kezünkkel lerombolni a
 parlamentáris kormányzást. (Igaz, ugy van.)
 A többségnek kormányképesnek kell lennie.
 Programjának tehát olyannak, amelynek
 megvalósítása az adott helyzetben ne legyen
 lehetetlen. *Nem lehet kormányképes az a*
párt, amely állandóan megvalósíthatatlan
programot alkot. (Igaz, ugy van.) Pedig
 a többség kormányra jutása nem elítélendő
 hatalomvágy, hanem a parlamentáris kor-
 mányforma mellőzhetetlen kálkéja és a több-
 ség kötelessége. (Igaz, ugy van.) Mi, mint
 többség elfogadhatunk ilyen programot; e
 program a gazdasági és politikai önállóság
 kivívása (Hosszas tartó lelkes éljenzés és
 taps) és a magyar államiség teljes felépítése.
 (Hosszas lelkes éljenzés és taps.) Ebben a
 programban benne van az önálló nemzeti
 bank, az önálló vámterület, a magyar nyelv
 érvényesülése a hadseregben, a magyar álla-
 miság követelményeinek érvényesülése a jel-
 vényekben, a magyar államiség eszméjének
 megvédése és előbbrevitele minden téren,
 minden időben. Mindez elérhető, egyik előbb,
 másik utóbb, de egyik sem képez lehetetlensé-
 get. Mindegyiknek helye van a létező törvé-
 nyekben és a szentesített alkotmányban.
 (Igaz, ugy van.) Ily kormányzati program-
 mal a párt kormányképes és az esetleg élénk
 gördőülő alkotmányos akadályok céltudatos,
 türelmes, kitartó munkával elháríthatók e
 tereken. Valamint nem törekedtünk kor-
 mányra mint kisebbség, ugy kötelességünk
 kormányképesse lenni (Igaz, ugy van, éljen-
 zés.) mint többség. Erősen ál bennem a meg-
 győződés, hogy annak idején azok, akik ve-
 lünk egyet értenek a demokratikus haladás
 eszméjében, hozzánk jönnek és nagy 48-as
 párttá olvadnak össze velünk (Hosszas tartó
 lelkes éljenzés és taps) ugy, hogy a magyar
 nemzetnek még nagyobb zöme állhat majd
 őrt az önálló magyar államiség eszméje mel-
 lett, ha esetleg eljőnének a jövőben a távol-
 ből borusnak látszó nehéz idők.

Ami a most előtérben lévő fontos bank-
 kérdést illeti, abban is egyetérttek pártom-
 mal. (Éljenzés és taps.) Régi elvo a függet-
 lenségi pártnak az önálló bank; ennek jogát
 megadja az élő törvény. E kérdést nem a
 függetlenségi párt vetette fel, hanem maga
 a törvény, amely a megoldást, ilőhöz köti.
 (Justh Gyula: Igaz, ugy van!) Mindnyájan
 hiszünk, hogy a jelenlegi helyzetben a leg-
 jobb megoldás az önálló kartell-bank volna,
 amely semmit sem ártana Ausztriának. E
 megoldás mellett foglalt állást az egész kor-
 mány; de én világosan megmondtam azt is,
 hogy ha a kartellbank nem sikerülne, én
 egyénileg az önálló bank felállítására teszek
 előterjesztést (Hosszas tartó éljenzés és taps)
 és igyekszem ennek megnyerni az alkotmá-
 nyos tényezők hozzájárulását. Fogom ezt
 tenni abban a tudatban, hogy ez következik
 a mai akció logikus egymásutánjának rend-
 jén és abban a meggyőződésben, hogy ezzel
 a hazámat és a királyt szolgálom. (Lelkes
 éljenzés.) hosezu időre lehetővé békés kor-
 mányzást biztosítani azzal, ha Magyaror-
 szág e jogát érvényesítheti.

Ime tehát, mindez bizonyítja, hogy ál-
 talánosságban és részletekben egyetérttek pár-
 tommal; és mégis felvetem a bizalom kérdé-
 sét, mert felmerültek olyan esetek, midőn az

eljárás módja tekintetében olyan jelenségek
 voltak észlelhetők, amelyekből a közvéle-
 ménny az országban és az országon kívül két-
 séget meríthetett arra nézve, vajjon a párt
 tanácsaimat követni mindenkor hajlandó-e.
 Így például, kértom a pártot, hogy a választási
 jog reformját alkossa meg, mielőtt oly
 kérdések merülnek fel, amelyekben a szöv-
 etkezett pártok nem értenek egyet. Erre
 nézve a nemzettel és a királlyal szemben
 kötelezettséget vállaltunk, amelynek meg-
 nem tartása hátrányos lehet a jövőre. (Me-
 zőssy Béla államtitkár: Ugy van!) Arra is
 kértem a pártot, hogy a bankkérdésben le-
 gyen türelemmel és adjon időt arra, hogy a
 tárgyalásoknál az osztrák előítéletek leküzd-
 hetők legyenek. Régebben is volt okom saj-
 nálni, hogy tanácsom nem érvényesült, pél-
 dául akkor, midőn a közbeeső vámvonal tény-
 leges felállítására bizonyos feltételek alatt el-
 lett volna érhető. (Zajos felkiáltások: Elég
 kár!)

De nem szaporítom a példákat, mert
 nem ez a célom. Csak azt akarom konsta-
 tálni, hogy ezek a jelenségek a párt elvei-
 nek érdekében kifejtett akciónak hatá-
 lyosságát csorbíthatják. Az eredmények,
 amelyeknek előidézésében szeretett barátom-
 nak, Apponyi Albertnek (Hosszas éljenzés
 és taps.) is igen nagy része volt, megmutat-
 ták, hogy az én vezetésem nem volt sikerte-
 len. (Igaz, ugy van!) De ha a párt azt
 hiszi, hogy e körülmintő vezetésből elég
 volt és a helyzet más vezetést kíván, én an-
 nak szívesen helyt adnék tántoríthatatlanul
 megmaradva régi meggyőződésemmel.
 (Lelkes éljenzés.)

Határozzon tehát a párt, akarja-e to-
 vábbrá is az én egységes vezetésemet. (A
 párt tagjai felállanak. Lelkes éljenzés és
 taps. Felkiáltások: Akarjuk!) és ha akarja,
 tegye pártkérdéssé, hogy bizalommal köves-
 sen a párt minden tagja addig, míg e biza-
 lomra érdemes lesztek.

Budapest, 1909, márczius 8-án.

Hazafias üdvözlettel

Kossuth.

A pártvezér levelének felolvasását hosszan
 tartó lelkes éljenzés és taps követte.

Ezután Mérey Lajos szólalt fel. Semmi sem
 bizonyítja inkább a mi politikai közéletünk ferde
 kinövésait, a hírlapirodalom némely részének fonák
 eljárását...

Gál Sándor: Nem a hírlapirodalom hibás
 ebben!

Mérey Lajos: ... mint a mai értekezlet s az imént
 felolvasott levél. Aki a párt belső életét, a párt
 minden egyes tagjának politikai meggyőződését és
 a párthoz való ragaszkodását ismeri, az kell, hogy
 szólóval együtt odakiáltja a nagy közvéleménynek:
 Van-e a függetlenségi és 48-as pártban csak egy
 ember is, akinek a bizalma a vezér iránt megingott,
 van-e egy is, aki elég férfiatlan és kétszínű lenne
 ahoz, hogy nincesen meg a bizalma, továbbra is a
 párt tagja maradjon? (Igaz! Ugy van!) Semmi
 kétséget nem szenved, hogy a párt és vezére között,
 amint azt Kossuth Ferencz levele igen helyesen,
 bölösen és az igazságnak megfelelően írja, sem az
 elvekben, sem az eljárás módzataiban, sem a rész-
 letekben semmiféle olyan eltérés nincs. (Általános
 élénk helyeslés. Felkiáltások: Éljen Kossuth!) Jól
 emlékszik Apponyi Albert grófnak azon mondására,
 hogy őt Kossuth Ferencztől csak az ásó és kapa vá-
 lasztja el. Elmondhatta volna Apponyi gróf, hogy
 mindnyájan ezt valljuk. (Hosszas tartó éljenzés
 és taps. Felkiáltások: Éljen Apponyi!) A lefolyt
 három év azt mutatja, hogy a párt a választóköz-
 zönség, de talán az egész nemzet szemében furcsá-
 nak tetsző türelemmel követi feltétlen bizalommal
 vezéréit. A bizalom nyilvánulásának ezt a mai alk-
 almát meg kell ragadni annak kimondására is,
 hogy az alkotmányos életben a hatalmat annak kell
 bírnia, akire azt a nemzet ruházta. Ezt szem előtt
 kell tartani, ezt követeli az az erő, amelyet a több-
 ség képvisel. (Igaz, ugy van!) A pillanat ünne-
 pélyességét emelni kívánja annak kifejezésével, hogy
 akkor, amikor a függetlenségi párt a legnagyobb

bizalommal követi vezérét, figyelemmel van arra
 is, hogy Kossuth Ferencz milyen bizalmas, meg-
 becült és kiemelt embere a királynak. (Éljenzés és
 taps.) Ezt az egyetértést a haza, a király, Kossuth
 Ferencz és a függetlenségi párt között megerősí-
 tendő, a következő határozati javaslatot ajánlja el-
 fogadásra:

A függetlenségi 48-as párt minden ellen-
 köző híresztelésekkel szemben kijelenti, hogy
 változatlan szeretettel ragaszkodik vezérének,
 Kossuth Ferenczhez (Hosszas éljenzés.), a
 párt iránt rendületlen bizalommal viseltetik, a párt
 nézve már eddig is oly üdvösnek bizonyult mi-
 ködését továbbra is támogatja, őt, mint eddig,
 ugy ezentul is teljes odaadással követi, annál is
 inkább, mert hiszen a pártvezér és az egész párt
 közötti teljes egyetértés soha meg nem lazul s
 ezt az egyetértést és összetartást a párt — minden
 vizáltszításnak és széthúzásnak ellenállva, —
 meglazítani nem is engedi. (Igaz, ugy van.)

Teljesen magáévá teszi az egész párt szere-
 tett vezérének, Kossuth Ferencznek a bankbi-
 zottság f. hó 2-iki ülésében tett azon országzerte
 nagy örömet keltett hazafias nyilatkozatát, mely
 szerint azon esetre, ha a bankkérdésben az osz-
 trák kormányval most folytatott tárgyalások
 eredményre nem vezetnek, akkor ő is az önálló
 magyar nemzeti jegybank felállítását fogja kö-
 vetelni. S Kossuth Ferenczet a párt nemcsak
 ezen kérdésben, hanem a nemzet önállóságát és
 függetlenségét szolgáló minden munkájában s
 bármily nehéz politikai viszonyok között osztat-
 lan bizalommal, törhetetlen kitartással és hűség-
 gel fogja követni és ismételten kéri, vezesse a
 pártot s általa a nemzet nagy többségét a párt
 programjában kitzított czélokhoz. (Éljenzés.)

Ezen bizalomból kifolyólag a párt a bank-
 kérdésben a minisztertanács márczius hó 4-én
 hozott határozatának megfelelően, a bankbizott-
 ságnak beérkezendő jelentését a Házban érdem-
 ben tárgyalni nem kívánja, míg az osztrák kor-
 mányval most folyó tárgyalások befejezést nem
 nyernek. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Gróf Batthyány Tivadár szólalt fel elsőnek
 a határozati javaslat benyújtása után. Azok —
 ugymond — akiknek érdekében áll a független-
 ségi párt sorainak megbontása, napok óta azt a
 hírt terjesztik, hogy Kossuth Ferenczhez a párt
 nem ragaszkodik többé olyan bizalommal, mint ed-
 dig. Hát befelé a párttagokkal szemben Kossuth
 Ferencz személye semmiféle bizalmi demonstrá-
 czióra nem szorult, de igenis szükséges ez kifelé,
 azokkal szemben, akik akkor, mikor az ország ne-
 héz helyzetben van, akkor, mikor a párt egy fon-
 tos program pontjának megvalósításáért küzd,
 konkolyt akarnak hinteni arra törekedve, hogy a
 mi ragaszkodásunkat Kossuth Ferencz iránt meg-
 ingassák. Ezeknek nyíltan és hangosan kiáltjuk
 oda valamennyien: Tévedtek, hazudtok, mi Kos-
 uth Ferencz hívei vagyunk! (Éljenzés és taps.)

A bank kérdésében, amelyről tulajdonképpen
 szó van, teljesen egyet ért Kossuth Ferenczszel,
 teljesen egyetért azzal az állásponttal, amelyet a
 párt vezére a bankbizottságnak márczius 2-iki
 ülésén kifejtett. Konstatálni kívánja továbbá azt,
 hogy az az álláspont, amelyet a minisztertanács
 ebben a kérdésben elfoglalt, teljesen fedi a füg-
 getlenségi és 48-as párt bankbizottsági tagjainak
 márczius 1-én egymás között elfogadott álláspont-
 ját. Távol állott a bankbizottság tagjaitól
 gondolat, hogy a képviselőházban akarjanak pro-
 vokálni időelőtti határozatot.

Mezőssy Béla: Ezt akkor mindjárt meg kel-
 lett volna mondani.

Gróf Batthyány Tivadár: Elfogadja a hatá-
 rozati javaslatot és azzal zárja szavait, hogy kö-
 veti Kossuth Ferenczet minden téren, követi az
 önálló bank megvalósításának kérdésében is, az
 általa oly lapidárisan és szépen kifejtett állás-
 ponton. (Zajos felkiáltások: Éljen Kossuth Fe-
 rencz!)

Holló Lajos kijelenti mindenk előtt, hogy a
 benyújtott indítvány minden szavával teljesen
 egyetért s azt elfogadja. Talán egy pártnak sem
 volt még a parlamentek életében olyan nehéz hely-
 zete, egy sem találkozott annyi elháríthatatlan ak-
 dálylyal, mint a függetlenségi és 48-as párt. Ezt a
 sok nehézséget leküzdni és nagy feladatait meg-
 valósítani nem volna képes a párt, ha nem állana
 élén az a nagy vezér. (Lelkes éljenzés és taps) aki
 bölcs mérsékletével és mégis állandóan kitartó hű-
 ségével mindig előbbre viszi a nemzet jogait. (Él-
 jenzés és taps.) Azt akarják elhíttetni, hogy az ön-
 álló banknak Magyarországon, a parlamentben, de
 sőt még ebben a pártban sincs meg az az elszánt
 többsége, amelyre szükség van, ha azt keresztül-

vinni akarjuk. (Igaz! Ugy van!) És itt megint Kossuth Ferenc volt az, aki ebben a nehéz helyzetben teljes világosságot teremtett. Igen bölcsen, igen helyesen, mindnyájunk teljes hozzájárulásával megindultak a tárgyalások az osztrák kormányval abban az irányban, hogy megegyezés jöjjön létre a két önálló bank közötti kartellre nézve és ugyanakkor odaállott Kossuth Ferenc és mint a királyi minisztere kijelentette, hogy amennyiben a kartellbank keresztülvitele nem sikerül, az önálló bankhoz ragaszkodik. (Eljenzés.) Ez nem frázis volt, hanem egy nagy tett. Látjuk tehát, hogy Kossuth Ferenc szilárdasága, Kossuth Ferenc elvűsége az, amely a nemzet javára ezt a hatalmas, nagy intézményt, gazdasági függetlenségünknek ezt a kapuját meg akarja nyitni. Ezt Kossuth Ferenc nélkül elérni teljes lehetetlenség, ezt tudja a párt minden tagja. A Kossuth Ferenc iránti szeretet érzése ott él minden párttag lelkében, ezért minden félremagyarázást kizáró módon meg kell mondani, hogy a párt egyik tagjában sincs bizalmatlanság Kossuth Ferencnek sem elvűségében, sem bölcsességében, hanem ellenkezőleg, az ő segítségével kívánja elérni a párt azokat a nagy célokat, amelyeket úgy az ország, mint a párt szempontjából maga elé tűzött. (Hosszantartó eljenzés és taps. Zajos felkiáltások: Elfogadjuk a határozati javaslatot!)

Hoitsy Pál elnök: felteszi a kérdést szavazásra, mire az értekezlet egyhangulag elfogadja Mérey határozati javaslatát.

A párt tagjai valamennyien felállanak és percekig lelkesen tapsolva éljenek Kossuth Ferencet.

Ezután Rákay László szólal fel. Justh Gyulában — ugymond — megtámadták a férfit, a politikust és az elnököt. A férfinak és a politikusknak nincs szüksége elégtételadásra, de az elnöknek szüksége van erre, annak tudnia kell, hogy az a párt és többség, amely őt az elnöki székbe emelte, bizalmával sugározza-e őt körül? (Igaz, ugy van. Felkiáltások: Eljen Justh Gyula!) Amikor a képviselőház megválasztja elnökét, az elnöki szék hagyományai és a házszabály nem azt kívánják, hogy az illető mondjon le elvűségéről. Csak azt az egyet követelik meg, hogy pártatlanul és igazságosan vezesse a Ház üléseit. Ezt teszi a Ház elnöke és ezért indítványozza, hogy az értekezlet Justh Gyula, a képviselőház elnöke irányában teljes bizalmát fejezze ki. (Hosszantartó eljenzés és taps.)

Az értekezlet Rákay László indítványát egyhangulag elfogadta és ezzel fél hét órakor véget ért.

A balpárt értekezlete.

A függetlenségi és 48-as balpárt ma este a kör helyiségében Csépany Géza elnök elnöklésével pártértekezletet tartott, melynek tárgya a politikai helyzet megvitatása volt. A csaknem teljes számmal megjelent párttagok megütközéssel és méltatlankodással tárgyalták a minisztertanács legutóbbi határozatát, melylyel a kormány a parlamentáris elveivel ellentétben kimondotta, hogy a képviselőháztól utasítást elfogadni nem hajlandó. Ezen határozat és a kormány a bankbizottsággal szemben elfoglalt szintén elítélendő álláspontra a balpárti képviselők felfogása szerint az immár bekövetkezett kormányválság eloldozására irányuló meddő kísérlet. A bankügyben a balpárt a következő határozatot hozta: A balpárt a függetlenségi és 48-as elvekhez hűven teljes erővel sürgeti az önálló magyar nemzeti banknak 1911 január 1-ére való felállítását és Magyarország jövőjére döntő jelentőségű ebben a kérdésben való minden taktikázást, halogatást és megalkuvást helyteleníti. A párt elnöke által 1909 január 1-én kifejtett álláspontjához hűven a függetlenségi és 48-as balpárt mindenkit, aki az önálló magyar nemzeti bank felállításáért önzetlenül és hátsógondolat nélkül küzd, támogatni kész. Ehhez képest a magyar képviselőháznak a nemzeti bank mellett való megnyilatkozását sürgeti és minden oly mesterkedést, mely ennek kérelmét elzárja, a rendelkezésére álló eszközökkel teljes erőből megghusítani köteleességének tartja.

Ama híreszteléseket, mintha a balpárt vagy annak bármely tagja a függetlenségi kormánypártba belépni szándékoznék, a párt teljes határozottsággal megzárja.

A néppárt értekezlete.

Az országgyűlési néppárt ma este elnökének, gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszternek elnöklésével értekezletet tartott, ame-

lyen megjelent a párt vezére, gróf Zichy Nándor királyi tárnokmester is; ott volt továbbá Rakovszky István képviselőházi alelnök, a párt alelnöke, valamint a párttagok igen nagy számban. Az értekezlet a kongrua-javaslatot tárgyalta, amelyhez többen szólottak. A párt ma csak általánosságban beszélt meg a javaslatot; a végleges döntést arra az értekezletre tartja fenn, amelyen gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter fogja a párt elé terjeszteni a törvényjavaslatot. Az értekezlet ezenkívül még belső ügyeket intézett el.

Mennyi a jövedelem?

— A képviselőház ülése. —

Budapest, márczius 8.

Az adójavaslatok során ma érkeztek a jövedelmi adóról szóló törvényjavaslathoz. Annyi mindenféle adó lefizetése után ugyanis, még megkérdezik az embertől, mennyi is a jövedelme, (ha nem mondja meg az igazat, szigoruan megbüntetik!) és erre a jövedelemre is ráültenek egy adót.

Ha nem izgatta volna az embereket annyira a függetlenségi párt ma esti értekezlete, bizonyosan több érdeklődés jut ennek a jövedelmi adóról szóló törvényjavaslathoz. Így azonban csak félfüllel hallgatták Esterházy Móricz grófot, holott a fiatal gróf tartalmas észrevételeket fűzött a javaslathoz. Polónyi Géza, természetesen, szintén leadta a maga vélekedését és pedig, régi szokásához híven, hosszasan, szélesen, bőven s leszólva mindent a sárga földig. Nagy Sándor éppen ellenkezőleg pompásnak ítélte a javaslatot és a függetlenségi párt egyik programpontjának megvalósítását látta benne. Viszont Mezőfi Vilmos megint mást olvasott ki a javaslatból; ő olyan hibákat vett észre benne, hogy kénytelen volt attól helyeslő szavazatát megvonni.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Zilinszky István és Dudits Endre.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A miniszterelnök jelentése.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Wekerle Sándor miniszterelnök betérjeszti az állami köznevelés fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, az 1907-éki statisztikai évkönyvet a kormány működéséről s az ország közállapotairól szóló jelentést.

Harmadszori olvasás.

A Ház ezután harmadszori olvasásban is elfogadja a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló törvényjavaslatokat.

A javaslatot átküldik a förendiháznak.

A Ház ezután áttért a jövedelemadóról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

A jövedelmi adó.

A javaslat címénél gróf Esterházy Móricz elfogadja a javaslatot, mert azt a helyes és időszerű reformot látja megvalósítva benne, mely a számtani egyenlőség helyébe a jövedelemmel arányos adóztatást lépteti. Kifogásolja, hogy Budapestet a javaslat a vidékkel szemben kedvezményes elbánásban részesíti, holott a vidéken semmivel se jobbak az életviszonyok. A javaslatnak ezt a szépséghibáját meg kell korrigálni. (Helyeslés.)

Polónyi Géza legfontosabb kifogása a törvényjavaslattal szemben az, hogy a létminimum, ugy a mint azt a javaslat kontemplálja, nem jelent semmi kedvezményt. Minden más államban magasabbban állapítják meg a jövedelmi adó alól mentes minimumot. Ha igazán fokozni akarjuk a magyar ipar és kereskedelem versenyképességét az osztrákkal szemben, akkor nem szabad látszólagos, a valóságban mit sem jelentő adókedvezményekkel megelégedni. A reformban tervezett adó kulcsa és a progresszió, melyet megvalósít, szintén lehetetlenül teszi a méltányos és egyenlő adóztatást.

A javaslatot pénzügyi eredményében is kiszámíthatatlan kísérletnek mondja, éppen ezért helyes

lenne, ha a törvény provizórikus időtartamra szólna s annak lejártával, ha a tapasztalat ezt szükségessé teszi, módosítás alá kerülne. Arra kapacitálja a pénzügyminisztert, hogy a kontingentálást, mely a javaslatban eredetileg benne volt, állítsa vissza. A reform a községi háztartások rendjét egészen meg fogja bontani, erre vonatkozólag megnyugtató nyilatkozatot kér a pénzügyminisztertel.

Nagy Sándor védelmébe veszi a javaslatot Polónyi felszólalásával szemben. A javaslat eltörli az általános jövedelmi pótdadót, megvalósítja a létminimumot s a progressziókat, amiért a függetlenségi párt oly sokáig küzdött.

Az elnök az ülést tíz percre felfüggeszti. Szünet után Mezőfi Vilmos nem látja azokat az elveket érvényesítve a javaslatban, melyeket Nagy Sándor annyira feldicsért. A kisbirtokos osztály azt várta a függetlenségi párttól, hogy a létminimumot első sorban a földadóban valósítja meg, ez pedig teljesen elmaradt. Legnagyobb igazságtalanságnak azt tartja, hogy a családtagok keresetét hozzászámítják a család fő jövedelméhez a létminimum megalapításánál. Nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Az elnök az ülést két órakor berekesztette.

Budapest, márczius 8.

A lengyel miniszter eskütétele. Lovag Dulemba, az új lengyel miniszter, ma tette le Bécsben a király kezébe a hivatali esküt.

A szászok és a gazdasági népoktatás. A szász központi kerületi választmánynak mára, kitűzött gyűlése elmaradt. A gyűlésen a mezőgazdasági népoktatásügyi törvényjavaslattal szemben elfoglalandó álláspontokról akartak tanácskozni, ami azonban szükségtelemmé vált, mivel a kormány a sérelmes intézkedések módosítását anélkül is kilátásba helyezte.

A kongrua-törvényjavaslatról. Az Országos Magyar Szövetség Berczik Árpád elnöklésével vasárnap tartott ülésében tárgyalta a kongrua-törvényjavaslat negyedik, ugynevezett nemzetiségi szakaszát s az erre vonatkozó teendőket. Határozattá emelte a dr. Csányi Gusztáv titkár által előterjesztett következő indítványt:

Az Országos Magyar Szövetség szükségesnek tartja a kongrua törvény oly megváltoztatását, hogy a kongrua-kiegészítés ne az egyházi főhatóság útján, hanem az állami pénztárak által egyenként fizetessék ki, továbbá szükségesnek tartja az 1898. évi 14. t.-cz. fegyelmi rendelkezéseinek olyan módosítását, hogy az államellenes magatartás vétsége miatt tarhel kongruus ellen a fegyelmi eljárást a vallás- és közoktatásügyi miniszter államilag vagy törvényhatóságilag alakított, kellő biztosítékokkal ellátott fegyelmi bíróság által foganatosítsa, s ennek eredményéhez képest, a bünyönek talált egyéntől a kiegészítést közvetlen intézkedéssel legyen köteles megvonni. A választmány ezt a határozatot abban a meggyőződésben hozta, hogy az ennek megfelelő törvényes intézkedés a vallás felekezeteinek autonómiáját távolról sem érintené, vagy sértené, mert az államtól nem tagadható meg a jog, hogy az általa adott állami dotációt az erre érdemtelentől megvonhassa, másrészt a magyar nemzeti állam érdekei az ilyen törvényes intézkedést feltétlenül megkövetelik. A választmány még azt is elhatározta, hogy a határozat értelmében felir az országgyűléshez és a kormányhoz, s a közművelődési egyesületeket csatlakozásra és hasonló felírára hívja fel.

EGYHÁZAK.

— (A Ne temerét fölfüggesztették.) Rómából érkező hír szerint az apostoli Szent-szék már döntött abban a kérelemben, melyet a magyar püspöki kar a „Ne temere“ decretum ügyében hozzá intézett. A döntés ugy hangzik, hogy a nevezett decretum hatályát épp ugy felfüggeszti Magyarországon, mint ahogy azt Németország egyik tartományára nézve tette, vagyis visszaáll hazánkban a vegyes házasságokra vonatkozólag a decretum előtt való állapot, a statusquo ante. A református és evangélikus egyetemes egyházakat közösen érdeklő ügyek tárgyalására kiküldött állandó bizottságnak ma délelőtt ülése volt, amelyen a „Ne temere“ kezdetű pápai dekrétum ügyét tárgyalták. A közös bizottságban jó hangulatot keltett a felfüggesztés híre. A bizottság a dekrétum ügyének érdemleges tárgyalásába akkor fog bo-

csátkozni, ha a pápai felfüggesztő rendelet szövege hiteles szövegét ismerni fogja. Annyi azonban már most is megállapítható, hogy a jelek szerint a két protestáns egyház kormányzó-testületeinek a dekrétummal szemben kifejtett állásfoglalása, úgy látszik, mégis sikerre vezet.

A VI. kerületi függetlenségi kör közgyűlése.

— Nyilatkozatok az önálló bankról. —

Budapest, márczius 8.

A VI. kerületi függetlenségi és 48-as kör vasárnap délután tartotta évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen a körtagok igen nagy számban vettek részt. Az elnöki emelvényen gróf Batthyány Tivadar, Holló Lajos, Sümei Vilmos orsz. képviselők és Lángh Ferenc foglaltak helyet.

A gyűlést gróf Batthyány Tivadar díszelnök nyitotta meg, aki nagyszabású beszédében foglalkozott az aktuális politikai kérdésekkel. Utalt arra, hogy a kör az elmúlt évben derekasan kivette részét minden kérdésből, mely az országos politika és a speciális fővárosi ügyek terén napirendre került. Ott volt mindig a függetlenségi és 48-as párt oldalán, amely mindezekben a kérdésekben következetesen küzdött a függetlenségi elvek érvényesítéséért. A törvényhozásban most van napirenden az adóreform, amelyvel első sorban azt akarják, hogy az adórendszerben eddig fennállott egyenlőtlenségeket és igazságtalanságokat lehetőleg kiküszöböljék. Az elmúlt év másik fontos törvényalkotási momentum a készülő ipartörvényjavaslat. Ezek a javaslatok most átmozgás alatt vannak és reméli, hogy új alakjukban meg fognak felelni a magyar iparosok érdekeinek. Reformálni fogják a munkásbiztosító törvényt, amely a gyakorlatban nem egészen vált be. A függetlenségi párt mindig szem előtt tartotta a szociális kérdéseket, hirdette azok megoldását még mint ellenzék és mióta többségre jutott a törvényhozásban, mindent elkövet, hogy azokat a körülményekhez mérten mielőbb megoldja. Fontos szociális alkotása volt a törvényhozásnak az állami alkalmazottak és az állami funkciókat végző törvényhatósági, községi alkalmazottak helyzetének javítása.

Foglalkozott ezután Bosznia és Hercegovina annexiójának kérdésével és hangsúlyozta, hogy a függetlenségi párt érvényesíteni kívánja a magyar nemzet történelmi jogát.

A fővárosi ügyekről szólva, hangoztatta, hogy a főváros polgárságának kötelessége a főváros ügyeivel minél behatóbban foglalkozni. A törvényhozás segítette a főváros súlyos pénzügyi helyzetét.

Végül általános figyelem mellett a bankkérdésről nyilatkozott. A függetlenségi párt mindig küzdött az önálló magyar nemzeti bank felállításáért. Amikor a koalíció átvette a kormányzást, a nemzet vezetői és a korona között létrejött megállapodásokban nem volt szó a bank kérdéséről. A bank tekintetében tehát a függetlenségi pártnak teljes szabadságában állott, hogy érvényesítse programját. Másrészt az Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szerződés zárójegyzékében külön megemlítték, hogy az országnak az önálló magyar nemzeti bankhoz való joga eszterlátlanul fennmarad. Ami a kartellbank eszméjéit illeti, hajlandó a maga részéről is koncedálni, hogy ha felállítottuk az önálló magyar nemzeti bankot, akkor az a monarchia másik államában létesülő szintén önálló bankkal bizonyos ügyekre nézve szerződéses viszonyba lépjen. Ennek egy feltétele van azonban, hogy t. i. ez a szerződéses viszony a magyar nemzeti bank önállóságát semmi irányban ne alterálja.

Sok szó esett mostanában a bankbizottság tárgyalásairól. A bankbizottságot azért küldték ki, hogy előkészítse a bankkérdés megoldását és irányítsa az e részben szükséges tárgyalásokat a kormány közreműködésével. A bankbizottság egészen helyesen és küldetésének megfelelően járt el és csak sajnálni tudja az elfogultságnak azt a fokát, amelylyel a bankbizottságot mellékkormányának, ifju-török bizottságnak mondották egyesek.

A nemzet gazdasági fejlesztésében, erősítésében első lépése a nemzetgazdasági önállóságának megteremtése és ennek előfeltétele a hitel önállósítása, az önálló magyar nemzeti bank létesítése. A mai jövedelmi forrásokból nem fedezheti az ország az egyre fokozódó kiadásokat. Aki a hadsereg kérdését akarja előtérbe tolni, aki a népjóléti intézményeket akarja fejleszteni, aki a kulturális intézményeket akarja erősíteni, mindannak érdeke az ország gazdasági megerősítése, tehát az önálló nemzeti bank megvalósítása. Konstatálja végül, hogy a bankkérdésben a párt és vezére között semmiféle ellentét nincsen és az a beszéd, amelyet Kossuth Ferenc miniszter a bankbizottság legutóbbi ülésén

elmondott, a függetlenségi párt valamennyi tagjának álláspontját fedi.

Az elnöki megnyitót lelkes éljenzéssel fogadták. Ezután dr. Hajós Jenő titkár terjesztette be a titkári jelentését. A számvizsgálók jelentése, a jövő évi költségvetés megállapítása és az alapszabályok módosítása után a választásra került a sor. A választások után az indítványok letárgyalásával a gyűlés véget ért.

Közgyűlés után este 8 órakor társas-lakomára gyűltek egybe a párhelyiség nagytermében a függetlenségi kör tagjai.

A második fogás után szólásra emelkedett Sümei Vilmos, a kör új ügyvezető-elnöke és hosszabb beszédben emlékeztetve meg a függetlenségi párt nagynevű vezéreiről, Kossuth Ferencet és Apponyi Albert grófit éltette. Utána Aigner Adolf, a kör egyik alelnöke mutatott rá nagyhatású beszédben arra, hogy mennyire fontos és életbevágó az iparosok és kereskedők részére is az a küzdelem, amelyet a függetlenségi párt vezetői az önálló nemzeti bankért folytatnak és ennek a küzdelemnek előharcosaira, gróf Batthyány Tivadarra és Holló Lajosra emeli poharát. Majd Mérey Lajos fejtegette zajos tetszés mellett, hogy az országnak „gerinczes emberekre” van szüksége, akik nem hajolnak meg a felsőbb akaratok előtt. Ezután Szatmári Mór országgyűlési képviselő emelkedett szólásra. Eilsmeréssel emlékezik meg Holló Lajosnak a bankbizottság nagy tanulmányra valló előadói jelentésében megnyilvánuló östehetségéről és az önálló bank megteremtésének elengedhetetlen szükségességét hangoztatva, az ellentétben támadásaival szemben kijelenti, hogy az önálló bankért folytatott küzdelemben Kossuth Ferenc és a bankbizottság tagjai között a legteljesebb egyetértés és összhang uralkodik. A fontos és nagyszabású kijelentés nyomán lelkes éljenzés támadt.

Általános és feszült figyelem között Holló Lajos emelkedett ezután szólásra és meggyőző érvekkel mutatta ki, hogy a hatvanhetes oldalról folytatott hangoztatott „czeltalan küzdelem” semmi egyéb üres, kislelkű frázisnál.

KÜLFÖLD.

Megegyezésünk Törökországgal.

Budapest, márczius 8.

Hilmi pasa nagyvezér ma terjesztette a nagyhatalmak elé az Ausztria-Magyarországgal megkötött entente-jegyzékötvet. A terjedelmes indokolásban a nagyvezér kifejti azokat az előnyöket, melyek az egyezés megkötése révén Törökországra hármlanak. Bár a porta nagyobb kárptólási összeget kívánt, de tekintettel a nagyhatalmak barátságos figyelemzetésére és a gazdasági előnyökre, melyek Törökországot bőven kárptolják a megváltási összeg különbözeteért, elfogadták a monarchia feltételeit.

A nagyvezér indokolásában a következőket mondta:

Bár a két fél között nagy feszültség keletkezett, a porta jogából merítve nyugodtságot, megőrizte hidegvérét és Ausztria-Magyarország végül elismerte, hogy azok a veszteségek, amelyeket nekünk felszámítani és velünk kártalanítani kívánt, tisztán abból keletkeztek, mert nem sietett a meggyezést megkötöni. Törökország számára lehetetlen volt Ausztria-Magyarországot rávenni, hogy az annexióról mondjon le. Sőt azt is kijelentették, hogy, bár a konferencia összejűlése esetén a hatalmak többsége Törökországot támogatná, a fait accompli elismerése elengedhetetlen. Ily körülmények között szükséges volt a kompenzációk elfogadásának utjára lépni, amit a barátságos hatalmak is helyeseltek. *Elsőben negy millió fontot követelt a boszniai és hercegovinai ottomán uradalmakért.* Habár elvben a kompenzáció kérdését illetőleg egyértelműség uralkodott, mégsem volt könnyű ez alapon meggyezésre jutni, Ausztria-Magyarország ragaszkodott ahhoz, hogy csak két és fél millió fontot fizet. A Törökország iránt barátságos hatalmak kijelentették, hogy Ausztria-Magyarországnak az adott helyzetben abban az irányban tanúsított készsége által, hogy bennünket kártalanít, Törökország becsülete s perstige érintetlen marad, és hogy a két és fél millió fontnyi összeg nem megvetendő. Rámutattak annak szükségességére is, hogy az egyéb balkáni zavarokra való tekintettel a boszniai kérdés mielőbb megoldassék. Ily módon Törökország kényszerítve lett ezen összeget akceptálni és most már arra törekedett, hogy a meggyezés egyéb feltételeit formulázza és elfogadtatásukat elérje. *A boszniai és hercegovinai mohamedánok szabadsága, rola-*

mint függősége a kalifátustól garantáltatott, az ottani lakosság kivándorlásának szabadsága és a jelenleg Törökországban tartózkodó boszniai és hercegovinai állampolgároknak birtokai tulajdonjogát és igazgatását illető jogait az entente körébe vonatta. Ausztria-Magyarországgal meggyeztünk abban, hogy két éven belül Törökországgal az európai népjog alapján kereskedelmi szerződést köt, amivel az alkotmányos kormány az első nagypontosságú lépést tette meg az ország kereskedelmének jövője érdekében. A többi hatalommal egyetértve, sikerült Ausztria-Magyarország beleegyezését nyernünk gyufa, petroleum, alkohol, cigarettapapíros és játéktárgyak monopóliuma létesítéséhez, vagy e cikkek utáni fogyasztási adót beszedéséhez. Miután Ausztria-Magyarország a tegy több felsorolt cikkmél, különösen alkohalnál és gyufánál nagyon érdekelve van, e monopóliumok létesítése eddig főleg Ausztria-Magyarország ellenállása miatt lehetetlen volt. A kormány tehát ezzel is alakpövt fejtette le a jövőbeli gazdasági előnyöknek. *Az osztrák postahivatalokat rögtön megszüntetik ott, ahol a többi hatalmaknak nincs postaintézményük.* Miután a jegyzékötvet abban a pillanatban iratott alá, amidőn különböző nehézségekkel kellett küzdenünk, amelyeknek természete és nagysága nem ismeretlen a kamara előtt és miután a jegyzékötvet, amit a hatalmak is elismertek, mindazon előnyöket tartalmazza, amelyeket Törökország a jelen helyzetben elérhetett, bizalommal elvárjuk a képviselők hazafiságától, hogy az elért eredményeket a kor követelményeivel összhangba hozza és azokat a nehézségeket tekintetbe véve, amelyek fokozódnának, ha az entente helyett a boszniai kérdés in suspenso hagyatánk, — habozás nélkül elfogadják a jegyzékötvet.

A kamara a javaslatot ki fogja nyomtatni és a külügyekkel foglalkozó bizottsághoz utalja. Egy albán képviselő több, ezen kérdés tárgyában benyújtott interpellációra figyelmeztet. Az elnök kijelenti, hogy ezeket számos velük vonatkozásban álló beérkezett távirattal együtt az általános vita alkalmával fogják letárgyalni.

Török kormánykörök az entente elfogadását biztosnak mondják.

Konstantinápolyból jelentik, hogy mivel a szombati ülések a kamarában kizárólag az interpellációkra vannak lefoglalva, az entente-jegyzékötvet csak ma kerül tárgyalásra. Szerb részről, sőt állítólag más részről is erősen agítálnak a képviselői körökben, hogy a jegyzékötvet ellen ellenzékot szervezenek, vagy legalább is heves vitát provokálnak. Hír szerint sikerült is sok albán képviselőt megnyerni a mozgalomnak. Más verzió szerint az albán képviselők azt fogják követelni, hogy a két és fél millió korona kártérítést arra fordítsák, és a mohamedánok kivándorolhassanak Boszniából és Hercegovinából, akiket aztán az európai vilajetekben, különösen a dél-albániai területeken telepítenék le, hogy ott ellensúlyozzák a görögök hegemóniáját.

Nyílt levél Ahmed Rizához. Nikola Rizow, a római bolgár követ fivére, nyílt levelet intézett Ahmed Rizához, a török képviselőház elnökéhez, mint az ifjutörök bizottság egyik vezéréhez. A nyílt levél egyaránt nagy feltűnést kelt politikai és diplomáciai körökben, Nikola Rizow egyike azon kevés macedóniai bolgároknak, akik a törökországi júniusi forradalom után odahagyták bulgáriai állásukat s visszatértek Macedóniába, hogy honfitársaiknak rendelkezésére álljanak. Nikola Rizow addig a bukaresti bolgár követség tanácsosa volt. Nyílt levelében Ahmed Rizát, mint az ifjutörök vezérét aposztrofálja, hogy az *adminisztratív reformok terén vegye mintául Ausztriát és Magyarországot.* A külpolitikának, a hadsereg vezetésének, a vám- és pénzügyigazgatás szervezetének centralisztikusnak, egységesnek és ottománnak kell maradnia, de emellett szabad fejlődést kell biztosítani kulturális téren a nemzetiségeknek, mint ahogy Ausztriában és Magyarországon szabadságot élveznek a nemzetiségek. Az új liberális kormányzatnak csak akkor lehet kedvező horoszkopot állítani, ha az ifjutörök államférfiak Ausztria és Magyarország példáján okulnak, amely két állam nagyhatalommá nőtte ki magát. Rizow azt is ajánlja nyílt levelében, hogy az ifjutörök vezetőpolitikuskok tanulmányozzák a svájci nemzetiségi viszonyokat s azt is fogadják el követendő mintaképp gyanánt.

Változás az orosz kabinetben. A „Rjecs“ mai száma azt a szenzációs lírt közli, hogy a kormány Pétervárra hívta Nemjesanew vasutigazgatót, a délnyugati vasutársaság elnökét, mert tárgyalni kíván vele a közmunkaminisztérium átvétele céljából. Kokowew pénzügyminiszter ugyanis sürgősen meg akar válni a pénzügyminisztérium vezetésétől s utódául Ruchlow közmunkaminiszter van van kiszemelve, akinek állására *Nemjesanewet* szeretné megnyerni Stolypin.

A török-bolgár megegyezés. Szófiából jelentik: Mértékadó bolgár helyről való hírek szerint Ljapcsev miniszter az orosz-török megegyezés létrejötte után Konstantinápolyba megy, hogy a korábbi tárgyalásokon függőben hagyott többi kérdésben Törökországgal megállapodást létesítsen. A tárgyalások már annak idején is nagyon előrehaladtak, úgy hogy befejezésük, bolgár vélekedés szerint, rövid idő alatt lehetséges lesz. Azt hiszik, hogy Hilmi basa, az új nagyvezér, sulyt fog helyezni arra, hogy a megegyezést siettesse. Hír szerint Rifaat basa török külügyminiszter meghosszabbította pétervári tartózkodását, mert el akar intézni minden függő kérdést. Állítólag a külügyminiszter eddigi tárgyalásai kedvező eredménnyel jártak.

Az utóbbi hetekben ismételen felmerült az a híresztelés, hogy Ferdinánd bolgár király ellen merényletet terveznek, a „Pol. Kor.“ szófiái jelentése szerint, teljesen alaptalannak bizonyult. Egyáltalában nem találtak semmi támpontot arra, hogy ily összeesküvés tervben volna. Ugyancsak alaptalan az a híresztelés, hogy Panicza forradalmár szándékoznék merényletet elkövetni Ferdinánd király ellen. Panicza már hosszabb ideje Sandanszkyval együtt Konstantinápolyban tartózkodik. Bolgár udvari és kormánykörökben ezeknek a rosszakaratu híreszteléseknek szárnyrabocsátását a legélesebben elítélik.

A perzsa forradalom. A perzsa forradalmár **aj vezére, Panov** nem orosz, hanem bolgár. Hónapokkal ezelőtt, mint a pétervári „Rjecs“ levelezője Teheránba ment, ahonnan számos levelet vitt, amelyben leleplezte *Liakov* orosz ezredesnek, a perzsi közvádkadosztály parancsnokának a perzsa alkotmány elleni intrikáit és az orosz követség azon tagjait, akik Liakovot ebben segítették. E leleplezések miatt Panovot kitiltották Teheránból. **Onnan** Tebrizbe ment, ahol *Sattar* kánhoz, az aserbeidsani mozgalom vezéréhez csatlakozott.

A pétervári hírek szerint a helyzet Perzsiában igen nyugtalanító. Mértékadó körökben hangsúlyozzák Oroszország beavatkozásának szükségét. A *dsulfai* orosz konzul a harczó perzsa pártokhoz ultimátumfélét intézett, amely szerint az orosz csapatok bevonulnak, ha a harczólok nem vonulnak vissza a határterületről. Marandban tömeges kivégzések történnek.

A „*Novoje Vremja*“ perzsi tudósítója jelentí, hogy Perzsa északkeleti részén siralmasak az állapotok. A sah katonái rabolnak, gyújtogatnak és gyilkolnak, a helyett, hogy a lázadókkal szembeszálljanak. Az orosz követség tiltakozott az indo-európai táviróvezeték szétrombolása ellen, amit a sah csapatai követtek el. Márczius 5-én az orosz határ mentén egy osztrák ezég két alkalmasítottját, egy görögöt és egy svájcit, a sah katonái kiraboltak, a két szerencsétlent levették és félholtra verték. Így jutottak *Dsulfába*, ahol az orosz konzuli ügynöknek találtak menedéket. **Panov**, a Teheránból kiutasított laptudósító, a kaukázusi forradalmárokat Restben nagynehezen tudja tartóztatni a fosztogatásaitól. A forradalmárak a városban aknákat ástak, hogy legyőzetés esetén az egész várost levegőbe röpítsék.

EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

A monarchia akciója.

— Döntés előtt. —

Budapest, márczius 8.

Gróf Forgách belgrádi előterjesztése nagy figyelmet keltett az összes nagyhatalmaknál, mert ettől van függővé téve a monarchia és Szerbia közötti viszony további fejlődése. A szerb kormány most kényszerhelyzetbe jutott, mert nyílt választ kell adnia arra nézve, hogy hajlandó-e a monarchiával közvetlen tárgyalásokba bocsátkozni, vagy pedig megmarad merev álláspontján: a nagyhatalmakra bizni követeléseinek elismerését. Ha Szerbia eleget tesz a monarchia kívánságának, akkor a helyzet rövid időn belül békésre fordulhat, ellenkező esetben igen komoly fejlemények keletkezhetnek. A monarchia ugyanis eddig azon az állásponton van, hogy semmiesetre sem vesz részt a konferencián, ha napirendre tűzik a szerb követelések megvitatását. Bécsi felfogás szerint e kérdés nem tartozik a nagyhatalmak tanácsa elé. A konferencia megtartása van tehát függővé téve attól, hogy Szerbia teljesíti-e a monarchia kívánságát, vagy sem.

Az eddigi nyilatkozatokból az tűnik ki, hogy Szerbia igen ravasz diplomáciai fogással válaszolt a belgrádi orosz követ felszólalására, mert a területi kárpótlás kérdésében a nagyhatalmak jóindulatára appellál, anélkül, hogy azt, mint követelést állította volna fel. A monarchiára nézve e kitérő felelet azért bir különös fontossággal, mert bármiként alakuljanak is az események, a döntésig kénytelen a nagy költségekkel járó boszniai készenlélet fentartani. Ennek tulajdonítható az újabb jegyzék, mely Szerbiát rövid időn belül színvalásra akarja kényszeríteni.

A szerb kormány még nem válaszolt a javaslatra, állítólag Izvolszki tanácsára. Ugy látszik, hogy Belgrádban most nagy zavarban vannak, mert ha a monarchiával közvetlen tárgyalásokba bocsátkoznak, elvágják útját a nagyhatalmak további beavatkozásának. E nehéz helyzetben ismét a szkupstina döntését akarja provokálni a Novakovic-kormány, mely aztán iránypontul fog szolgálni Szerbia további politikájának.

Mai hireink a következők:

Gróf Forgách missziója.

Pétervárról jelentik, hogy ott gróf Forgách belgrádi lépése általános meglepetést keltett. Az Ausztria-Magyarország iránt barátságos köröket örömmel tölti el, hogy Ausztria-Magyarország gróf Forgách nyilatkozata által megtekte a kezdeményező lépést a Szerbiával való közvetlen tárgyalásokra és ezzel lefégyvezte azokat, akik Szerbia makacságát Ausztria-Magyarország előékenysége hiányának tulajdonították. Remélik, hogy gróf Forgách lépése a kéiszínü játék folytatását lehetővé teszi, mert Szerbia az osztrák-magyar követ lépésére kénytelen lesz vagy azzal válaszolni, hogy követeléseit minden kétséget kizáró módon lemond, vagy pedig megteszi azt a *Lehát-ságtalan* lépést, amely Ausztria-Magyarországnak teljesen szabad kezét ad.

Diplomáciai körökben remélik, hogy az orosz kormány azt fogja tanácsolni a szerb kormánynak, hogy gróf Forgách lépéséhez járuljon hozzá és kezdje meg Ausztria-Magyarországgal a tárgyalásokat.

A „*Temps*“ kommentálja Forgách belgrádi követ tegnapi lépését s azt mondja, hogy abban sem ultimátumot, sem fenyegetést, sem cselszót nem látunk. Ellenkezőleg, úgy látszik, hogy báró Aehrenthal színtén ki akarja vonni részét a megegyezés létrehozatalában. Szerbia, amely azzal, hogy jogosult követeléseiről lemondott, ismét megnyerte Európa rokonszenvét, vegye fontolóra Ausztria-Magyarország érdekeit.

Pétervári jelentések szerint a belgrádi osztrák-magyar követ váratlan fellépése meglepetést keltett s utána élénk táviratváltás volt Belgrád és Pétervár között. Állítólag Izvolszki azt tanácsolta a szerb kormánynak, hogy ne siessen a válaszzal.

Ennek tulajdonítható, hogy ma estig nem érkezett meg a belgrádi kormány válasza gróf Forgách előterjesztésére s nem is valószínű, hogy rövid idő alatt megjöjjön. Azt az elhatározást azonban, hogy hajlandó-e az osztrák-magyar monarchiával közvetlen tárgyalásokra lépni, nem halogathatja sokáig a belgrádi kabinet és Bécsben azt remélik, hogy a direkt tárgyalások hamarosan megindulnak.

Gróf Khevenhüller osztrák-magyar nagykövet szombaton meglátogatta *Pichon* külügyminisztert és átnyújtotta az osztrák-magyar-török megegyezésről szóló jegyzőkönyvet, egyúttal felhasználta az alkalmat, hogy a külügyminiszter előtt kifejtse az osztrák-magyar monarchiának fellélenül békés szándékait. Hangsúlyozta, hogy Szerbia csak akkor számíthat kereskedelempolitikai érdekeinek megvalósulására, ha közvetlen tárgyalásokra lép Ausztria-Magyarországgal. Hiteles értesülések alapján megállapítható, hogy *Pichon* teljesen helyeselle az osztrák-magyar monarchiának ezt az álláspontját és a párisi szerb követet mértékadó résziől értesítették a párisi illetékes köröknek ilyen felfogásáról. A szerb követ biztosítást kapott, hogy Ausztria-Magyarország a kereskedelmi szerződéses tárgyalások során a legmesszebbmenő előékenységet fogja tanúsítani és kiesínyes okokból nem fogja megrovidíteni Szerbia anyagi érdekeit. Ha Ausztria-Magyarország nem hosszabbította meg nyomban a jelenlegi kereskedelmi szerződést, annak az az oka, hogy az új tárgyalások alapján Szerbia jobb szerződésre tarthat számot, mint a ratifikációra a parlament elé terjesztett javaslat. Belgrádban már értesülve vannak Ausztria-Magyarország jóakaró intenciójáról. Párisi illetékes körökben abból a tényből, hogy az a jegyzék, amelyet gróf Forgách Belgrádban átnyújtott, csak a kereskedelmi szerződésről van szó, azt következtetik, hogy az osztrák-magyar monarchia ily módon kíván különbséget tenni európai és nem európai jellegű kérdések között s Aehrenthalnak nincs kifogása az ellen, hogy nemzetközi konferencia elé terjeszse az európai jellegű kérdéseket. Ebből is nyilvánvaló, hogy Aehrenthal külügyminiszter közeledik a francia kormány felfogásához.

A nagyhatalmak felszólalása Bécsben.

A francia külügyminisztériumból az a hír szivárgott ki, hogy a bécsi orosz, francia és olasz nagykövetek e héten báró Aehrenthal külügyminiszter előtt ki fogják fejteni a nemzetközi konferencia összehívásának szükséges voltát s ugyanakkor okmányszerűen fogják megállapítani azokat a változtatásokat, amelyeket a fejlemények a berlini szerződés szövegén előidéztek és azokat a módosításokat, amelyek elől kitérni nem lehet. Nagy sulyt helyeznek az illető nagyhatalmak arra, hogy a Duna-bizottságban egy tagsági helyet juttassanak a szerb kormány képviselőjének és a Duna-Adria vasut tervének végleges eldöntését a nemzetközi konferenciára bízzák. A német kormányhoz közel álló körökben nem hisznek annak a párisi jelentésnek hitelességében, hogy a nagyhatalmak felszólalásra készülnek Bécsben és másrészt nem tartják kivihetetlennek, hogy a Duna-Adria vasut tervét az egybehívandó nemzetközi konferencián vitassák meg. Ennek előfeltétele azonban az, hogy Szerbia minden hátsó gondolat nélkül és határozottan vállaljon

kötelezettséget Ausztria-Magyarország kívánságainak teljesítésére, amelyeket gróf Forgách terjesztett elő Belgrádban.

A szerb válasz.

Ma végre hivatalosan is beismerik, hogy a szerb kormány még nem adott végleges választ az orosz előterjesztésre, sőt ellenkezőleg, Milovanovics külügyminiszter Sergejew orosz követnek csak a szerb kormány válaszában tervezetét nyújtotta át, mivel a szerb kabinet azt kívánja, hogy a válaszjegyzék végleges megszövegezése csak az orosz kormány jóváhagyása után történjék. Sergejew orosz követ ma délután meglátogatta Milovanovics külügyminisztert és átadta neki kormányának értesítését. A szerb válaszjegyzék publikálása holnapra várható. A kormányhoz közelálló Samo Uprava mai cikkéből arra lehet következtetni, hogy a szerb kormány ebben a válaszában visszautasítja a közvetlen tárgyalásokat az osztrák-magyar monarchiával és Európa mögé sáncolja el magát. A legtöbb lap azt követeli, hogy a szerb kormány ne is feleljen az osztrák-magyar jegyzékre, mert annak hangja fenyegető és mert az osztrák kormánynak kötelessége lett volna a kereskedelmi szerződést a parlamenttel már régen letárgyaltatni.

Szerbia hadikészülődése.

A Drina szerb partján folytatják a csapatok összpontosítását. Hír szerint már körülbelül 60,000 ember áll a bosnyák határon. Osztrák-magyar katona hőrökben nem minden aggodalom nélkül nézik a folytonos szerb provokálásokat.

A konferencia.

Megbízható forrásból jelentik, hogy Szerbia válaszjegyzékét ma fogják a hatalmak előterjeszteni. Szerbia a kereskedelmi szerződés és a vasúti csatlakozások ügyében közvetlen tárgyalásokba lép Ausztria-Magyarországgal, ami azonban a nemzetközi kérdéseket illeti, a nyugati hatalmak és Oroszország ragaszkodnak ahhoz, hogy ezeket nemzetközi konferencián kell rendezni. A konferenciára vonatkozó javaslatot még e héten a bécsi kabinet elé terjesztik. A francia kormánykörökből eredő vélemények szerint Ausztria-Magyarország mindama kérdésekben, amelyek kizárólag a monarchia szuverén jogainak a körébe esnek, ragaszkodik ahhoz, hogy semmiféle közvetítést ezekben a kérdésekben nem fogad el. Ilyen a kereskedelmi szerződés, a vasúti csatlakozások és a tarifaképzésmények kérdése. Franciaország az utóbbi időben mindenben támogatja a szövetséges Oroszország politikáját és még azt az elvét is elfogadta, hogy ne legyen semmiféle közvetlen tárgyalás a monarchia és Szerbia között és minden kérdés az európai konferencia elé kerüljön, de gróf Forgách tegnapi lépése éles határvonalat vont a nemzetközi jellegű és pusztán a két országra tartozó kérdések között. Ennek a jogosultságát Párisban is kezdi belátni és így közvetlenül, vagy Péterváron át mérsékeletre fogják inteni Szerbiát, mely remélhetőleg elfogadja ezt a tanácsot és annak értelmében fog gróf Forgách lépésére válaszolni.

Bosznia helyett a szandzsák.

Mivel általános az a meggyőződés, hogy Boszniából csak sikeres hadjárat által tehetne szert olyan földszávrá Szerbia, amely az országot összekötné a tengerrel, előtérbe lép az az eszme, hogy Montenegrón és a novibazári szandzsákon át kell az összeköttetést keresni. Ezt a tervet képviselői körökben élénken tárgyalják s jöllehet török részről már egész határozottan visszautasították, mégis tovább szellőztetik s azt kívánják, hogy a kormány terjessze a nagyhatalmak elé jóváhagyás céljából.

Pétervári nagykövetségünk nyilatkozata.

Gróf Berchtold pétervári osztrák-magyar nagykövete a „Matin“ pétervári levelezője

előtt a következőképpen nyilatkozott a helyzetéről:

— Ausztria-Magyarország sohasem törekedett arra, hogy Szerbiával háborúba keveredjék, mert az sem előnyökkel, sem dicsőséggel nem járna. Hogy a két állam viszonya legutóbb annyira feszült volt, annak az a válasza volt az oka, amelyet Ausztria-Magyarország a tulságosan felizgatott szerb közvéleménynek adott. Azt, hogy Szerbiával szemben, amelylyel mindig jó viszonyban álltunk, Ausztria-Magyarország megalkodjék, természetesen nem lehetett kívánni. Türelmesen vártuk Szerbia válaszáat, amelyet Oroszországi barátságos közbe lépésére adni fog. Ebből a feleletből azt lehet következtetni, hogy minden konfliktus veszedelme ki van zárva és a békés megoldás közel van.

Mit mond Montenegró?

A montenegrói hivatalos lap a következő kommunikát teszi közzé:

Az orosz ügyvivő mult szerdán a kormánynak azon jegyzék másolatát, amelyet Izvolszki külügyminiszter a szerb kormányhoz intézett és amelyben az orosz kormány barátságos tanácsokat ad az akkori kritikus helyzetben való eljárásra vonatkozólag. Az utolsó napokban különböző forrásokból a legellenmondóbb híresztelések terjedtek el az Izvolszkihoz intézett szerb válasz tartalmára vonatkozólag, amelyek az egyes fővárosokban bizonytalanságot és nagy izgatottságot idéztek elő. Abban a helyzetben vagyunk, hogy kijelenthetjük, a szerb kormánynak a válasza ezeket az izgalmat egyáltalában nem igazolja.

Milovanovics a helyzetéről.

Milovanovics szerb külügyminiszter a „Slavische Korresp.“ belgrádi levelezője előtt következőleg nyilatkozott az osztrák-magyar szerb kérdés állásáról:

— Ausztria-Magyarország és Szerbia fegyveres összeütközése az én nézetem szerint nem fog bekövetkezni. Ezt már csak azért sem hiszem, mert az európai hatalmak mindent elkövetnek, hogy a fegyveres konfliktust megakadályozzák. Azt hiszem, nyugodtan kifejezést adhatok abbéli reményemnek, hogy a katonai kérdést békésen fogják elintézni és hogy a viszony javulni fog Ausztria-Magyarország és Szerbia között, mint ahogy javult Franciaország és Németország közt a marokkói egyezmény után. Szerbia sohasem gondolt arra, hogy Ausztria-Magyarországot megtámadja. Ezt bizonyítja az a körülmény, hogy csapatainkat a határon nem erősítettük meg. A lapokban ugyan ennek az ellenkezőjét lehet olvasni, de ezeket a hírekért csak az illető lapok felelősek. Mint ahogy mi nem szándékozunk Ausztria-Magyarországot, úgy viszont bennünket Ausztria-Magyarország sem támadhat meg. Ebbe Európának is van beleszólása. Békésen nagyon jól tudják, hogy a Szerbiával való háború felvetné a délszláv kérdést.

Arra a kérdésre, hogy mit szándékozik tenni Szerbia, Milovanovics ezt felelte:

— Egyelőre bevárjuk Európa döntését. Reméljük, hogy létrejön az európai konferencia, amelynek a kérdésével foglalkozik most elsősorban a diplomácia. Ha Európától nem kapunk döntést, akkor tovább is megmaradunk követeléseink mellett, de reméljük, hogy Európa Szerbia ügye iránt jóindulattal viselkedik.

Támadják a szerb kormányt.

A belgrádi sajtó ma korholja a szerb kormányt titkolódzása miatt. A lapok egy része nem tudja eléggé elítélni, hogy a kormány egy ilyen fontos ügyben az országot és a közvéleményt tájékoztatlanul hagyja. A kormány már nagyon sokat veszített népszerűségéből. Szemére hányják, hogy erős kormány létére kerülő utakon bujkál, ahelyett, hogy szándékát nyíltan és őszintén megmondaná.

A viszonyok egyre bonyolultabbak. Ugy látzik, hogy Szerbia újabb kormányválság előtt áll. A Novakovic-kormány, noha az összes pártokból alakult, gyengének bizonyult arra, hogy az országban uralgó háborus hangulatot mérsékelje és a legnagyobb nehézségekkel küzd. Péter királynak és Milovanovicsnak, akik az Ausztria-Magyarországgal való konfliktus békés megoldását óhajtják, azért nehéz a helyzetük, mert még nemrég ők is szolidárisnak jelentették ki magukat a szkupstina és az ország hangulatával. Azt hiszik, hogy már legközelebb várható a Novakovic-kormány bukása, amikor aztán katonatisztekkel álló kabinetet alakítanak, amelynek az lesz a feladata, hogy a békés megoldást keresztülvigye.

A дума és a szerb kérdés.

A parlamenti pártok vezetői tegnap tanácskozásra jöttek össze Sztolypin miniszterelnöknél. Izvolszki külügyminiszter hosszabb beszédben ismertette a nemzetközi helyzetet és kijelentette, hogy a mai viszonyok között csak káros következményei lehetnének annak, hogyha a dumában vita tárgyává tennék a szerb kérdést. Két héten belül az orosz kormánynak sikerülni fog diplomáciai tárgyalások útján tisztázni a helyzetet s addig nem kívánatos az amugy is izgatott szerb népet még inkább feltűzteni. A kormány úgy van tájékozva, hogy Szerbia egyáltalán nem keresi a konfliktusokat. A parlamenti pártok vezetői beérték ezekkel az argumentumokkal és maga Bobrzinszki is úgy nyilatkozott, hogy inopportunus ezidőszert a dumában a szerb kérdést fölvetni.

A szerb hadiszerszállítás.

Nenadovics szerb követ tegnap a nagyvezérrel beszélgetni akart, utóbbi azonban a beszélgetést hétéfőre halasztotta, mire Nenadovics sürgette az audienciát, mert, mint mondta, fontos közölni valója van a „Jéni Gazetta“ szerb porta kijelentette, hogy a szerb hadiszerkelet szállítását nem hajlandó továbbra is megengedni. Nenadovics most utasítást kapott, hogy közölje a portával, mily rossz benyomást tett e határozat a szerb kormányra és hogy kérje a portát, e határozat visszavonására. Azokat a homályos kijelentéseket, amelyeket a nagyvezéri hivatal két nap előtt tett, hogy tudniillik a porta valószínűleg egyelőre megadja az engedélyt, az csak már szállított hadiszerkekre, Szerbiát nem elégtették ki úgy, hogy végleges engedélyt kér. A „Jéni Gazetta“ ezen állításával szemben szerb részről kijelentik, hogy a nagyvezér tegnap ugyan kijelentette, hogy a volt kormány ígéreteit a lehetőség szerint betartani kívánja, számolnia kell azonban Ausztria-Magyarország érzékenységeivel is, mire Nenadovics rámutatott arra, hogy Szerbia illeten való elzárása veszélyes következményekkel járhat a bákéro. A szerb népet a kétségbeesés háborúra kényszeríthetné. A nagyvezér végül megígérte, hogy a mai minisztertanácsban előterjeszti e kérdést.

Kémkedő szerb katonatiszt.

Belgrádban nagy izgatottságot keltett egy kémkedési ügy, melylyel a szerb közvélemény nagyon élénken foglalkozik. A belgrádi rendőrség ugyanis állítólag felfedezte, hogy Jankovics Zsivko nyugalmazott szerb tüzérőrnagy a belgrádi osztrák-magyar követségnek kémiszolgálatokat tett és pedig egy osztrák alattvaló, Müller Károly kereskedelmi ügynök segítségével, Jankovicsot letartóztatták és állítólag már beismerő vallomást is tett. Jankovics kihallgatása alkalmával kijelentette, hogy a szerb államtól huzott nyugdíjának a kicsisége kényszerítette őt arra, hogy a pénzszerzésnek ehhez a módjához folyamodjon. Az afférbe több szerb hivatalnok is bele van keverve, kik ellen szintén vizsgálatot indítottak.

TÁVIRATOK.

A spanyol flotta fejlesztése.

London, márczius 8. (Saját tudósítónktól.) A „Daily Telegraph“ közli, hogy Alfonz spanyol király cadixi és ceutai utazása a hivatalos czáfolatok dacára is nagyjelentőségű, mert a spanyol flotta szaporításáról van szó. A terv az, hogy nyolcz spanyol kikötőt hadikikötővé alakítsanak át és megerősítsenek arra az eshetőségre, hogy egy egész spanyol hajóhadat, vagy egy szövetséges állam hajóhadát fölvehessék s védelmet nyújthassanak. Cadixban és Ceutában erődítményeket fognak építeni nagy ügyüteggekkel s a költségeket a kormány már beállította a jövő évi budgetbe.

A román kereskedelmi szerződés.

Berlin, márczius 8. (Saját tudósítónktól.) A „Vossische Zeitung“-nak jelentik Bukarestből: Románia és Ausztria-Magyarország között a kereskedelmi tárgyalások nem jártak eredményvel. A román kormány el van tőkelve, hogy a mostani kereskedelmi szerződést fölmondja.

Az állami kőszénbányák fejlesztése.

— Wekerle Sándor törvényjavaslata. —

Budapest, márczius 8.

Wekerle Sándor pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésében terjesztette elő az állami kőszénbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, amely a vrdniki, az almásvölgyi, a komlói, a bozovicsi szénbányák megvételének s a szilvölgyi kőszénbányák házi kezelésbe való átvételének módzataival számol be a törvényhozásnak. A törvényjavaslat az állami bányüzemek fejlesztésével kapcsolatosan a bányaszemélyzet helyzetének javítására vonatkozó intézkedéseket is magában foglalja, valamint a m. kir. állami szénbányák központi igazgatóságának felállítására vonatkozó javaslatokat.

A törvényjavaslat így hangzik:

1. szakasz. Jóváhagyatik a pénzügyminiszternek az az intézkedése, hogy 1. a vrdniki kőszénbányát a ruma-vrdniki helyi érdekű vasutal együtt 2 millió 662.035 korona 15 fillérért, 2. a ruma-klenaki vasut törzs- és elsőbbségi részvényeinek nagy részét 1.454.856 koronáért, 3. Bozovics környékén öt bányatelket és 786 zártkutatómáni jogot 1.706.930 koronáért, végül 4. a komlói kőszénbányát 2.484.962 koronáért megvásárolta.

2. szakasz. Az 1. szakasz alapján kötött jogügyletek bélyeg- és illetékmentesek.

3. szakasz. Az állam tulajdonába kerülő vasuti vonalak s az azokkal összefüggő vrdniki kőszénbánya és tartozékai az államvasutak tulajdonkép a magyar korona országaiiban levő vasutak és esztornák összpontosított telekkönyvébe vezetendők be.

4. szakasz. A jelen törvény első szakaszában felsorolt bányák, bányajogviszonyok, vasutak és mindezek tartozékainak vételára fejében 8.308.785 korona 15 fillér, felszerelési és beruházási szükségleteikre pedig az 1908—1911-ik évekre összesen 27.387.371 korona hitel engedélyeztetik, mely 4 százalékos adómentes koronajáradék-kötvények kibocsátása útján fedezendő.

5. szakasz. A 27.387.371 korona beruházási hitelből 16.234.814 korona a petrosényi, 3.935.427 korona a vrdniki, 2.297.130 korona az almásvölgyi és 3.020.000 korona a komlói bányászat beruházására, ezenkívül a vrdniki vasuti állomás kibővítésére 1.900.000 korona esik.

Az engedélyezett hitelek a felhasználás mérvéhez képest az illető évi költségvetések beruházási szükségletinél számolandók el.

6. szakasz. Felbatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy a m. kir. állami szénbányáknál alkalmazott személyzet illetményeit az 1907. évi L. törvényekkel megfelelő alkalmazásával rendeleti uton ugyanugy szabályozhassa, mint ahogy a m. kir. állami vasgyáraknál alkalmazott személyzet illetményei szabályoztattak, és hogy az állami szénbányászat ügyeinek intézésére az állami szénbányák központi igazgatóságát ideiglenesen felállíthassa.

Ezen szervezések végleges megállapítása iránt az 1910. évi költségvetéssel előterjesztés teendő.

7. szakasz. Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe s végrehajtásával a kereskedelmi és pénzügyminiszterek bizatnak meg.

Budapest, 1909. márczius 8.

Wekerle Sándor s. k.

a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök.

A törvényjavaslat megokolása részletesen kifejti az egyes vásárlások szükségességét. Az állami szénbányák központi igazgatóságáról ezt mondja a jelentés:

A kincstári szénbányák egységes vezetése s még inkább az a körülmény, hogy a szénmegrendelések lehető gyors intézkedéseket igényelnek, elkerülhetetlenül teszik oly szervezet felállítását, mely a szénterületek kutatását, a bányák üzemét, a szénmegrendeléseket és szállításokat egységesen intézi s bizonyos tekintetben tág hatáskörrel felruházza hivatva van arra, hogy az állami kőszénbányászatnak főleg halasztást nem tűrő üzleti részét közvetlenül a lehető gyors intézkedéssel bonyolítsa le. Oly szervezet, a minisztérium keretében mint ügyosztály, a dolog természeténél fogva, beilleszthető nem lévén, gondoskodnom kellett állami szénbányák részlete műszaki és igazgatási tekintetben oly önálló hatóságról, melyet az állam szénbányák vezetése, valamint az ezekre vonatkozó kereskedelmi és jogügyek határozott elvek szerinti intézése illeti meg.

Az olasz választások.

Budapest, márczius 8.

Olaszországban ma voltak a választások. Az eredmény a kormány győzelmét jelentti úgy, hogy a Giolitti-kabinet az eddigi többségre támaszkodva fog az új kamarában megjelenni. Különösen feltűnő a klerikálisok megsemmisítő veresége, dacára annak, hogy ezuttal a papság is részt vett a választási mozgalmakban, miután a pápa felfüggesztette a választás tartamára a „Non expedit“-et.

A választás lefolyásáról a következő tudósítást kaptuk:

Tegnap folytak le egész Olaszországban a kamarai választások minden különösebb incidens nélkül mentek végbe. Rómában az I. választókerületben Mazza republikánust választották, Tenerani konzervatív ellen, a II-ban Bissolati szocialistát Santini konzervatív ellen, aki eddig is képviselte a kerületet. A III. választókerületben Baccali kormánypartit választották meg. A IV. választókerületben valószínűleg pótválasztásra lesz szükség Cajetani Leó herceg és Gabrielli kormánypartii jelöltek között. Az V. választókerületben Barzilai republikánust újra választották. Megválasztották továbbá Luzzatti és Fortis volt minisztereket. A messinai mindkét választókerületben és szintugy Dromeróban Giolitti miniszterelnököt választották meg; Lacava, Cocco-Ortu és Schanzer minisztereket újra választották, utóbbit két kerületben; Baccelli, Buselli, Finochiaro és Carmine volt minisztereket szintén újra választották képviselőnek. A milánói első kerületben pótválasztás lesz Albasini eddigi képviselő (ellenzéki) és Manfredini radikális között. Albasini előnyben van. A II. kerületben újra választották Greppi kormánypartit, a III. kerületben Caudiani kormánypartit, aki Mina radikális ellen győzött. A IV. kerületben Cornaglia katolikust és az V. kerületben Turati szocialistát, a VI. kerületben Trevis szocialistát választották meg. Dacára annak, hogy a pápa felfüggesztette a non expeditet, amely a katolikus választóknak tiltja, hogy a választásokban résztvegyenek, a klerikálisok az egész vonalon vereséget szenvedtek. Brescia és Milánó egy kerületének kivételével, a klerikális jelöltek mindenütt elbuktak. Az új kamara összetétele körülbelül olyan lesz, mint az előbbi, azzal a különbséggel, hogy a szabadelvűek kissé megerősödtek.

Eddig 508 választás közül 267 eredmény ismeretes. Megválasztottak 119 eddigit és 32 új kormánypartii képviselőt, 26 eddigi és 1 új alkotmányos ellenzéki, 11 eddigi és 3 új radikalist, 11 eddigi és 5 új köztársasági partit, 15 eddigi és 6 új szocialistát, továbbá 2 eddigi és 3 új katolikus partit s 33 pótválasztásra van szükség. Sonnino volt miniszterelnököt ismét megválasztották, ugyszintén Carcano és Rava minisztereket, Cuicciardini, Giusso és Chimirari volt minisztereket, Marcova kamarai elnököt, Orlando, Bartholini, Lacava minisztereket. Trapaniban Nasit választották meg ismét.

A Tribuna konstatálja, hogy a választás nem változtatta meg a kamara eddigi képét. Az ellenzéki pártok (köztársaságiak, szocialisták és radikálisok) 17 mandátumot vesztek és 19 mandátumot nyertek, az alkotmányos ellenzék pedig négyet nyert és 11-et veszített, a kormánypartii többség azonban 23-at nyert és 18-at veszített.

A pápa komolyan megneheztelt Agliardi, Sattoli és Vanutelli bibornokokra, mert ők a non expedit tilalma ellenére tegnap a radikális Borghese herceggel szemben Valenzani szabadelvű jelöltet támogatták. A három bibornoknak tudniillik abban a választókerületben vannak nyaralóik, illetőleg püspöki székhelyeik.

A nagyszerb összeesküvők.

— Ötödik nap. —

Budapest, márczius 8.

A tárgyalás mai napját az összeesküvés főváltottjának, Pribicevicnek kihallgatása merítette ki. Természetes, hogy a bünpörnek ez az érdekes mozzanata nagy közönséget csodított a törvényszéki palota elé.

Az elnök reggel kilenc órákor nyitja meg a tárgyalást és a többi közt ezt mondja:

— Most majd képzeletben elmegyünk Szerbiába.

Folytatják Pribicevic Ádám kihallgatását. Az elnök a belgrádi „Szláv dél“ (Szlovenszki Jug) nevű szövetség működésébe vágó kérdéseket intéz hozzá. A vádlott kijelenti, hogy nem tud semmiről sem. Az elnök megtudakolja tőle, hogy ismeri-e Naszticsot.

A vádlott: Vártam ezt a kérdést. Megint csak azt kell felelnem, hogy mindaddig nem nyilatkozhatok érdemlegesen, amíg nem szembesítenek engem Naszticsal.

Az elnök felolvassa a „Szlovenszki Jug“ Livaltalos lapjának egyik közleményét. A védők tiltakoznak ez ellen, mert az a cikk akkor jelent meg, amikor a vádlott már vizsgálati fogságban volt.

És ez így megy számtalanszor egymásután. Az elnök egész sereg kérdést intéz a vádlotthoz, de a vádlott egyre azt hangoztatja, hogy előbb szembesítsék őt Naszticsal, akkor majd másként fog beszélni. Nyilván a védők utasítását követi, hogy ezzel az eljárással elérhessék Nasztics beidézését.

Az elnök utóbb áttér a bizonyítási iratanyag felolvasására. Azokra a levelekre, amelyekben a „Szlovenszki Jug“ értesít a horvátországi nagyszerb propagandistákat a belgrádi értekezletek eredményeiről.

Az elnök: Ön, Pribicevic Ádám, egyszer írásban beszámolt sok minderről a belgrádi forradalmár szövetségnek. Többek között arról is, hogy sikerült az ügynek megnyernie Budiszavlyevics Bude képviselőt, amit a horvátországi nagyszerbek általános lelkesedéssel fogadtak. Igaz ez?

A vádlott: Ezt, nemde, Nasztics állította rólam?! Tessék őt velem szembesíteni. Anélkül nem felolthatok.

Az elnök ezután több részletet olvas fel a „Finale“ című röpiratból, amely állítja, hogy a nagyszerbek terrorisztikus törekvései kiterjedtek nem csupán Boszniára és Montenegróra, hanem Amerikára is.

Ezután megkérdi Pribicevicstől, hogy honnan vették a mozgalomhoz a pénzt. A vádlott nem válaszol.

Az elnök: Zágrábba különben propagandista kongresszust akart összehívni az önálló szerb párt.

A vádlott: Nem tudok róla.

Az elnök folytatja a Finale egyes részeinek felolvasását. Közben dr. Hinkovics védő indítványozza, hogy a tárgyalást napolják el Nasztics beidézétségéig. Majd a „Finale“-nek ama részeit olvassa fel, amelyek a nagyszerb propagandának a hadsereg hűségének meggyöngítésére irányuló törekvéseire vonatkoznak. Azután Nasztics és Janovics leveleit olvassa fel másolatban. Hinkovics dr. védő kéri, hogy ezeket a leveleket mutassák meg a védőknek eredetiben is. „Ez nem Dreyfus-pör“ — mondotta. — Itt nem lehetnek titkok. Az ítéltanács a kérelmet elutasította. Az elnök végezetül a forradalmár szervezetnek a vrginmoszti kerületben kifejtett tevékenységét illető kérdéseket intéz a vádlotthoz, aki állandóan tagad és kibuvól minduntalan Nasztics beidézétségével hozakodik elő, mire az elnök megjegyzi, hogy jobb lenne, ha már most bevallana mindent. A mai tárgyalás délután két órákor fejeződött be. Megint nem végeztek Pribicevic Ádammal és így Valérián nagy érdeklődéssel várt kihallgatására csak holnap kerülhet a sor.

UJDONSÁGOK.

Bíróság előtt.

A budapesti büntető törvényszék esküdt-bírósága előtt, ma egy nagyon furcsa sajtópör folyt. Valami fiatalember azzal volt vádolva, hogy a Miatyánkot egy újságcikkben megsértette és kigunyolta. Hogy miként ütötte nyélbe a vádolt ezt a különös deliktumot, az mellékes, érdekes és jellemző csak az, hogy az esküdtbíróság kicsi híjján el is ítélte érte.

Öt esküdt büntetendő cselekményt látott a Miatyánk kicsufolásában és csak kettővel volt több azoknak a felvilágosult európeáereknek a száma, akik lehetetlennek ítélték a vádat és a szocialista polgárt felmentették.

Azzal az öt urral, akik kriminális deliktumot látnak egy emberek által szerkesztett vallási formáság glosszálásában, én nem vitatkozom. Azok az urak bizonyára jámbor, hívő emberek, akik keresztényi megilletődéssel vettek tudomásul azt is, hogy a pápa, Jeanne d'Arcot legközelebb szentté avatja és hogy ez alkalomból az orleansi püspökséget érsekséggé, az orleansi püspököt pedig bitorossá avanzsáltatja. Azok a jó urak bizonyára a gyóntatójukkal konzultálnak a köztvényük miatt és Lourdesba küldetik magukat gyógyulást keresni a csodatévő forráshoz.

Legyen azoknak az ő hitük szerint. Én senki kegyeletébe bele nem gáncoskodok. Csupán csak a királyi ügyész urhoz lenne egy szavam, aki ebben az ügyben a közvédat képviselte. És kérdem az igen tisztelt királyi ügyész urat, hogy van-e neki tudomása arról a sok ezer derék, becsületes, adózó állampolgárról, akik a vallások egyenjogúsításáról szóló 1895-ik évi törvényzikk alapján és jogán, felekezeten nélkül élnek különben igen erkölcsös életüket ebben a szép hazában?

Azok a vallástalan emberek — ismétlem; — átlagban igen derék, tisztességes polgárok, jó családapák, sőt — horribile dictu! — esetleg nem is szocialisták, hanem egyesenes chauvin, szittyá hazafiak. De a pápa, a szuperintendens és a főrabbi nekik nekik. Azok az emberek, a legprofánabbul gondolkoznak minden vallási formáságról, minden szertartásról, minden intézményről és minden imádságról. A Miatyánkról is...! És ehhez törvényadta jogaik vannak.

Már most mi ezimen tartotta fenn a királyi ügyész ur azt a vádat, amely a Miatyánk kigunyolását inkriminálta. Annak a cikknek a szerzője szocialista, tehát eo ipso, felekezeten kívül áll. Az az elve, hogy az egyház és a tévhit egy és ugyanaz.

Lehet, hogy igaza van; — lehet, hogy nincs. De a törvény ad neki jogot arra, hogy az egyház béklyóit leveesse. Hát akkor miért akarja az igen tisztelt ügyész ur, hogy az őt mégis kötelezze? Vagy úgy kell talán azt a törvényt magyarázni, hogy jól van, ha akarsz, légy hitehagyott pogány. Ebben nem akadályozunk, mert az ordáliák és szent inkvizíciók ideje lejárt. De a szédát befogdán, mert minket vallásos kegyeletünkben felháborít, ha a Miatyánkot csufolod.

Jól van.

De hát annak a másíknak nem szabad a kultúra és a lelki szabadság iránt érzett kegyeletében felháborodnia, amikor a csodatévő Mária-bucukra összeverődött tömegeket látja?

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése február végén lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujjtsák meg, hogy a lap szétküldése fenn ne akadjon.

NAPIREND. Naptár. Kedd, márczius 9.
— Róm. kath.: Rom. Francz. — Prot.: Francziska. — Görög-orosz: febr. 24. Jánosf. m. — Zsidó: Adar 16. —

A nap két reggel 6 óra 28 perczkor, nyugszik d. u. 5 óra 33 perczkor. — A hold két este 8 óra 9 perczkor, nyugszik reggel 7 óra 36 perczkor.

A közoktatási államtitkár fogad 12—2 óráig.
A kereskedelmi államtitkár fogad 4 órakor.
A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.
Nemzetközi rajzoktatási kiállítás a Műcsarnokban nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — A Miénk kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — Az Uj Művészeti Szalon (Kecskenté-uteza 3. sz.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — A Műhely kiállítása az Uránia. Kigyó-téri szalonjában nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — A Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonja zárva. — Nemes Marcell régi mesterműveinek kiállítása nyitva 10—2-ig. Belépődíj nincs. — A N. Múzeum régiségtára nyitva 9—2 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig. — A Történelmi Képcsarnok nyitva 10-től fél 12-ig. — A Földtani Intézet Múzeuma zárva. — A Széchenyi Múzeum nyitva 10—12-ig. — Az aquineumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig. — A Ráth György Múzeum nyitva 10—4-ig. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9—2-ig. — A Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9—2-ig és 6—8-ig. — A pedagógiai könyvtár zárva.

— Az angol király Biarritzban. Edvárd angol király tegnap Biarritzba érkezett.

— Kossuth Ferencz beteg. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, régi térdizületi lóbjának lázas kiújulása miatt, kénytelen volt vasárnap reggel ágyban maradni. A minisztert a délelőtt, valamint a délután folyamán meglátogatta háziorvosa, Müller Kálmán orvometem tanár, főrendiházi tag, aki az est folyamán báró Korányi Sándor egyetemi magántauárt is elhívatta és vele együtt konzultálta meg a beteg minisztert. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter előreláthatólag egy hétig kell, hogy ágyban maradjon. A miniszternek a legnagyobb nyugalomra van szüksége, miért is ezen idő alatt látogatásokat nem fogad.

— Mária Terézia hercegnő temetése. Mária Terézia Hohenzollern-hercegnőt ma délelőtt temették Heidingenben. Vilmos császár képviseletében Oszkár porosz herceg, királyunk képviseletében Szalvátor főherceg vett részt a gyászszertartáson.

— Návay Lajos állapota. Návay Lajost, a képviselőház alelnökét, mint már megirtuk, Herzel tanár vasárnap délelőtt megoperálta. Az operáció jól sikerült. A beteg az elmúlt éjszakát nyugodtan töltötte, mintegy hat óra hosszát aludt, ami láthatólag üdítőleg hatott rá. A beteg alelnök mellett állandóan ott van édesanyja, valamint fivére, Návay Tamás főispán is. Návay állapota a mai délután folyamán már annyira javult, hogy orvosi engedelmével már a lapokat is átnézhetette. A Ház beteg alelnökének hollyéte iránt ma is számosan érdeklődtek, így Széll Kálmán, az alkotmánypárt elnöke, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Justh Gyula a képviselőház elnöke, Jekfalussy Lajosné, gróf Batthyány Lajosné, gróf Hadik János belügyi államtitkár, Latinovich Endre, gróf Semsey László, gróf Bánffy György, Szatmári Mór és Hódy Gyula országgyűlési képviselők, Moskovitz Géza, dr. Neumann Árpád valamint számos tagja az alkotmánypártnak. Návay orvosai tanácsára néhány napig még nem fogad látogatásokat. Állapotáról a képviselőház folyosóján a következő jelentést függesztették ki: Márczius 8. A beteg öt óra hosszát aludt, hányása nem volt. Fájdalmai nincsenek. Hőmérséke 36.5, érverése 76.

— A vetőjog a konklavén. Milanóból jelentik, hogy a „Memento“ híradása szerint ma a bibornokok közt a pápa egy bulláját osztották szét, amely a világi hatalmak vetőjogát a pápaválasztásokon a jövőre nézve megszünteti és a bibornokoknak kiátkozás terhe alatt megtiltja, hogy a konklave alkalmával egy világi hatalom befolyását közvetve vagy közvetlenül érvényesítsék. A jelenlegi pápa megválasztását tudvalegoleg annak köszönhetette, hogy Rampollával szemben Ausztria-Magyarország érvényesített vetőjogát.

— Báró Rauch beteg. Zágrábból jelentik: Báró Rauch bácsi influenzában megbetegedett és kénytelen néhány napig ágyban maradni.

— Kinevezések és cizmaadományozások. A király Kolbenheyer Gyula királyi tanácsost, a budapesti felső építő ipariskola igazgatóját a VI-ik fizetési osztályba kinevezte. Nesvera Aladár és Fekete Jakab felső ipariskolai igazgatóknak pedig, az iparoktatás terén szerzett érdemeik elismeréséül, az iparoktatási főigazgatói ezimet adományozta. Szombatfalvy Albert miniszteri osztálytanácsosi ezimmet és jelleggel felruházott miniszteri titkárt miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki s. Bánlaky Adorján miniszteri titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi ezimet és jelleggel díjmentesen, Farkas Ferencz miniszteri segédtitkárnak pedig a miniszteri titkári ezimet és jelleggel adományozta.

— A karánsebesi püspöki szék betöltése. A karánsebesi egyházmegyei zsinat az elhunyt Pópa Miklós helyébe még október hó 4-én Muszta Filaret helynököt választotta meg püspökké, akinek megválasztását azonban a kormány még nem terjesztette fel megerősítés végett, mivel a megválasztott püspök a vallás és közoktatásügyi miniszter által megállapított feltételeknek eleget tenni vonakodott. Gróf Apponyi Albert ugyanis a karánsebesi egyházmegyében tapasztalt hanyagságok és mulasztások miatt annak idején vizsgálatot rendelt el, melynek eredménye alapján dr. Badeszku Traján az egyházi ügyek referense ellen a fegyelmi eljárás megindítását követelte, amit azonban Muszta Filaret püspök megtagadni vonakodott. E tárgyban maga Muszta az év elején kihallgatáson volt a miniszternél, tegnap pedig Badeszku is kihallgatásra jelentkezett. E kihallgatás alkalmával közölte Badeszku a miniszterrel, hogy a titkári állásról lemondott, ez azonban aligha eléghette ki a minisztert, mert a titkári állás csak a püspök életében tölthető be. Badeszku ellen pedig azonkívül referensi minőségéből folyólag követelte a miniszter a fegyelmi eljárást. A karánsebesi egyházmegye területén egyébként legközelebb megtartják a zsinati választásokat. A hazafias párt mindenütt állított fel jelölteket. Bár az agitáció igen nagy, mégis biztossággal lehet számítani arra, hogy a hazafias párt harminczhat jelöltje győzelmesen kerül ki a választásból, mi által abszolút többséggel fog birni a zsinatban.

— Svájci vendégek Budapesten. Az Ifjúsági Keresztény Egyesületek országos gyűlést tartanak márczius tizenegyedikén és tizenkettedikén Budapesten. A gyűlésre eljött Svájból Sarasin-Warner Reinhold, az Ifjúsági Keresztény Egyesületek elnöke és Fermand Károly főtitkár. Fermand tegnap este a Loránty Zsuzsánna-Egyesület tea-estéjén beszédet mondott. A svájci urak Szilassy Aladár közigazgatási bírósági tanácselnök vendégei.

— Magyar repülőgépek. A nyáron, augusztus vége felé, ötnapos nemzetközi repülőverseny lesz Reims közelében. A versenyen minden nemzet legfőbb három repülőgéppel vehet részt. Természetes, hogy a most szervezkedő magyar légújósok is részt szeretnék volna venni ezen a versenyen, de minthogy a nevezéseket csak márczius 1-ig fogadták el — a nemzeti megalakult légújósosztály bevezetését már csak azért sem vehették figyelembe, mert a Magyar Automobil Klub nem tagja a Federation Aeronautique Intern.-nak, ami pedig feltétel a versenyben való részvételre. Minthogy két magyar feltaláló a győzelem nagy reményével óhajt résztvenni a versenyben, ezek kénytelenek voltak a bécsi aero-klub tagjai közöl felvételni magukat, hogy csavarrepülőgépjükkel résztvehessenek a nemzetközi versenyen. Munkatársunk beszélgetést folytatott a két feltalálóval, akik motoruknak szenzációsan érdekes megkonstruálásával remélik a sikert elérni. Csavarrepülőgéjük egy budapesti gyárban készült s úgy a gyáros, mint a diszkreációban maradni kívánó feltaláló nagy sikereket remélnék.

— Szabad Egyetem. A Népszerű Főiskolai Tanfolyam második kurzusának második hetében az egyes előadott tárgyak iránt fokozódott érdeklődést tanusított a közönség. Dr. Vári Rezső pénteken kezdte meg „A görög tudomány az ókorban“ című kurzusát. Igen sok látogatója volt dr. Marczali Henrik: „Napoleon kora“, dr. Pastiner Gyula: „Háromszáz év az olasz festészet történetéből“, dr. Dénes Lajos: „Az esztétika alapproblémái“ és dr. Cholnoky Jenő: „A föld és az ember“ előadásának. Egy-egy hat előadásból álló sorozat meghallgatásáért egy korona belépődíj fizetendő.

— **Supilót megverték.** Zágrábban olyan botrány játszódott le az utczán, amelyen régóta nem történt ott. Tegnap délután öt óra után a Starcevic-párt több tagja *Supiló* Ferencz képviselőt a „National-kávéház előtt megrohanta és bottal ütlegelni kezdte. A ruháját összetépték, a kalapját levették. *Pribicevics* Szvetozár és *Banjanin* Jován képviselők a kávéház ablakából látták ezt a jelenetet és megtámadott képviselőtársuk segítségére siettek. E közben óriási néptömeg verődött össze és neki-támadt a három képviselőnek s *ököllel, bottal ütötte és verte őket.* Supilónak sikerült legelőször veszedelmes helyzetéből kiszabadulni s hajdonfövel, összetéptt ruhával, a szomszéd kávéházba menekülni. *Pribicevics* és *Banjanin* veszedelmesebb sérüléseket szenvedtek s az utóbbi kénytelen volt az irgalmasok *kórházába menni*, hogy ott sebeit bekötöztessék. A merénylő legionáriusok azután elvonultak a „Hrvatska Citavnica“ helyiségébe, ahol éppen mulatság volt s onnan este hét órakor elmentek *Medakovic* Bogdánnak, a független szerb párt elnökének a Zrinyi-téren lévő házához, ahol zajosan *tüntettek a szerbek ellen.* Lovasrendőrök szétverték a tüntetőket és *Medakovic* háza előtt nagy rendőrsapat maradt, hogy a nagyobb zavargásnak erejét vegye. A kormányhoz közel álló lapok éles szavakkal ítélik el a merényletet és azt mondják, hogy jogállamban efféle kihágásokat nem szabad megütni.

— **A Magyar Társadalomtudományi Társulat Kolozsvárt.** Kolozsvárt tegnap délelőtt alakult meg a magyar társadalomtudományi kerület helyi bizottsága, a város intelligens közönségének élénk részvétele mellett, dr. Farkas Lajos miniszteri tanácsos, egyetemi tanár elnöklésével. Dr. Farkas Pál az egyesülés szükségességét és feladatait ismertette, ezután dr. Kenéz Béla egyetemi tanár tartott nagy érdekléssel hallgatott szabad előadást a városi és vidéki élet különbségeiről, majd dr. Apáthy István indítványára megtörtént az alakulás. A gyűlés kiondta, hogy együtt fog működni az erdélyi muzeum-egyesülettel, a jog- és társadalomtudományi szakosztályal. Elnökké dr. Farkas Lajost választották meg. Titkárrá az Emke titkárrát, dr. Erdődy Bélát választották.

— **Lavina-katasztrófák.** Két helyen is nagy katasztrófát okozott a lavina. Az egyik szerencsétlenségről egy Böksteinből érkezett távirat számol be. A Felső Gasztein-völgyben lévő Apfalltalgraben részén tegnap reggel lavina omlott alá és két munkáslakást öntött el, amelyekben éppen az alagutmunkálatnál foglalkoztatott *harminckilenc munkás* reggelizett. A katasztrófa munkálata azt eredményezte, hogy este hat óráig tizenkét embert megmentettek és *tizenöt halottat felszínre hoztak.* A többi tizenkét munkást még nem találták meg. A lavinától elütött aránylag kis területen kétszázötven munkás dolgozik, bár reménytelenül. Az éjjel a munkát ismét kétszázötven pihenő munkással folytatják. — Az Aulauf völgyében egy munkásbarakkot, amelyben harmincznegyven munkás tartózkodott, lavina eltemetett. Délelőtt tíz óráig tizenhét embert ástak ki a hó alól, ezek közül hat halott, a többi súlyosan sebesült.

— **Kisiklott személyvonat.** Tegnap délután a Pancsováról Verseczre haladó személyvonat Temesmiklós és Károlyfalva közt a nyílt pályán kisiklott. A vasúti baleset a tavaszi áradás következménye. A nagymennyiségű esővíz ugyanis a sínpárt alámosta. Az utasokban kár nem esett, a forgalmat átvezetéssel bonyolították le. Temesmiklós községben különben a belvíz áradása jelentékeny kárt okozott. Több ház bedőlött. Tegnap este újabb forgalmi akadályt okozott az áradás. Egy vasúti áterest a temesmiklói vasúti állomás mellett alámosta a víz és ezért ismét át kellett szállni az utasoknak.

— **Tudományos fölolvasás.** Az Országos Magyar Szövetség holnap, kedden az Újvárosháza első emeleti üléstermében esti hat órakor tartja harmadik tudományos fölolvasását. Ezúttal dr. *Osuday* Jenő fog előadást tartani az erdélyrészi magyarság eloláhosodásáról. Vendégeket a szövetség *szívesen lát.*

— **Stösselt szélhűdés érte.** Pétervárról jelentik, hogy Port-Arthur egykori parancsnokát, a Péter Pál-erődbe zárt *Stössel* tábornokot szélhűdés érte, amelynek következtében megümmult. Állapota rendkívül súlyos.

— **Bélyegkiállítás.** Nálunk a közönség szélesebb rétegei tulajdonképpen egyáltalában nincsenek tisztában azzal, hogy a bélyeggyűjtés a nyugati kultúrálamban micsoda helyzetet foglal el. A mi publikumunk föl se tudja fogni, hogy ennek a szórakozásnak odakint ma már vallásos tudománya van, hogy az irodalma hatalmas könyvtárakra megy és hogy a kereskedelme sok milliót visz a világkereskedelem forgalmához. A bélyeggyűjtés nálunk nagyon szűkös keretek között mozog és legföljebb az iskolagyerekek között általános. — a társadalom egyéb rétegeiben meglehetősen kevés ember foglalkozik bélyeggyűjtéssel, lévén nálunk az általános passzió a kártya meg a ló. Ehez járul, hogy a bélyeggyűjtő egyesületek egy lépést sem tettek arra nézve, hogy a fidelektől (az u. n. tudományos bélyeggyűjtést) népszerűsítsék vagy legalább megismertessék a közönséggel. Ez az oka aztán annak, hogy az a sok ember, aki a vasárnap délelőtt az első magyar bélyegkiállításán megjelent, valami különöst, groteszket akart látni és csodálkozott is azon, amit kapott, de nem volt sem elragadtatva, se nem frappirozták a látottak.

Nagyban és egészben a kiállítás meglehetősen sűrű képet nyújtott. Azt vártuk, hogy raffiniált, erőteljes művészi ízléssel megrendezett kiállítást látunk, de a rendezésben csak úgy tombolt a művészietlenség. Sűrű szekrények, tele olyan tárgyakkal, amelyek nagy tömegben csak művészi ízléssel elrendezve válhatnak ki esztétikai hatást, — a művészi ízlés nélkül csupaszam és hidegen állottak előttünk. A tartalom kiválogatásában is megümmült, hogy nélkülözték a magyar gyűjtők Nesztorjának, Richter Lajosnak a tapasztalt kezét. A rendezőség teljesen magamagára támaszkodott, az ország legnagyobb egyesülete, a „Levélbélyeggyűjtők első hazai egyesülete“ nem sietett a kiállítás támogatására. Így nem is csoda, hogy a kiállítás nem volt valami impozáns, de hát kezdetnek ez is valami, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy a nyilvánosság előtti aktu-soknál nem érvényesülhet minden résztvevőnek az egyénisége külön-külön, — ami aztán még a legapróbb ügyeknek is nagy hátramozlója.

A kiállítás különben vasárnap délelőtt nyitotta meg Szerényi József államtitkár. A megnyitási ünnepélyen megjelent a posta- és táviróigazgatóság képviselőiben Follert Károly posta- és táviróvezérigazgató és Henney Vilmos dr. posta- és táviróigazgató, az Iparművészeti Múzeum részéről Radisich Jenő igazgató, Fittler Kamill udvari tanácsos, Budapest székesfőváros részéről Langer Géza tanácsjegyző, megjelentek továbbá Debreczen, Temesvár, Pozsony s Kőszeg városok bélyeggyűjtő egyesületeinek képviselői. Az államtitkár a megnyitáskor beszédet mondott, amelyben hangzott a bélyeggyűjtésnek kulturális és gazdasági fontosságát. Kijelentette, hogy új bélyegek forgalomba hozását kívánja, amelyek művésziek és izlősebbek legyenek, mint a jelenlegiek. Azután körüljárta a kiállítást és érdeklődéssel nézegette a kiállított gyűjteményeket. Különösen hosszasan szemlélte a tizesztendős, apró Goldschlaeger Lóránt gyűjteményét. Az államtitkár kikérdezte a kis fiút aki pompás válaszokat adott, — meglátszott a nyugodtságán, hogy a rendezésben nem vett részt.

A kiállítás nyolcz napig marad nyitva.

— **Hamis pénz.** Jelentették, hogy Inotán letartóztatták Kiss Antal gazdát és feleségét, kik hamis egykoronásokat gyártottak. A csendőrség ugyanezen ügyben letartóztatta Mócron Balogh György gazdát és ennek két fiát. Most Sárkány Ferencz vizsgálóbíró megkeresésére a budapesti rendőrség Budapesten letartóztatta Balogh Róza cselédleányt, aki szintén részes a pénzhamisításban. Balogh Róza, akit Székesfehérvárra kísértek, azt vallotta, hogy a pénzhamisítást egy budapesti embertől tanulták.

— **A Szanin elkobozták.** Szlavek Ferencz vizsgálóbíró ma elrendelte a „Szanin“ elkobozását. Már megírtuk, hogy az igazságügyminiszter utasította az ügyészséget megfelelő intézkedések megtételére, mire az ügyészség a vizsgálóbíróval a „Szanin“ elkobozását indítványozta. Szlavek Ferencz vizsgálóbíró ma elrendelte a Szabó Endre fordításában megjelenő „Szanin“ orosz regény összes példányainak a Btkv. 190. §-ában meghatározott vallás elleni vétséget és a Btkv. 248. §-ában meghatározott szemérem elleni vétséget megállapító tartalom miatt való lefoglalását. Az elkobzás foganatosításával a vizsgálóbíró a budapesti rendőrséget és a többi illetékes hazai hatóságokat biztalmazta. A vizsgálóbírói végzés indoklása többek között elmondja, hogy a „Szanin“ című regény a kereszténységet csalásnak mondja és hozzáteszi, hogy a kereszténység csuf szerepet játszott s hogy Krisztus neve még sokáig átka lesz az emberiségnek. Az isteni mű tehát elként csalásként van odaállítva, mert a kereszténységnek dogmája, hogy a kereszténységet Krisztus, tehát maga Isten alapította. Ebből megállapítható a Btkv. 190. §-ában meghatározott istenkáromlás. De különösen azon kitétel, hogy Krisztus neve az emberiség átka, minősíthető a szóbanforgó vétségnek, mert a keresztény vallások tanai értelmében Krisztus maga Isten és csak gyalázva lehet az ő nevét az emberiség átkának mondani. A szemérem elleni vétség két esetben volt megállapítható. A szeméremet a könyv valósággal *összezuzza*. Így tehát a könyv lefoglalása indokolt.

A vizsgálóbíró végzése folytán a rendőrség ma intézkedett, hogy a „Szanin“ bárhol található példányait elkobozzák. A rendőrség délelőtt megjelent az Eggenberger-féle könyvkereskedésben, amelynek kiadásában a könyv megjelent, valamint a Röck Szilárd-utca 28. szám alatt levő Szent László-nyomdában, ahol a könyvet nyomtatták, ahol a „Szanin“ még megtalálható példányait, összesen három példányt, lefoglalták. Délután a kerületi kapitányságok részéről is tovább folytatták az elkobzást az összes könyvkereskedésekben.

Az új folyamán azt a hírt kaptuk, hogy a rendőrség közegei már foganatosították Szlavek vizsgálóbírói rendeletét és az Eggenberger-féle könyvkereskedésben elkobozták a „Szanin“ összes magyar példányait. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a közönség magyar példányt nem kaphatván, a Szaninnak német fordításait kapkodta el. Csak a mai nap folyamán 2000 példány német Szanin kelt el ily módon. A vizsgálóbíró nem gondolt arra, hogy a Szanin németül is kapható, jó, hogy Budapesten majd minden ember ér németül. Az erkölcsöt persze megvédték magyarul, de ha a pornográfia német, az nem baj, az pusztíthat szabadon. Meg kell jegyeznünk, hogy az Arcubasev regénynek olyan német kiadásai is fognak közönségen, amelyekben csak az exotikus részek vannak meg, míg a regény többi fejezetei meg vannak kurtítva. Ezek a korcs-Szaninek most terjednek és hatalmas összegeket visznek ki Bécsbe és Münchenbe. A Szanin-ügynek tehát eddig két pozitívuma van. A művészetet megverték és tizezreket hajítottak oda a külföldnek. Azok a bizonyos erkölcsök pedig vígan romlanak tovább. Került pedig ez az elkobzás kerek száznegyven koronába, husz fogalmazó és negyven detektív munkájába. Végül tán fölösleges megemlítenünk, hogy *tizenhat* példányt sikerült is „elkobozniok“.

— **Házasság.** Teszler Sándor eljegyezte Braun Lenkét Budapestről.

Einhorn Mór eljegyezte Goldgruber Rezsit Pakson, Mészáros Miklós eljegyezte Goldgruber Sárkát Pakson.

Varga Kálmán állami hivatalnok e hó 7-én eljegyezte Spira Rózsikát, Spira Lajos debreczeni magánzó leányát.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művészi ékszerterében, Budapest, VII., Erzsébet-körut 20., 1. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Megszökött rab.** Tóth János betonmunkás, aki lopás miatt három hónapi börtönre van ítélve, szombaton arra kérte a soros ügyészt, hogy engedje hazamenni a munkakönyvéért, nehogy ellopja valaki, míg ő rabosodik. Az ügyész egy börtönőrrel kísértette el a rabot, aki, amikor az utczára mentek, hirtelen futásnak eredt. A börtönőr utána szaladt, de a szökevény csak hamar eltűnt a járőrök között. A rendőrség keresi.

— **Elkobzott röpirat.** A vizsgálóbíró utasítására a rendőrség elkobozta a „Lesz még márczius” című röpiratot, melyet a Világosság nyomdában nyomtak ki. *Andréja* Károly rendőrfogalmazó nemcsak a párttitkarság irodájában és a nyomdában levő példányokat foglalta le, hanem a további nyomdai előállításához készenlétben lévő szedést is szétzedette.

— **A Polgármesterek Egyesületének tanácsulése.** A rendezett tanácsu városok polgármestereinek országos egyesülete a hó 6-án tartotta első tanácsulását, amelyen a megjelenésben akadályozott *Szentpáli István* dr. miskolci polgármester helyett *Vimmer Imre* esztergomi polgármester elnökölt. A tanácsulésen behatóan foglalkoztak a városok orsz. képviselőinek értekezlete által kidolgozott tervezettel, amely a városok háztartásának rendezésére vonatkozó javaslatokat foglalja magában. Rámutatottak a képviselők által kidolgozott tervezetnek több hiányára és különösen kiemelték azt a kérelmet, hogy a törvényhozás szüntesse meg a községi pótdadó alól való mentességeket. Sérelmesnek találták, hogy a tervezetben kilátásba helyezték, az egyenes adók egy százaléka, illetve két százaléka-nak megfelelő két millió, illetve az adóreform életbelépte után négy millióra rugó állami Lozájárulásban a városokon kívül — a miniszterelnök szavai szerint — a községek is részesedni fognak, holott ezen összeg még a városok mind fokozottabb mérvben fellépő igényeit sem igen képes kielégíteni. Epen ezért kívánják, hogy a városok a fogyasztási adók jövedelmétől fokozottabb mérvben részesedjenek, de legalább is, hogy a fogyasztási adók megváltása fejében fizetendő összegeket ne emelje tovább a pénzügyminiszter, úgy, hogy a jelenleg ebből befolyó jövedelem mintegy kontingensül tekintessék. Kívánatos, hogy a kormány foglalkozzék a városi hitellüggek központosításával s amennyiben a városok országos bankjának megvalósítása a mai viszonyok között akadályokba ütközik, az állam legalább is tegye meg azt, hogy a városoknak szükséges kölcsönöket ő szerezzze meg és ugyanazon feltételek mellett juttassa azt a városoknak. Feliratot intéz a tanács a kormányhoz, miszerint kedvezmények nyújtásával tegye lehetővé, hogy mindazon városokban, ahol annak létfeltétele fenforog, — minél könnyebben állithassanak fel a városok községi takarékpénztárt. Helyeselte a tanács a főváros polgármestereinek azt a szándékát, hogy „*magyar városok országos kongresszusát*” hívja össze és kimondotta, hogy az egyesület magára vállalja a kongresszusi költségek felének viselését. Végül elhatározták, hogy országos akciózt indítsanak a városokban a tisztviselői telepek létesítése végett.

— **Nagy sikkasztás.** Huemund Károly postai gyakornok 145.000 márká elsikkasztása után tizen-négy nappal ezeltől megszökött Aaldeből, ahova rovacsolásra több magasabb rangú postahivatalnok érkezett.

— **Berlini kereskedő öngyilkossága Budapest.** Két nappal ezeltől a Nádor-utca 22. sz. alatt lévő Continental-szállóban megszállott egy idősebb úriember, aki a bejelentőlapra a következőket írta: *Berger Miksa* kereskedő, Berlin. Tegnap este a szálloda alkalmazottainak feltűnt, hogy az öreg ur egész nap nem adott életjelet magáról. Bezörgettek a szobájába s miután választ nem kaptak, betörték az ajtót. A kereskedőt ágyban fekve, holtan találták. Értesítették az esetről a rendőrséget, amely a helyszíni szemle nyomán az éjjeli szekrényben egy poharat talált, amelynek a fenekén fehér por volt lerakódva. Ebből azt következtetik, hogy az öreg ur öngyilkosságot követett el. Kiletét nem tudták megállapítani. Kétszáz márkát találtak a zsebében. Az öngyilkos 60—65 éves, sovány, magas ember, őszülő hajjal, fehér körszakállal. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Szélhámós magyar.** A rendőrség egy *Koltay Ferencz*, dr. *Koltay* és báró *Koltay* néven szereplő nemzetközi szélhámóst nyomoz, aki Cseh-és Németországban kisebb-nagyobb összegeket csalt ki azon a czímen, hogy ő vezetője a párisi örmény gyermekvédő egyesületnek és árvaháznak. Az illető kétszázéves magyar ember. 37—38 év körüli, gyenge testalkatú, arca hosszas, sápadt, haja barna és rendszeren fekete *Ferencz József*-kábátban jár. A rendőrség nyomozza a nemzetközi szélhámóst.

— **Az országos gyógyszerészgyűlés elmarad.** Az országos gyógyszerészgyűlés országos gyűlésre akarta összehívni a vidéki gyógyszerészeket abban a tárgyban, hogy a munkásbiztosító, illetőleg betegsegélypénztárnak nyújtandó kényszerengedményeknek megtagadásáról határozatot hozzanak. Erre a gyűlésre 1847 körlevelet bocsájtottak ki és felszólították az összes magyarországi gyógyszerészeket, hogy erre az országos gyűlésre eljőjenek. Előbb azonban a gyógyszerészgyűlés még akarta tudni, hogy mi a véleményük a vidéki gyógyszerészeknek ebben a tárgyban, s a körlevelekben kérte, hogy szavazzanak az országos gyógyszerész gyűlés ellen, vagy mellett. Határidőül márczius hó első napját jelölték ki. A határidő lejártával az 1847 körlevélre válaszul 35 levél érkezett, amelyből 34 a gyűlés megtartása ellen szól. A gyógyszerészgyűlés választmánya tegnapi gyűlésén, a szavazatokból kifolyólag, elhatározta, hogy a nagygyűlést nem tartják meg.

— **Hamis egykoronások.** A móri csendőrséghez több panaszos feljelentés érkezett, hogy hosszabb idő óta hamis egykoronások kerültek forgalomba, melyekkel elárasszák az egész vidéket. *Németh Dávid* járásörmesternek sikerült kinyomozni a pénzgyártókat s a főzinkosokat már le is tartóztatta, *Kiss Antal* és *Kiss Antalné* inotai lakosok személyében. A nyomozás szálai Inota községbe vezettek, ahol tegnap éppen akkor leplezték le a pénzhamisítókat, amikor munkában voltak. *Németh* járásörmester egy társával az Inota községhez tartozó *Boglya* szőlőben: *Kis Antal* prészába ment, ahol a gazdát és feleségét rajta érte, amint a hamis pénzhez czinket olvasztottak. A tettenézt házaspár előbb tagadott mindent, de amikor a csendőrök házkutatást tartottak és megtalálták a pénzgyártáshoz szükséges eszközöket, bevallották bűnüket. A szőlőhajlékban találtak egy pénzverőprést, több gipszmintát, sok czinket és sok kész hamis egykoronást. A csendőrök *Kiss Antalt* és feleségét a lefoglalt bűnjelkekkel együtt beszállították a székesfehérvári ügyészség fogházába. Bűnrészesek gyanuja alapján letartóztatták továbbá *Balog György*, *Balog János* és *Balog József* móri lakosokat is, akiket szintén a székesfehérvári ügyészség fogházába kísérték. A csendőrség folytatja a nyomozást a bűntársak kézrekerítésére. *Sárkány Ferencz* székesfehérvári vizsgálóbíró megkeresésére a fővárosi rendőrség Budapestben letartóztatta és Székesfehérvárra kísértette *Balog Róza* cselédlányt, ki a kihallgatásakor azt vallotta, hogy egy *Bondy* nevű férfitől tanulta a pénzhamisítást, de még nem tudott jól pénzeket csinálni *Sárkány* vizsgálóbíró intézkedett, hogy ezt a *Bondy* a budapesti rendőrség nyomozza ki és tartóztassa le. A vizsgálat még tart és több letartóztatás várható; a fővárosban is. Ha a bűnösök mind együtt lesznek, valamennyiüket Budapestre fogják szállítani. Eddig megállapították, hogy a pénzhamisító banda nem régóta foglalkozott pénzhamisítással és hogy nagyjából ezüst két koronásokat hamasítottak, amelyekből keveset sikerült forgalomba hozniok.

— **Tettenért betörők.** *Gertler József* kereskedőségének *Király-utca* 15. szám alatt lévő lakásába tegnap este tolvajkölcsőssel bement *Spitzer Gábor* napszámos. Eppen a szekrényeket nyitogatta, amikor egy asszony érkezett látogatónak *Gertler*-hez. Amikor a szobába lépett, nagyon megijedt a betörőtől, az meg ő tőle. Az asszony kiszaladt s föllármázta a házbelleket, akik a betörőt letartóztatták. — *Bukor András* 1091. számú rendőr tegnap este a *Lipót-köruton* észrevette, hogy *Dénes* butorgyáros üzletének vasredőit egy ember fölnyitja s besurran az üzletbe s egy másik ember pedig lesbe áll az utcán. A rendőr mind a két gyanus embert elfogta s bekísérte a főkapitányságra. Ott kiderült, hogy az egyik ember *Hikl István*, a butorgyáros szolgálója, a másik *Petrec István* napszámos. *Hikl* azzal védekezett, hogy ittas volt s csak azért akart bemenni az üzletbe, hogy ott fekdjék le. A rendőrség egyelőre mind a két embert letartóztatta.

— **Egy gyermek gyanus halála.** A *Bródy Adél* gyermekkorházban a minap meghalt *Mátéfi Kálmán* napszámos *Mariska* nevű négy éves leánya, akit a múlt hónapban vitték be a kórházba. A halál okát nem tudták biztosan megállapítani. Kihalgatták a leánya szülőit, akik azt mondják, hogy gyermekük kolbászt evett és attól lett rosszul. A vizsgálóbíró elrendelte a halott fölbontását.

— **Öngyilkos uriaszony.** A *Csillag-utca* 4 számú ház II. emeletéről ma délután levetette magát egy 55 évesnek látsz. középosztályhoz tartozó urinő. Gyógyíthatatlan betegsége hajította a halálba. A kihívott mentők már csak a halálát konstátálhatták. Holttestét a boncoló intézetbe vitték. Személyazonosságát még nem lehetett megállapítani.

— **Idegen halott.** *Hartmann Ede* főkönyvelő három évvel ezeltől 13.000 korona elsikkasztása után eltűnt a fővárosból. Mindenki azt hitte, hogy Amerikába szökött. A napokban *Szereden* (Nógrádmegye) *Márkus Ede* családjánál öngyilkos lett *Gelléri Ignác* nevelő, akit ezalatt a név alatt *Szereden* el is temettek. Most kitudódott, hogy időközben *Hartmann Elek* elvált felesége megtudta, hogy *Gelléri* és *Hartmann* egy s ugyanaz az ember s ezt tudtára is adta volt férjének, aki valószínűleg a feljelentés elől menekült a halálba.

— **A főváros közbiztonsága.** A székesfőváros közigazgatási bizottságának mai ülésén a rendőrfőkapitány közölte, hogy az államrendőrség február hónapban 2043 büneset nyomozását fejezte be. A bünesetek közül 800 volt büntetett, 1243 vétés, 270 irányult az ember élete és testi épsége ellen, 1666 vagyon ellen és 107 volt az egyéb fajta büneslelmények száma. E büneslelményekből kifolyólag a rendőrség összesen 20 egyént helyezte előzetes letartóztatásba. Ezek közül 192-öt az illetékes bíróságok elé állított, egyet kórházba küldött, 14-et szabadlábra helyezett és egyenl a hatósági intézkedélt függőben hagyta. A fogház és tolonczügyosztálynál 1646 egyén került közigazgatási elbánás alá. Ezek közül kihágási büntetésük elszervezése után szabadon bocsájtottak 657 egyént, az országos javító-intézetbe helyeztek 1 egyént, egyéb hatóságoknak átadtak 170 egyént, kényszerutlevéllel kiutasítottak 168 egyént, tolonczut elszállítottak 525 egyént, mint a főségi tolonczot továbbítottak 121 egyént. A tolonczoltak közül 1—5 évre kitiltottak 46 honost és 5 idegent, 5—10 évre kitiltottak 32 honost és 2 idegent, hosszabb időre kitiltottak 2 honost és 10 idegent.

— **Merénylő asszony.** Vasárnap éjjel 11 órakor izgalmas jelenet játszódott le a *Rákóczi-ut* 57. számú házban levő *Munkácsy-kávéház* előtt. Egy urinő revolveréből többször rálőtt egy férfire, akit két golyó talált is. A revolverlövésre mindenfelől előszaladtak a járőrelők, hamarosan a rendőr is megjelent s a tényállást a következőkben állapította meg:

A merénylő asszony *Tóth Jánosné*, született *Gelecsér Róza* 38 éves magánzónó. Hat hét óta különváltan él a férjétől s a válópört már meg is indította. A férje, *Tóth János* 40 éves földbírtokos, akinek a birtoka a veszprémmegyei *Szenkirkályi-Szabadján* van, még a múlt héten Budapestre utazott, hogy az asszony által indított válópörben a maga részéről is intézkedjék. Ezt megtudta *Tóthné*, aki a válás óta a fivérével, *Gelecsér Istvánnal* lakik *Köztemető-ut* 7. száma alatt. Tegnap este az asszony fivérével a *Rákóczi-uton* hazafelé igyekezett, amikor a *Munkácsy-kávéház* előtt találkozott a férjével. *Tóth János* nem volt egyedül, *Kiss Regina* gazdasszonyával sétált. Ez annyira féltelgelte az asszonyt, hogy revolvert rántott elő a ridikülijéből:

— **Nyomorult!** — kiáltotta a férjére, majd a következő pillanatban elsütötte a fegyvert. Ötször lőtt a megriadt emberre, akit az egyik golyó a fején, a másik a bal felső karján talált. A lövések azonban nem okoztak súlyosabb sebesülést. *Tóth János* sérüléseit a *Rókus-kórházban* bekötötték, azután őt is, *Tóthné* is bevitték a főkapitányságra. Itt a merénylő asszony előadta, hogy véletlenül találkozott a férjével. Nem volt szándékában merényletet eköveni ellene, de mert a férje folyton azzal fenyegette, hogy lelövi, revolvert hordott magánál. Nagyon felingerelte őt az, hogy a férjét a volt gazdasszonyával együtt találta s ennek a hatása alatt támadt a hűlen férjére. *Tóth János* ezzel szemben azt mondta, hogy felesége gyilkossági szándékkal már napok óta lesett rá. A rendőrség a merénylő asszonyt letartóztatta.

— **Öngyilkos műasztalos.** *Slegel Lajos* műasztalos a *Mester-utca* 21. szám alatt öngyilkosságot követett el. Tettének oka elszámított üzleti vállalkozás.

— **Katonák garázdálkodása.** Vasárnap este a *Soroksári-utca*ban, a *Kétkorona-szálloda* előtt katonák és polgárok összeverekedtek. Valóságos utcái harc keletkezett s hamarosan több száz ember üttötte-verte egymást. Oly nagyarányu volt a botrány, hogy a *Mária Terézia-kaszárnyából* egy szakasz gyalogos katona vonult ki egy hadnagy vezetésével s a tömeget szétoszlatta. A garázdá katonák közül négyet letartóztattak. — A *Mester-utca*ban levő *Mester-kávéházban* *Pál Mátyás* és *Nikolcs Novák* katonák két fiatalemberrel verekedtek össze. A civílek ügyesebbek voltak, mint a katonák, akiket elvették az oldalfegyverüket és összeszukkáltak vele a katonákat.

— **Halálozás.** *Özvegy Melly Józsefné*, született *Liszt Teréz* 75 éves korában meghalt Budapestben. Az elhunyt özvegye volt néhai *Melly József* székesfővárosi jegyzőnek és nemes egyszerűségével és szívósággal általános őszinte tiszteltre tett szert. Az elhunytban dr. *Melly Béla* fővárosi tanácsos édesanyját gyászolja. Temetése ma délután 3 és fél órakor volt a *IX. ker. Ráday-utca* 56. sz. gyászházban.

x Czélszerű ajándék legjobb harisnyáruk, Röslernél Bpest, V., Harnáczad-utca és József-ter sarkán.

x Bob-bashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Új czimbalom. Mogyoróssy Gyula hangszer-gyáros, Budapest, VIII., Kerepesi-ut 71. feltalálta az egészszerveztű czimbalmot s így a czimbalmot a leg-
jéketelebb hangszerek közé emelte. Bő ismertetést ingyen küld a feltaláló.

x Fodor-féle vívőterem a Koronaherezeg-utca 3. száma alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Polgár Sándor orvosi műszer, kötszer és sérvkötőgyár, mely 15 év óta fennáll, a legjobb hírnévnek örvendő cég, ahol minden e szakmába vágó cikket, nemcsak a legutányosabb áron, hanem legbőkeletesebben elkészítve kaphatni. Prospektussal vagy fevilágosítással szívesen szolgál Polgár Sándor orvosi műszer-gyáros, Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. szám.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Hangverseny-krónika. Végefelé jár az idei hangverseny-évad, amely talán a tavalyinál is mozgalmassabb volt. Tegnap a brüsszeli vonós-négyes bucsuzott tőlünk, ma pedig a filharmónikusok rendezték utolsóelőtti hangversenyüket. Hátra van még e héten Busoni zongoraestéje, azután jön még Marteau—Dohnányi—Becker trio-estéje s az utolsó filharmóniai hangverseny. Valószínűleg ezzel záródik majd az évad.

A filharmónikusok mai hangversenyének kimagasló két mozzamata volt Szendy Árpád „Magyar poémák” című zenekari művének bemutatása és Dohnányi Ernő fellépése. Szendy, aki mint a „Mária” című opera és számos értékes zongoramű szerzője, máris jó hírnévre tett szert, ezuttal sem tagadta meg magát. Igazi magyar szellem, magyar érzés hatja át újabb művét épp úgy, mint az eddigieket. Hat kis zeneképet fűzött egybe a „Magyar poémák”-ban. Minden egyes zeneképnek a címe tájékoztat minket annak tartalma és hangulata iránt. Az első kép: „Tárogató hangzik”, azután következnek egymásután: „Derü”, „Farsangi szerenád” (humoreszk), „A reményhez” (andalgó), „Dudás” és „Dalidó”. Nagyon kedves, hangulatos valamennyi, tele ötlettel, eredetiséggel és amellettszínnyel. Különösen sikerült az első három kép; valamivel gyöngébb a negyedik és ötödik, de a szilaj Dalidó ismét emelkedést mutat. A közönség nagyon kedvezően fogadta az újdonságot, a szerző pedig ismételt kihívással és koszorúkkal tüntette ki. — Talán még lelkesebben ünnepelték Dohnányi Ernőt, aki Beethoven II. (B-dur) zongoraversenyében ismét mindazokat a művészi kvalitásait ragyogtatta, amelyek neki a jelenleg élő zongoraművészek közt a legelőbbséget helyek egyikét biztosítja. — Mozart 47-ik szimfóniája és Dukas „A búvésztárs” című szimfóniai költeménye egészítette ki a műsort. A zenekart és derék vezérét, Kerner István karnagyot feltétlenül elismerés illeti.

A brüsszeli négyes nálunk éppen úgy járt, mint Bécsben (mert mi — sajnos — mindenben Bécsset majmoljuk). A híres művészek első fellépésük alkalmával félig üres teremben játszottak, de csakhamar annyira meghódították a közönséget, hogy az idén már örült, aki hangversenyükre jegyet kaphatott. Nagyon válogatott, igazán zeneértő társaság gyűlt össze tegnap is a Royal-teremben a brüsszeli bucsu-hangversenyére, amely az évadnak egyik legszebb, legelőzetesebb estéje volt. Különösen Franck Cézár nagyszabású és rendkívül érdekes zongora-ötöse keltett nagy hatást és mély benyomást tett meg azokra is, akik a modern zene-irányban nem mindenben értenek egyet. A műeikerének jelentékeny tényezője volt a kitűnő előadás is. Dr. Adler Mihályné, ez a finom izlésű és kiválóan képzett zongoraművész, akivel a kamarai zene terén nem sokan versenyezhetnek, ponpásan tudott érvényesülni abban az előkelő művészi együttesben, amelyet rajta kívül Schörg, Daucher, Miry és Malkin alkotott. Klasszikus szellemben és egészen stilszerűen játszották a brüsszeli művészek Mozart Es-dur vonós négyesét. Némelyek ugyan kifogásolták a menuetto lassu tempóját. De ez a kifogás nem helytálló. Az az igazi menuett-tempó, amelyet a brüsszeliektől hallottunk. Akik mnél

gyorsabb tempót vesznek, azok hibáznak. A hangversenyt Dvorák tartalmas F-dur vonós-négyese fejezte be, amelyet a csehek talán több szenvedélylyel, de nem olyan tisztult művészettel interpretáltak, mint a brüsszelieliek.

A Grünfeld—Novacek vonós-négyes-társaság ezidei utolsó hangversenye az abszolút művészietlenség jegyében született. Ugy a társaság törzstagjai, mint a vendégül látott közreműködők, jobb ügyhöz méltó következtességgel igyekeztek mellőzni mindent, ami a művészettel a legesekelebb kapcsolatban van, és kénytelenek vagyunk elismerni, hogy eme igyekezetük érvényre is jutott a legnagyobb mértékben. Az egész hangversenynek készületlen, dilletáns ízét egyetlen momentum sem enyhítette.

Ludányi Adél tanárnő vasárnap este jótékony-célú hangversenyt rendezett a messinaiak javára az evangélikus iskola dísztermében. Szilágyi Arabella, Horváth Juliska és Rónay Ödön énekükkel vívták ki a közönség tetszését, míg Ludányi Adél és Bauer Thilda élvezetes zongorajátékokkal arattak zajos sikert. Végezetül Jensen „Suite”-jét adták elő vonószenekarral.

Sikerült hangversenyt rendezett szombaton este a Magyar fém- és lámpaárnyépgyár hivatalnokai kara a munkások segélyalapja javára, a kőbánya kaszinó dísztermében. A hangversenyt egyik Mendelssohn trio I. tételével kezdték, amelyet Hartmann Jenő, Gáli Gyula és Sipos Adolf művészesen interpretáltak. Utána Tanzer Maxim énekelte néhány áriát kellemesen csengő hangon. Frank Gizella zongorajátéka következett, aki jelentékeny készséggel és nagy intelligenciával játszott zongorán egy Liszt és egy Schütt darabot. A legnagyobb sikert Gerzso Szerén a Magyar Színház tagja aratta. A bájos fiatal leány már megjelenésével is igen kellemes hatást keltett, melyet művészi szavlatával annyira fokozott, hogy a közönség szünni nem akaró tapsal kényszerítette a művésznőt még egy-két költemény elmondására. Legtöbbet Ábrányi „A názárethi kaszinó” című költeményének az elmondása után tapsoltak. Cervi Anna énekszámát következett, aki a „Traviatá”-ból a nagy áriát énekelte és Dienzl Oszkár „Liliomszál” című dalát meglepő iskolázottsággal. Legvégül Rátkay Márton és Fenyvesi Jenő a Magyar Színház tagjai adtak elő néhány apróság Molnár Ferencztől, a tőlük megszokott humorral, mely a közönség jóhangulatát a legnagyobb fokra emelte. A hangversenyt táncz követte.

(*) A „Tanitónó” szerepváltozásokkal. A Várszínház kedvelt művésznője, Varsányi Irén még vasárnap se érezte magát teljesen jól, miért is az igazgatóság a délutánra kitűzött „Tanitónó”-t szerepváltozásokkal hozta színre; a czimszerepet ugyanis Komlóssy Ilonának, az ő szerepét, a kántorkisasszonyt pedig Molnár Arankának adták. Komlóssy Ilona igen kedvesen és rokonszenvesen oldotta meg feladatát, nemkülönben Molnár Aranka, aki a kántorkisasszony alakját meglepő készséggel alakította. Játéka és szimpatikus színpadi megjelenése szép jövővel kecsegteti a fiatal művésznőt. A nézőtér zsufoltság meglett.

(*) A Színészegyesület halottai. Az Országos Színészegyesület házára ma gyászlobogót tűztek. A magyar színészetnek két derék és érdemes alakja költözött el az élők sorából. Az egyik: Deák Péter, aki régebben vidéki színigazgató volt, utóbb pedig éveken át az Orsz. Színészegyesület pénztárosa. A lipótmezei elmegyógyintézetben váltotta meg a halál szenvedéseitől. Deák Péter első felesége Vlád Gizella volt, aki a Magyar Színháznak volt első évében primadonnája s amikor tőle elvált, Kovácsics Margittal lépett új házasságra. Deák tegnap reggel öt órakor halt meg s mindössze 51 éves volt. Temetése kedden délután négy órakor lesz a farkasréti temetőben s temetése miatt az Orsz. Színészegyesület keddre hirdetett tanácsülést szerdára halasztották.

A másik halott B. Bolgár Béla, a munkácsi színikörület igazgatója, aki tegnap éjjel halt meg Munkácson, 49 éves korában. Hosszabb idő óta betegeskedett, asztmatikus baj gyötörte. Egy ízben operálták is, de a műtét sikere, úgy látszik, csak látszólagos volt, mert baja nem mult el s egy asztmatikus rohama tegnap váratlanul megölte. Az elhunyt 15 éven át volt színigazgató s kötelességét tagjaival és a közönséggel szemben is buzgón, lelkiismeretesen teljesítette. Társulatát,

amely ez idő szerint Sátoraljujhelyen működik, a szezon végéig felesége fogja vezetni. Halála nemcsak színészei, hanem színikörületének közönsége körében is, amely személyét és működését egyaránt nagyrabecsülte, mély megdöbbenést és részvétet keltett.

(*) Az utolsó Shakespeare-matiné. Vasárnap délelőtt volt a Kisfaludy Társaság utolsó Shakespeare-matinéja a Nemzeti Múzeum dísztermében, amely zsufoltságig megtelt érdeklődő közönséggel. Az első felolvasó dr. Sebestyén Károly volt, aki igen érdekes tanulmányt mutatott be Antonius és Cleopatráról.

Azon kezdte, hogy a történelem egyike a legváltozékonyabb tudományoknak. Az események az idők távlatában folyton változnak, s ma másképp látjuk őket, mint ahogy tegnap láttuk. Shakespeare ebben is kivétel. Az ő csodás történeti érzéke egészen hiven tükröztetik vissza a történelmi események lélektani motívumait. Így látjuk ezt Julius Caesarban, Coriolanusban és Antonius és Cleopatrában. A felolvasó ezután behatóan ismerteti Antoniusnak jellemét és Cleopatra varázsos egyéniségét. Shakespearenek ez a darabja tisztán szerelmi tragédia akar lenni és nem politikai dráma. A szerelem mindenható és mindent megrontó ereje van benne mesteri kezekkel megörökítve.

A hallgatóság a szép fejtegetést zajos és lelkes tapsal honorálta. Ezután Gál Gyula, a Nemzeti Színház művésze adott elő két jelenetet „Leár király”-ból. Művészi tolmácsolásával zajos tetszésnyilatkozatra ragadta a közönséget. Végül Ferenczi Zoltán olvasta föl „Shakespeare és Petőfi” című értekezését, amelyben vázolta Petőfi Shakespeare-tanulmányait és a költő nagy csodálatát a brit drámáival szemben. Ez az őszinte csodálat készítette őt Coriolánus lefordítására is. A felolvasást tetszéssel fogadták. A matiné sorozatának végzetével Berzeviczy Albert, a Shakespeare-bizottság elnöke köszönetet mondott a matinéken résztvevő felolvasóknak, az önzetlenül közreműködött művészeknek és a közönségnek, amely oly szívesen látogatta az előadásokat.

(*) Gróf Andrássy Gyula a Műcsarnokban. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat elnöke vasárnap délután a grófi család több tagjával meglátogatta a Műcsarnokban a nemzetközi grafikai kiállítást. Az elnök és társasága mintegy másfél óra hosszat időzött a kiállításon s gyönyörködve nézték annak műveit. Távozásukkor kijelentették, hogy a kiállítás gazdagsága rendkívül meglepte őket, s hogy azt bezárulta előtt még meg fogják nézni. A kiállítást egyébként vasárnap mintegy ezerkétszázan nézték meg. A kiállítás — dacára az egyre fokozódó érdeklődésnek — már csak vasárnap délutáni marad nyitva, mert a tavaszi palatát előkészítő miatt szükség van a kiállítási palotára. Megtekinthető naponta 9—5 óráig, egy korona belépődíjért.

(*) Két székfoglaló. A Magyar Tudományos Akadémia által legutóbb megválasztott új tagok közül ketten: Áldásy Antal egyetemi tanár és Finkey Ferencz sárospataki jogakadémiai tanár, ma délután a II. osztály ülésén tartották meg székfoglaló értekezésüket. Elsőnek Finkey Ferencz „A jogtalanság, mint a büntető esemény ismervé” címen értekezett. Utána Áldásy Antal „Zsigmond király viszonya Milánóhoz és Velenczéhez” címen érdekes tanulmányt mutatott be. Mind a két előadást megéljeneztek, Thaly Kálmán pedig melegen köszöntötte a felolvasókat, átnyujtván nekik a tagsági oklevelet is.

(*) Cabaret Bonbonnière. A Teréz-körúti cabarében ma este mutatta be Szalay József igazgató az új műsort. Erre az alkalomra szép számmal jött el a közönség, mely élvezettel hallgatta végig a sok ötlettel összeállított műsor számait. Különösen tetszett Kovács Andor, aki Kemény Simonnak, Heideberg által megzenésített versét (A kéz) drámai erővel és megrázó művészettel adta elő, továbbá Virág Jenő, aki viharos kacagást keltett „A hasfelmetés” című dal persiflált előadásával. A sikert elősegítették még „A városatyák” és a szarab háború vonatkozó satirikus apróságok is, melyekben számos aktualitást és szereplő személyt tesznek a guny tárgyává. Pap János, Fürth Elvira, Sasvári Mariska, Vörös Ilke és Kökény Ilona bőven kivették részüket az est elismerésben bővelkedő hangulatából. A legnagyobb sikere Kovács Antalnak volt aki Vitéz László groteszk imitációjával szünni nem akaró tapsokat váltott ki a széksorokból. Nagyon tetszett a külön orfeumszám is, melyben a müncheni Scharfrichtereket, a Barisson nővéreket és egy néger kvartettet figuráznak ki sok humorral.

EGYESÜLETEK.

(—) A Budapesti Népoktatási Kör vasárnap délelőtt tartotta meg ezidei rendes közgyűlését, a melyet első elnökének, Türr István emlékének szentelt. A tud. Akadémia kistermében tartott közgyűlésre ez alkalommal igen nagy közönség gyűlt egybe. Ott voltak többek között Türr Istvánnak Budapesten élő rokonai: Gonda Béla miniszteri tanácsos, Mosdóssy Imre székesfővárosi kir. tanfelügyelő, Tóth István nyug. kir. tanfelügyelő, dr. Nagy Sándor, egr. Tóth Kálmán iskolaigazgató, dr. Klein Fülöp és mások. A közgyűlést Zsilinszky Mihály v. b. t. t. elnök nyitotta meg. Beszédében többek között a következőket mondta: A budapesti társadalom, megértvén a haladó kor szellemét, sok jótékony és közművelődési társulatot tart fenn, melyek között a felnőttek oktatásával foglalkozó Budapesti Népoktatási Kör már harminckilenc év óta áldásosan működik. Amíg az állam nemes versenyre kél az egyházzal, hogy alkalmat adjon a nemzet fainak az életben szükséges ismeretek megszerzésére az alsóbbfokú népiskolától fel az egyetemig; addig a Budapesti Népoktatási Kör társadalmi uton karolja fel azokat, akik mostoha családi viszonyaik következtében nem részesülhettek rendes iskolai oktatásban. Alkalmat ad nekik arra, hogy felnőtt korukban szerezhessék meg azon ismereteket, amelyekre a közéletben okvetlenül szükségük van. Minden önhittség nélkül mondhatom, hogy körünk szerény eszközökkel nagy munkát végzett. Tette ezt tiszta örömmel, emberbaráti és hazafias kötelességérzetből, minden külön jutalom várása nélkül. Az elnök ezután kifejté azokat az eszközöket, amelyekkel a népet felvilágosítani és nevelni kell és így fejezte be hosszas és zajos tetszéssel fogadott szép megnyitóbeszédjét: Ezen népoktatási kör nagynevű alapítóinak s köztük a tavaly elhunyt nagyérdemű tiszteletbeli elnökünk, Türr Istvánnak szelleme ösztönözzön bennünket az önként vállalt kötelességeink buzgó teljesítésére. Elődeink iránt érzett hálánk és tiszteletünk csak akkor lesz igazán teljes, ha az ő általuk megkezdett nemes munkát lelkiismeretesen folytatni fogjuk. Ezután dr. Gyulay Béla, a kör alelnöke mondott nagyrészt emlékbeszédet Türr István felett. Ismertette a rettenhetetlen Türr tábornok regényes és hányatott életének főbb mozzanatait. A kör hálás szívvel ülti fel Türr felejthetetlen emlékeit s csak egy babérlevelet fűz merész, tántoríthatatlan bátorságu tábornok koszorujához. A szép emlékbeszédet a megjelentek mindvégig fokozódó figyelemmel kísérték és végezetül lelkesen megtapsolták az előadót. Ezután dr. Gyulay Aladár, a kör titkára terjesztette elő évi jelentését, amely beszámol a kör nemes munkásságáról. Majd Beck Dénes pénztáros ismertette a kör zárszámadását és vagyommérlegét, amely után a közgyűlés újból megválasztotta eddigi tisztkarát és pedig: elnökül dr. Zsilinszky Mihályt, alelnökül dr. Gyulay Bélát, titkárukat dr. Gyulay Aladárt, pénztárosa: Beck Dénest, számvizsgálókat dr. Klein Fülöpöt és Róna Márkót. Végül a közgyűlés köszönetet mondott a vallás- és közoktatásügyi és kereskedelmi minisztereknek, a székesfővárosi tanácsának, valamint a többi adományozóknak, akik a kör munkásságát segélyekkel és adományokkal elősegítették.

(—) A Budapesti Hirlapszedők Köre vasárnap ünnepelte huszonöt éves jubileumát. A jubileum alkalmából a Gutenberg-Otthonban díszközgyűlés volt, amelyen az összes rokonegyesületek képviseltették magukat. A közgyűlést Schwert Frigyes nyitotta meg, üdvözölte a megjelent egyesületeket s a rokonszámuk kiküldötteit, aztán átadta a szót Gábor Dömének, aki elmondta az egyesület történetét. A szabadszervezet nevében Preusz Mór, az anyaegyesület nevében Krausz Soma, a szakegyesület nevében Gyűrey Rudolf, a gépmesterek és nyomók körének megbízásából Grünbaum Samu, az öntők és tömöntők nevében Gruber Rezső, az öntők és tömöntők szabadszervezete nevében Dieber Károly, a korrektörök nevében Schwind Béla, a jótékonyk kör nevében Radnai Vilmos üdvözölték a jubiláló egyesületet.

(—) Vitaülés a Galilei-körben. Az az érdeklődés, amely dr. Harkányi Edé mult hó 28-iki előadása óta az ifjuság körében a Kör iránt támadt, igen érdekesen nyilatkozott meg tegnap este Kunjt Zsigmond tanárnak „A vallás-erkölcsi iskola Magyarországon” című előadása ötleteiből. Az előadást, amelyben 600 főnyi főiskolai hallgató jelenlétében az előadó a vallás-erkölcsi világ nézetét és annak középiskolai politikáját igyekezett czáfolni, az előadáson megjelent nagyszámú keresztényszocialista munkások és Szent Imre-köri tagok is nagy érdeklődéssel hallgatták. Előadás után az elnök felszólítására több klerikális diák szólalt fel s vette védelembe a középiskola vallás-erkölcsi irányát az előadó érveivel szemben. A vita lefolyását a közönség feszült figyelemmel hallgatta.

(—) Mrs. Carrie Chapman-Catt Nyitrán. A választási jogi népmozgalom világhírű vezetőjének előadását feszült érdeklődéssel várta Nyitra közönsége. Odasiettek a Feministák Egyesületének érszékújvári, nagytapolcsányi, negysurányi, póstyéni, nyitra-szulányi és vágszerédi hivoi is, hogy ez alkalommal értekezletet tartsanak egy helyi szervezet megalakítása dolgában. Az értekezlet, amelyen Glücklich Vilma elnököt, elnök eszmecseré után elhatározta, hogy megalakítja a nyitra-megyei szervezetet és három tagú bizottságot küld ki az ügyrend megállapítása végett. Mrs. Chapman Catt négy órákor tartotta meg előadását a Városháza zsufolóság megtelt termében, a társadalom minden rétegének képviselőiből álló közönség előtt. Beszédét Schwimmer Rózsa előadása követte, majd vita volt. Dr. Szatmáry István vármegyei főjegyző, Steiner Gyula nyug. vármegyei főtitkár, dr. Weinbergerné (Pöstyén) és mások felszólalása után Schwimmer Rózsa választotta a felszólalók ellenvetéseire. A vita befejeztével dr. Ungár Samu angol nyelvűen köszönte meg a közönség nevében Mrs. Chapman Catt nyitrai látogatását.

(—) A postások szövetezése. A Magyar Nők Szövetkezeti Ligája tegnap délután előadást tartott a Postás-Kaszinóban, mert a posta alkalmazottjai is érdeklődnek az egész országon elterjedt szövetkezeti mozgalom iránt. Az első előadó Ederdy Barnáné volt, aki a nők szerepét ismertette a mozgalomban; utána Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő beszélt, aki szintén a nők közérdekű munkásságát méltatta, Nádaszi Gusztáv pedig az angol szövetkezetekről tartott előadást. Szavaltat, zongorajáték és mozgóképes előadás egészítette ki a tárgyszerű előadást. Az előadás nagyszámú közönség jelenet meg.

FŐVÁROS.

(Az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéke. Vasárnap délelőtt tették le az esküt az országgyűlési képviselőválasztók összejáró-küldött-ségi rendes és póttagjai. Rózsavölgyi Gyula alpolgármester üdvözölte a küldöttek tagokat, annak a meggyőző jésének adva kifejezést, hogy a törvényszerű feladatuk körül a legteljesebb pártatlansággal fognak eljárni. Dr. Seregi Zoltán tanácsjegyző bejelentette, hogy az összejáró munkálatok márczius 16-án kezdődnek és 31-ig tartanak, naponta délután 3—6 óra közt, mindennap az illető kerületi előjáróság helyiségében.

(Megvesztegetett vásárfelügyelő. Több vérsárcarnoki árus panaszt tett Virág Gyula vásárfelügyelő ellen amiatt, hogy őket folyton ajánldékokért zaklatja. Virág Gyula a vád ellen a büntető bíróságnál keresett oltalmat, de vesztere, mert a vádak rábizonyultak. Dr. Bárczy István polgármester erre a vásárfelügyelő ellen elrendelte a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot és egyúttal felfüggesztette állásától. E polgármesteri határozat ellen Virág Gyula a közigazgatási bizottsághoz felebbezett, amely ma a felebbezés elutasításával helybenhagyta a polgármester határozatát.

(Közigazgatási ügyek. A főváros közigazgatási bizottsága ma délelőtt Fülepp Kálmán főpolgármester elnöklésével ülést tartott. A főpolgármester a bizottság nevében melegen köszöntötte Gaszner Pál adófelügyelőt valóságos miniszteri tanácsossá történi kinevezetése alkalmából. Az adófelügyelő szíves szavakkal köszönte meg az üdvözletet. A bizottság ezután az országos ipartanácsba rendes tagokul Kölber Alajost és Boross Somát, póttagokul pedig Beliczay Bélát és Madary Gábort küldte ki. Az adófelügyelő jelentése szerint a mult hónapban egyenes adó fejében befizettek közvetlenül az adópénztárnál 3.437.749 korona 19 fillért, 177.883 korona 37 fillérrel többet, mint tavaly februárban; a fővárosi adópénztárnál befizettek 7.677.116 korona 31 fillért, 656.571 korona 72 fillérrel többet, mint a mult év hasonló hónapjában. Az 1909. évi február havi összes befizetési eredmény 894.455 korona 09 fillérrel volt kedvezőbb az 1908. évi február havi befizetésnél. Magyarévits Mladen dr. tiszti főorvos jelentése szerint a főváros közegészségi állapota február hónapban, az előző hónaphoz viszonyítva, kielégítő volt, amennyiben a ragadós betegségek összes száma 113-al kevesebb, mint január hónapban. A ragadós kórok összes száma 1021. Ezek közül emelkedést mutat a hasi hasnyálmirigy (+2), a kanyaró (+49), a számarhurut (+2), a gyermekágyi láz (+5), a járványos fültömirtiglyob (+5) és a trachoma (+58); ellenben csökkent a vörhony (-114), a ronesoló torok- és gégeleob (-110), a bányahimlő (-86), a vérhas (-1), a járványos agygerinczhártyalob (-2), és a veszettség (-1). Élve született február hónapban 1864 gyermek. A halálozások száma nem mutat lényeges változást. A bizottság az összes jelentéseket jóváhagyólag tudomásul vette.

Mulatságok.

** A Lipótvárosi Kaszinóban vasárnap délután lépett föl másodszer Magdolaine asszony, párisi álomtánczosó, aki de. ejes álomban a legesodásabb táncművészetet produkálja. A kaszinó nagyterme zsufolóság megtelt előkelő közönséggel, melynek sorában ott voltak Szalay Imre, a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatója, Dárday Sándor, az állami számvívészék alelnöke, Libits Adolf udvari tanácsos, József főherceg uradalmi kormányzója, Myrdóch tábornok, vezértörzs-orvos és a budapesti orvosi kar számos kitünősége. A művésznőnek nagy sikere volt s táncprodukciói befejeztével zajos taps és éljenzés zugott fel.

** A Magyar Gazdasszonyok sétahangversenye. Özevgy gróf Batthyány Gézáé és Damjanich János özvegyének védnöksége mellett e hó 25-én a Vigadó összes termeiben a Magyar Gazdasszonyok Országos Egylete árvaháza javára sétahangversenyt rendez. A sétahangversenyen a fővárosi társaság előkelősége vállal háziasszonyi tisztet. Ezideig következtek vállaltak háziasszonyi tisztet: gróf Attems Gyulané, dörgicsai Antal Jánosné, Bálint Sándorné, Bálint Ernőné, Basch Gézané, Bartal Aurélné, Bayer Beláné, Blazsejovszky Károlyné, Bolgár Ferenczné, décsi Borbély Vidorné, Balázs György altábornagy neje, Bossányi Istvánné, Böke Gyulané, Banovits Kajetánné, Bogdánfy Ferenczné, dr. Bátor Istvánné, Borbély Lajosné, Castelly Adolfné, pascséri Császár Emma Csengery Árpádné, dr. Csury Jenőné, Darvay Károlyné, id. Dániel Gáborné, Dery Jenőné, Drescher Irma, malomszegi Elek Pálné, Erdey Antalné, dr. Erdey Aladárné, Erdey Benedekné, Eyssen Gyulané, Feicktinger Elekne, Förstner Sándorné, Frauschitz Adolfné, egerbegyi Gruz Albertné, gavaí Gaál Jenőné, dr. Goócs Józsefné, Grün Jenőné, kis és nagygyirási ifj. Hosszu Józsefné, ifj. Hajagos Ilésné, Halász Sándorné, dr. Halász Aladárné, Hasenauer Agostonné, Hazai Samu tábornok neje, Hellebronth Jánosné, Hevicy Tivadarné, Hoffmann Margit, dr. Hudomel Józsefné, magyariszépi Iszépy Lászlóné, Istvánfy Gyulané, Iszer Ernőné, Haraszt Jellinek Arthurné, Ivanovich Sándorné, Ilányi Győzőné, báró Kanócz Istvánné, özv. gróf Keglevich Arthurné, Klauzál Gáborné, Keinecz Jánosné, Kilyényi Béliáné, Kélin Károlyné, Konecz Henrik ezredes neje, Kovalszky Ferenczné, Kammerer Istvánné, Kléh Lászlóné, Láncey Gyulané, Lovass Jánosné, Biazsáni Bianka, dr. Légrady Imréné, Mellichar Kálmánné, báró Malcomes Jeromosné, Mándy Lajosné, Magyar Lajosné, dr. Molnárné Korniss Aranka, dr. Márkus Dezsőné, dr. Márkus Jenőné, özv. dr. Nagy Lajosné, Nádaszy Miklósné, nográdi Neogrady Antalné, Ott Jánosné, Ondreovits Lászlóné, dr. Omasztá Sándorné, özv. Párfy Elemérné Erdélyi Miczi, dr. Perényi Gáborné, Payer Imréné, ráczalmási Pajzs Gyulané, Perczelné Kozma Flóra, Perlmutter Alfrédné, özv. dr. Pálty Bélané, Péchy Gyulané, Pruzsinszky Edéné, özv. Pulszky Ferenczné, Pawlovsky Edéné, báró Radossevich Tivadarné, Révay Mórné, dr. Rónay Sándorné, Röser Miklósné Török Ilona, Rudnay Józsefné Veres Szilárd, váradi Stoll Lajosné, Samarjay Lajosné, Sarcevic Betty Sehak Beláné, özv. Schneider Aladárné, Szántó Frigyesné, Stark Lipótné, dr. Spett Elekne, Strelitsky Sándorné, Szacsavay Imréné, Szaffka Viktorné, Székely Lászlóné, Szemere Ilona, Szalay Beláné Pajzs Csarisse, Szokolay Kornélia, özv. Szvicsák Agostonné, dr. Tuszky Ödönné, Tagányi Jánosné, Tarnóczy Gusztávné, Vigné Feszler Ada, Vajda Károlyné, Vágó Bertalané, Világossy Józsefné, Zaborszky Gyulané, Zemplény Gyulané, Zsarko Józsefné, Walla Józsefné, Piuffsich Frigyesné, Barsch Gusztávné, Ruffy Pálné, Hodoly Elek ezredes neje.

** Ifjusági előadás. A székesfővárosi V. kerületi Ügynök-utcai községi polgári iskola tanártesülete az intézeti ifjuság közreműködésével tegnap délután ifjusági előadást rendezett, amelyen a növendékek énekeltek, szavaltak, majd pedig előadták *Kisfaludy* Károlynak „Mátyásdiák” című vigjátékát. Az előadás, amelyen nagyszámú közönség vett részt, szép jövedelmet hajtott az ifjusági segítőalap javára.

** Fűszerkereskedők táncvigalma. Ritka sikert ért el a Fűszer-, Vegyes- és Kiskereskedők Országos Egyesülete által rendezett és tegnap, vasárnap a Demokrata Kör termében megtartott Fehérkabarettel egybekötött táncvigalom. A közönség az összes termeket zsufolóság megtöltötte, úgy, hogy a kör nagyermei is ez alkalomból kiesnek bizonyultak. A mulatság, amely a legkedélyesebb volt s amelynél megjelentek dr. Nagy Dezső, a Józsefvárosiak és dr. Vázsonyi Vilmos a Terézvárosiak országgyűlési képviselője, dr. Baán Sándor, Pestmegye t. főorvosa, várpalotai Palotay Ödön stb. A legkedélyesebb hangulatban reggel öt óráig tartott. A négyest százhuszonkét pár tánczolta.

** A képzőművészeti főiskola táncmulatsága. Művészkörökben általános érdeklődés nyilvánul meg az iránt a táncmulatság iránt, amelyet a képzőművészeti főiskola ifjusága e hó 13-án (szombaton) tart a Lloyd-disztermében. A rendező-bizottság előkészületei befejezéshez közelednek s mint a jelekből következtethető, a mulatság a bőjt legsikerültebb táncszertályaiké egyike lesz. Közéletünk és művészeink számottevői már eddig is sokan megígérték részvételüket. A diszelnökséget Molnár Viktor államtitkár, Lippich Elek min. tanácsos, Strobl Alajos, Szinnyei-Merse Pál, Székely Bertalan és Várdai Szilárd fogadták el. A tánczot, rövid, egyfelvonásos, humoros operett előzi meg, melyet a művészvilág két, sokoldalú tehetségéről nevezetes tagja szerzett. Általános meglepetést fog kelteni az ezüst plakettes fehér szatnyánba köthött tánczrend, mely méltó a képzőművészetek iskolájához. A tévedésből elmaradt meghívókért tessék a rendezőséghez (Andrássy-ut 71. földszint 10.) fordulni, ugyanitt válthatók a jegyek is.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A bíróság köréből. A király dr. Visky Sándor temesvári járásbírói albiró a szatmárnémeti törvényszékhez bírónak, Surányi Ferencz budapesti büntetőtörvényszéki jegyzőt a gödöllői, Barna Pál sátoraljaújhegyi törvényszéki jegyzőt az ungvári, végül dr. Hóman Ottó pestvidéki törvényszéki jegyzőt az újpesti járásbíróhoz albirókká kinevezte. Alföldy Ede nagybecskereki járásbíró a nagybecskereki törvényszék elnökévé nevezte ki. A király dr. Simon Ákos itélőtáblai bírói címmelettel és jelleggel felruházott battonyai kir. járásbírónak a szegedi, Horváth János aradi kir. járásbírónak az aradi, dr. Sztankovics Jenő budapesti VII. kerületi kir. járásbírónak a budapesti kir. kereskedelmi és váltó, dr. Szentirmay Ödön gödöllői kir. járásbírónak a budapesti kir. büntető törvényszékhez törvényszéki bírói minőségben, dr. Horváth József nagyvilondai kir. járásbírónak a hidalmási, és dr. Kramolin Ernő újpesti járásbírói albirónak a budapesti VII. kerületi járásbíróhoz eddigi minőségükben saját kérelmükre leendő áthelyezését megengedte.

§ Van der Hoske sajtóperci. Három évvel ezelőtt országos szenzációt keltett az a hír, hogy egy Van der Hoske, alias Rozsnyay Kálmán nevű, bizonytalan foglalkozású, 28 éves fiatalember nőül akarja venni Prielle Kornéliát, a kiváló művésznőt, aki akkor töltötte be nyolcvanadik életévét. Ezen házassági hír ötletéből a lapok szövege tettek Van der Hoske — Rozsnyay Kálmánnak előéletét és nősülési szándékát. Minden egyes közlemény, amely ezen köztudott frigyéről megjelent, azt állította, hogy Rozsnyay behálózta a magas életkorú művésznőt, hogy nőül véve, anyagi előnyökhöz jusson. A közlemények miatt, amelyek Van der Hoske — Rozsnyay Kálmánt kalandornak, büntetett előéletű embernek mondták, Van der Hoske — Rozsnyay Kálmán rágalmozási és becsületsértési sajtópört indított több fővárosi napilap ellen. Ebben a rágalmozási sajtópörben ma volt a főtárgyalás dr. Füzesséry bíró elnöke alatt. A tárgyaláson a meg nem jelent panaszos dr. Polónyi Dezső képviselte. A vádlottakat: Csergő Hugót, Kenedi Gézá, Fröhlich Jánost, Kálnoki Lajost, Ráskai Ferenczet és Hlovai Hugót dr. Bródy Ernő, dr. Schaeffer József, dr. Katona Imre, dr. Garai Aladár és dr. Szilágyi Károly ügyvédek védtek. A tárgyaláson a vádlottak kijelentették, hogy ők a nagy művésznő iránti köteles tiszteletből tették szó tárgyává ezen házassági hírt csak azért, hogy Prielle Kornéliának művészi nevét, amelyhez a panaszos az ő egyéniségét hozzáfűzni akarta, megvédjék a meghurcolástól. A bizonyítási eljárás folyamán kihallgatta a bíróság tanuként Nagy Ibolykát, a Nemzeti Színház művésznőjét és édesanyját, Prielle Kornéliát mostohaleányát, Visontai Kovács Zoltánét. E tanuk egyértelműleg azt vallották, hogy Prielle Kornélia, aki mindig rendezett viszonyok között élt, attól kezdve, hogy Van der Hoske — Rozsnyay Kálmán őt behálózta, zilált anyagi viszonyok közé jutott, kölesönöket kellett felvennie. Prielle Kornélia egyszer többek előtt kijelentette: „Az Isten elvette az eszemet. Tudom, ki ez az ember, de még sem tudok másképpen tenni. Tudom azt is, hogy Rozsnyay Aradon be volt zárva, mert a nagybátyja főlkjárt feltörté s abból pénzt lopott”. Ugyanilyen értelemben vallott Somló Sándor, a Nemzeti Színház volt igazgatója. A tanuk kihallgatása után elnök ismertette az aradi rendőrség átiratát Van der Hoske előéletére vonatkozólag. Az aradi főkapitány ebben tudatta, hogy Van der Hoske büntetve még nem volt. Felolvasta még az elnök Prielle Kornéliának 1906 február 25-én kelt végrendeletét. Ezt a végrendeletet dr. Polónyi Dezső készítette s ő írta alá. A bizonyítási eljárás ez véget ért. A délutáni folytatásos tárgyaláson Fröhlich János és Hlovai Hugó kijelentették, hogy ők azt tényül nem állították, mintha Van der Hoske börtönben ült volna. Ők csak azt állították, hogy ezt Prielle Kornéliának saját szájából hallották és ennek alapján írták meg. Hogy tehát Rozsnyay rovvott multu volna, nem kívánják, mert nem is tudják, bizonyítani. A főmagánvádló jogi képviselője ezt a kijelentést tudomásul vette és a két vádlott ellen elejtette a vádat; a többi vádlottal szemben azonban fentartotta. A bíróság az összes vádlottakat, köztük Láng Ilonát is, aki a család nevében egy esti lapban tett közlése nyilatkozatot, a rágalmozás és becsületsértés vádjá alól felmentette. Az ítélet indokolása szerint a bíróság beigazoltnak vette, hogy míg a főmagánvádló az igazoltnak vette, addig a vádlottak valamennyien erkölcsi alapon állottak. Igazoltnak vette továbbá a bíróság, hogy a 12,000 korona évi jövedelemmel rendelkező, 80 éves öreg asszonyt Van der Hoske csak azért vette nőül, hogy a helyzetét ily módon szerzett anyagi előnyökkel megjavítsa. A felmentő ítélet ellen a panaszos jogi képviselője felebbezést jelentett be.

§ Az osztrák ügyvédjelöltek Budapesten. Az osztrák ügyvédjelöltek országos egyesületének küldöttségét vasárnap délelőtt az ügyvédi kamara hivatalosan fogadta helyiségében. Dr. Szivák Imre kamarai elnök emelkedett hangon német beszédet intézett a küldöttséghez. Az osztrák egyesület elnöke, dr. Geyerhahn Siegfried meghatottan mondott köszönetet a nem várt kitüntető fogadtatásért. Délután fél 6 órakor az ügyvédi kamara dísztermében vitaülést rendezett a magyar ügyvédjelöltek országos egyesülete. A vitaülésen számos előkelőség jelent meg, köztük Zsitvay Leó, a büntető törvényszék elnöke, dr. Magyary Béla, egyetemi tanár és az ügyvédi kamara választmányának több tagja, köztük dr. Pap József kamarai titkárral. Dr. Geyerhahn Siegfried, az osztrák ügyvédjelöltek elnöke tartalmas előadását: Az arányos választási rendszerről, élénken megtapsolták. E közjogi tárgyú vitát dr. Modern Géza, osztrák egyesületi titkár előadása követte: Az osztrák polgári perrendtartás a gyakorlatban ezimen. Mindkét előadást hosszabb élénk vita követte. Az előadás után a Förster-vendéglőben banket volt. Az osztrák küldöttek nem tudtak eléggé kifejezést adni hálájuknak és kijelentették, hogy a fogadtatás, amelyben itt Budapesten részük volt, felejtethetetlen nekik. Az osztrákok a magyar egyesületet Bécsbe meghívták.

§ Gyilkos cigányleány. Harmadéve, hogy Mikula Klára, egy fiatal és szép cigányleány a korelyi erdőben megismerkedett Pópa Verza Mihály napszámos gazdával. A cigányleány később Nyika Juon fiatal cigányfiu segítségével agyonütötte a gazdát és kirabolta. A nagyváradi esküdtbírósg öt napon át tárgyalta a gyilkos cigányleány bünperét és végül a leányt életfogytig tartó fegyházra, a fiut pedig öt évi fegyházra ítélte. A királyi Kuria ma tárgyalta a vádlott cigányleány semmisségi panaszait. A legfelsőbb bíróság azonban rendelvényileg visszaküldötte az ügyet a nagyváradi törvényszékhez annak megállapítása végett, hogy vajjon a 22 évesnek mondott Mikula Klára tényleg ennyi idős-e avagy pedig ennél fiatalabb, mert az ítélet kiszabásánál rendkívül fontos az életkor pozitív megállapítása. A királyi Kuria ugyanis azon véleményben van, hogy Mikula Klára még nem érte el a husz éves életkort. Ennek megállapítása után fog a királyi Kuria érdemben foglalkozni az ügyvel.

SPORT.

() A vasárnapi mérkőzések. Bajnokiak: F. T. C.—M. T. K. 1:0. Törökvs.—B. A. K. 4:3. B. T. C.—Ujpest 1:0. II. osztályiak elmaradtak. A III. osztályban Ferenczvárosi T. C.—Lytografia 2:2 mérkőztek. Szövetségi díjért: B. A. K. II.—Törökvs II. 2:0. Az UTE. a BTC. javára. III. ker. a N. S. C. javára. K. T. E. a M. A. F. C. javára lemondottak. MAC. II.—Typ. II. 6:0. M. T. K.—F. T. C. elhalasztották, a barátságost F. T. C. II. 1:0 nyerte meg. Barátságos matchek: B. E. A. C.—Egyetértés 4:3. B. T. C. II.—U. T. E. II. 2:0. F. S. C. II.—Lytografia II. 4:1. Ifjusági matchek: Rákosszentmihály—M. I. H. K. 1:0. Külföldön. Prága: D. F. C.—Sturm 7:0, Slavia—Olympia (Prága) 6:3.

() Uszóink versége Berlinben. A MAFC. sprint-staféta résztvett Berlinben a Berliner S. C. jubilárius versenyén. A teljes staféta erős ellenfelet volt a németeknek, mivel azonban az egyik legjobb uszója, Honti megbetegedett, a magdeburgi staféta (Prophet, Schiele, Gubener) a 3-szor 42 m. stafétában legyőzte őket 1 p 16 mp. alatt. A 42 méter főversenyben Opitz megverte Donáthot karepassal, a 42. m. II. oszt. versenyben Zsoldos, a 210 m. versenyben Fülöp helyezetlen lett. A versenyen Schiele két győzelmet aratott, a 84 m. melluszásban (1 p. 9 mp.) és a 210 m. hátuszásban (3 p. 15. mp.).

() Nemzetközi vívóakadémia. Lovag Santelli Italo vívómester folyó évi márczius hó 20-án a székesfővárosi Vigadóban nemzetközi vívóakadémiát rendez. Ez akadémia sikerét és fényét a legjobb magyar amatuer vívók és mesterek közreműködése mellett nagy mértékben emelni fogja az a körülmény, hogy az akadémia való részvételt a külföldnek több, a mult évi londoni olimpiai versenyen feltűnést keltett kiváló vívója is kilátásba helyezte. Az akadémia a játékos célt fogja szolgálni, amennyiben jövedelme egy oly létesítendő alap javára fog fordíthatni, mely alap kamatainak ezölje az agkoruaknál, vagy egészségi okoknál fogva hivatásuk folytatására képtelen mesterek életfenntartása legelőbb szükségleteinek fedezése.

() Labdarugók közgyűlése. A Magyar Labdarugók Szövetsége szombaton este tartotta meg nagy érdeklődés mellett az évi rendes közgyűlést Kárpáti Béla elnöke mellett. A közgyűlés szövege, hogy első ízben alakították meg a választott tanácsot, amelybe a reformpárt emberei kerültek tulsulyba. A választások eredménye a következő: Elnök: Kárpáti Béla. Társelnök: Füzesséry Zoltán dr. (MUE.). Alelnök: Röser Edwin (MTK.), dr. Bognár Elek (BTC.), Friedrich Nándor (MAC.). Főtítká: Steiner Hugó (Rambler). Titká: Sugár István (NSZC.). Pénztáros: Glauber József. Ellenőr: dr. Olgay István (MAC.). Választottak ezenkívül 24 rendes és 8 póttanácsost.

KÖZGAZDASÁG.

A balkáni szerződések.

— A Pesti Lloyd-Társulat akciója a Balkán államokkal kötendő szerződések tárgyában. —

Budapest, márczius 8.

Annak az értekezletnek, melyet vasárnap délelőttre hívott össze a Pesti Lloyd-Társulat, az ott képviselt közgazdasági testületek és közgazdasági vezérférfiak igen nagy súlyt adtak, úgy hogy az ott hozott határozatok valóban az ország közgazdasági közvéleményét fejezték ki. Maga a tanácskozás tárgya a Balkán államokkal kötendő külkereskedelmi szerződések — a legelőbbben aktuális kérdések egyike. Földrajzi helyzetünk és történelmi fejlődésünk egyenesen a Balkánra utalja külkereskedelmünket, hol legsikeresebben vehetünk fel a földrajzilag kedvezőtlenebb fekvésű nyugati államokkal a versenyt. Sajnos, külügyi kormányunknak igen kevés érkeke van Magyarország közgazdasági szükségletei iránt s éppen azzal a fogyasztó területtel folytat ellenséges politikát, melynek rokonszenvére a magyar iparnak legnagyobb szüksége lenne. Ezért érdemel különös figyelmet a magyar közgazdasági élet eme nagy sulyu fellépése, amelynek sikere — közérdek.

Maga az elfogadott határozati javaslat oly mély közgazdasági igazságokat szolaltat meg, hogy bővebb indoklásra rem is szorul. A határozat a következő:

1. Közgazdaságunk összes ágai megkivánják, hogy a kereskedelmi viszonyok köztünk és a Balkán államok, különösen Románia, Szerbia, Bulgária és Törökország közt hosszabb tartamu tarifaszereződések által szabályoztassanak.

2. Magyarország fejlődő ipara — a gyáripártermészeténél fogva — a belső piac szükségletein felül előállított árucikkek számára első sorban az iparszegény keleti szomszéd országokban talál és találhat legjobb kelendőségű piacokra és ez okból ezeket a piacokat tarifa-szerződések által biztosítani kell.

3. A szóban álló államok gazdasági állapota még olyan, hogy reánk előnyös tarifa-szerződések a mezőgazdasági cikkekkel nyújtandó kedvező vámtételek ellenében és mértékében kötnék meg.

4. Ha elismerjük is, hogy Magyarország mezőgazdasága a nyugati államok részéről követett elzárkózási és állategészségügyi politika folytán a keleti államok versenyével szemben a mezőgazdasági cikkek vámjainak megkötése az állatforgalom tekintetében bizonyos óvatosságot követel, mégis ez az óvatosság határát találja azokban a korlátozásokban, melyeket a német kereskedelmi politika velünk szemben a legutóbb megkötött pótszerződésben érvényre juttatott. Messzebbmenő korlátozások tisztán mezőgazdasági szempontból sem okolhatók meg és közgazdaságunk, valamint nemzetközi forgalmunk szempontjából károsak lehetnek.

A javaslatot egyhangulag fogadták el. A körülötte kifejlődött magas színvonalu vita sohasem tért le a szigoru tárgyilagosság utjáról, még azokon a pontokon sem, ahol pedig kereskedő- és iparos körünk joggal mutathatnak rá a mezőgazdaság érdekei miatt való háttérbe szorulásukra. Ez a nyugodt tárgyilagosság emelte a hozott határozat közgazdasági sulyát is.

Az értekezletre, amely iránt a kereskedői és iparosvilágban rendkívül nagy volt az érdeklődés, a közgazdasági minisztériumok is elküldték képviselőjüket. Az értekezletet dr. Kohner Adolf, a Lloyd-Társulat alelnöke, nyitotta meg. Beszédében rámutatott a kereskedői és ipari körök egyesülésének feltétlen szükségességére, majd felkérte dr.

Engel Aurélt, a társulat főtitkárát, előadói előterjesztésének megtételére. Az előadó az egyes balkáni államokkal való kereskedelmi politikai viszonyainkat részletesen ismerteti. Kereskedelmi viszonyainknak Romániával való rendezésében az európai államok valamennyien megelőzték a monarchiát. Félhivatalos hírek szerint Romániával legközelebb már megkötik szerződésünket. A szerződés tartalma egyelőre ismeretlen. Kívánatos, hogy az új szerződést mielőbb becsikkelyezzék. Szerbiával való szerződésünk előfeltétele az, hogy ez az állam feladja az utóbbi időkben is tanúsított provokatív magatartását, mert politikai önértéktünknek és a monarchia hatalmi állásának alá kellene rendelni még a legfontosabb kereskedelmi érdeket is. A Szerbiával tavaly március 14-én kötött s ez év március hó végéig terjedő hatással rendelésről életbeléptetett szerződés reánk kedvezőtlen, mert Szerbia az egész vonalon igen jelentős emelést léptetett életbe. A Bulgáriával való szerződés megkötését az előadó közgazdaságunk szempontjából föltétlenül szükségesnek mondta, mert ennek hiányában azt az előnyös helyzetet, amelyet 1904-ben és 1905-ben elnyerünk sikerült, bizonyára elveszítjük. A monarchia kereskedelmi viszonya Törökországgal modern módon még mindig rendezetlen. Birálat alá vette az entente-jegyzőkönyv hatodik cikkét és kimutatta, hogy legrományosabb az a pont, amely a török egyeduralmi kezelőeségeket osztrák és magyar árak vásárlására kötelezi. A végleges kereskedelmi szerződés megkötése alkalmával kívánatos a homályos elosztása. Mindezek alapján az előadó betérjesztette a föntebb közölt határozati javaslatot, melyhez dr. Katona Sándor, Scheiber Endre, Rechnitz Béla, dr. Szende Pál szövegezték hozzá, majd Matlekovits Sándor v. b. t. t., az Országos Ipari és Kereskedelmi Bizottság elnöke emelkedett szólásra. Matlekovits kifejti, hogy a Balkánon éppen politikai szövetségünk, Németország okoz legnagyobb kárt külkereskedelmünknek, különösen 1902 óta. A legnagyobb kedvezmények alapján álló kereskedelmi szerződések nem elégíthetik ki teljesen a magyar érdekeket, miért is kedvezményes tarifaszereket kell kötnünk. Ha tarifaszereket kötünk, nekünk is előnyökkel kell nyújtanunk a szomszéd államoknak, még pedig nem az ipar, hanem a mezőgazdaság terén. A gabonavámok tekintetében a törvényhozás megkötötte a kormányokat a jövőre is azzal, hogy úgy vannak megállapítva, hogy ezeken alul nem lehet menni, de kedvezményeket lehet nyújtani a kikészítési forgalomnak szerződéses biztosítása által. Áttérve ezután az állatforgalomra, hangsúlyozza, hogy itt argumentumok helyett csak ürügyekkel állunk szemben. Befejezésül végül kijelenti, hogy a benyújtott határozati javaslat az innenső határ, ameddig a kereskedők és iparosok és főleg a fogyasztók követeléseiket felállíthatják. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Székely Ferencz maradandó eredményt óhajtván biztosítani a határozati javaslatnak, javasolja ahhoz a következő tóldást: Az értekezlet megbizta a Pesti Lloyd-Társaságot azzal, hogy az érdekelt kereskedelmi és ipari testületekkel karöltve folytassa a balkán államokkal kötendő kereskedelmi szerződések előkészítésére vonatkozó kopkrét munkálatakat és tanulmányainak eredményét, mint az ipari és kereskedelmi körök óhajait a kereskedelmi kormányhoz terjessze fel.

Az értekezlet a határozati javaslatot a benyújtott tóldásokkal együtt elfogadta és ezzel az értekezlet véget ért.

Az értéktőzsdéről. A múlt heti nagy izgalom után, mintha csak kimerültség vett volna erőt a tőzsdén, olyan általános tartózkodás uralkodott az egész vonalon. A spekuláció a feszült külpolitikai helyzet miatt várakozó álláspontra helyezkedik és legalább is a szerb válaszigjegyzéket be akarja várni. Közben a beavatottak elsőrangú kritikusk napot jósolnak március 11-ére, amikor — a bankkörökben forgó hírek szerint — valószínűleg mozgósítás lesz, ha addig Szerbia nem adna kielégítő választ. Ugy lehet tehát, hogy a most tartózkodó spekuláció is e napra tartogatja puskaporát. — A mai előtőzsdén egyébként, mivel a külföldi tőzsdékről tegnap reggelre beérkezett tudósítások félig-meddig megfelelőek voltak, elég barátságos hangulattal és a szombati zárlat jegyzéseivel nyílt meg. A forgalom folyamán azonban a Bécsből várt üszöngzés kimaradt, így tehát kedvetlen hangulat mellett csak szörványosan fordultak elő üzletkötések mérsékelten gyöngült árfolyamokon. A déli tőzsdén szintén kedvetlen volt a hangulat, csak egészen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, mi mellett az árfolyamok kissé visszazorultak. A helyi értékek piacán a Drasche és az Ujlaki téglagyár, de különösen az előbbi papírjait keresték, úgy hogy a szombati

455 koronás jegyzését gyorsan 463 koronáig javította, később azonban 458-ig gyöngült. A mai árhullámzásokat — összehasonlítva az előző napokéival — a következő táblázatunk mutatja:

	márc. 4.	márc. 5.	márc. 6.	márc. 7.
Magyar hitelrészv.	731 $\frac{1}{2}$	734.—	731.—	728 $\frac{1}{2}$
Osztrák hitelrészv.	629.—	630.—	627.—	626.—
Jelzálog-Hitelbank	421 $\frac{1}{4}$	421.—	420.—	420.—
Leszámitolóbank	477.—	477.—	475.—	474.—
Salgótarj. község	—	555.—	557.—	557.—
Rimamurányi	525.—	525.—	523 $\frac{1}{2}$	522 $\frac{1}{2}$
Városi villamos	262.—	262.—	260.—	261.—
Osztr.-m. államv.	671.—	671.—	671.—	671 $\frac{1}{2}$
4%-os m. kor.-jár.	91.25	91.50	91.40	91.25
Adria tengerhajóz.	390.—	388.—	392.—	392.—
Közúti vasut	564.—	564.—	564.—	564.—

A Fővárosi Népbank m. sz. kétszázézerkoronás vesztesége. Az 1902-ben alakult Fővárosi Népbank szövetkezetet is tönkretette az a nagy pénzkrisis, mely két évvel ezelőtt anyyi gyenge alapon álló szövetkezetet pusztított el. A szövetkezet ezérett 1908. szeptember 7-én kimondotta a fölszámolást. Azóta most tette közzé az első fölszámoló mérlegét, mely nem kevesebb mint 233.907.52 korona veszteséget tüntet föl, tehát többet, mint amekkora az egész évtársulati vagyon és részjegyszám. A nagy veszteségből 200.000 korona a váltóállományra esik, melyet majdnem egészen leirtak. A szövetkezet közgyűlése március 16-án lesz.

A Budapesti Hitelintézet Részvénytársaság vasárnap délelőtt 11 órákor tartotta dr. Kovács Gyula udvari tanácsos, a kereskedelmi muzeum igazgatója elnöklése alatt évi rendes közgyűlést. A nagyszámú megjelent részvényesek örömmel vették tudomásul az igazgatóság jelentését, mely szerint sikerült az intézet részére a fővárosi ipari, kereskedelmi és pénzügyi körökben ismert és tekintélyes bírói férfiakat az igazgatóság tagjaiul megnyerni. A közgyűlés mindenben hozzájárult az igazgatóság javaslataihoz és új igazgatók megválasztására: Fényes Dezső felső keresk. iskola tulajdonosát és igazgatóját, Kovács Antal ny. kuriai bírót, Klein Lipót szállítványozót, Nobel Károly ipari vállalkozót, Politzer Gusztáv jogtanácsost, Roth Vilmos nagykereskedőt, dr. Weisz Lajos ügyvédet és dr. Szücs Ernő ügyvédet (vezérigazgató). Az igazgatóság máris biztosította az intézet részére egy nagyobb külföldi pénzesoport anyagi támogatás és így abban a helyzetben lesz, hogy az intézet célját, a fővárosi kereskedelmi és iparvállalatainak finanszírozását keresztülvihesse és kellő tőkének rendelkezésre bocsátásával ily vállalatok prosperálását és zavartalan működését biztosítsa. Ezek után a közgyűlés még megválasztotta a felügyelő bizottság tagjaiul Faiszl Ferenczet, a Török-gyógytár gondnokát, Szücs Richard kereskedőt és Pajor Mátyás kiadóhivatali igazgatót. Az intézet működését új helyiségben V. Váci-körút 12. szám alatt folyó hó 20-án kezdi meg.

Szilárd a gabonátőzsdé. A gabonapiacra ma nagy áremelkedés volt, ami főképen egy vidéki gabonacég fizetésképtelenségére, az éjjeli fagyra, az effektív üzlet szilárdoságára s végül az ujabban ismét elterjedt háborús hírekre vezethető vissza. Az üzletnek viharos lefolyása volt. Az árak ólénk forgalom mellett percről-percra drágultak a gabonabörzén. Zárlatkor csaknem a legdrágább napi árak voltak. A határidőpiacon az üzlet az éjszakai kemény fagyra szilárdan és a szombati zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán egyre jobb vételkedv mutatkozott az egész vonalon, mire csak még jobban szilárdult az irányzat és még tovább emelkedtek az árfolyamok, amelyek később aztán esendesebbre fordult hangulat mellett mérsékelten ingadozva, jól tartva maradtak. A déli tőzsdén a változatosság kedvéért újra mozgósítási hírek voltak elterjedve, amelyek hozzájárultak az árfolyamok további emelkedéséhez. A szombati zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza harmincnégy fillérrel, az októberi buza huszonnyolc fillérrel, az áprilisi rozs huszonnyolc fillérrel, az októberi rozs husz fillérrel, az áprilisi zab huszonnyégy fillérrel, a májusi tengeri tizenégy fillérrel emelkedett. A kész-árúüzletben szintén kifejezetten szilárd volt ma az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok elég jó vételkedvet mutattak és jobb árak fizetésétől sem idegenkedtek, az eladók azonban igen tartózkodók voltak és így csak kisarányú forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze csak 12.000 q. buza kelt el, a szombatiaknál 20 fillérrel drágább áron. — A legdrágább eladási ár 28.50

korona volt 79 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 27 korona 74 kilós fejmegyei búzáért. — Külön megemlítést érdemel, hogy elkelt ma egy tétel 3800 q. 78 kilós román buza 28.50 koronás áron. Egyéb gabonaneműek közül rozs, tengeri és zab 10—10 fillérrel, takarmányárpa 20 fillérrel drágább, korpá változatlan. — Forgalomba került: 300 q. zab 18—18.20 koronás áron és 100 q. tengeri 14.80 koronás áron.

A határidőpiacon árhullámzásait egyébként az a táblázat mutatja:

	márc. 7	márc. 9	+ több
1909 áprilisi buza	27.16	27.50	+34
1909 májusi buza	26.68	27.08	+40
1909 októberi buza	22.60	22.88	+28
1909 áprilisi rozs	20.82	21.10	+28
1909 októberi rozs	18.98	19.18	+20
1909 áprilisi zab	17.54	17.78	+24
1909 májusi tengeri	14.98	15.12	+14

A Magyar Gyapjúfonalgár R.-T. nagy vesztesége. Mialatt százezer forintot fizetünk külföldnek, különösen Ausztriának a textilipari termékekért, azalatt nem kis csodálkozással kell látnunk azt, hogy a magyar textilművek egy része óriási veszteséggel zárja le múlt évi mérlegét. Így a temesvári Magyar Gyapjúfonalgár Részvénytársaság ismét nagyon rossz üzleteiről számol be. Eddig ugyanis ez a gyár, mely csak 1906-ban alakult 600.000 korona alaptőkével, melyet 1907-ben egy millióra emeltek föl, a következő veszteségeket mutatta ki:

1906-ban	101.308 K
1907-ben	249.555 „
1908-ban	393.426 „

tehát összesen 744.289 koronát vesztett el az egy millió korona alaptőkéjéből, úgy hogy a fennmaradó kis alaptőke mellett a gyár versenyképessége is gyengülni fog.

A Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság ma délelőtt tartotta Zsolnay Miklós igazgatósági elnöklése alatt harmadik rendes közgyűlést. A közgyűlés az igazgatóság jelentését, mely 322.125.30 K tiszta nyereségről számol be, tudomásul vette és hozzájárult a tiszta nyereség hovatfordítására vonatkozó igazgatósági javaslathoz. E szerint az alapszabályszerű leírások után a tartalékalap javadalmazására az alapszabályszerű 5 százalék azaz 1567511 K helyett 30.000 K, 25.000 drb. részvény 3. sz. szelvényének beváltására darabonként 10 korona (5 százalék) vagyis 250.000 K fordítatik és a fennmaradó 10.775.17 K az 1909-ik üzletév számlájára vitetik át. Ezután a közgyűlés a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak egyhangulag megadta. Végül a közgyűlés báró Fejérváry Imre és Lévai Adolfot az igazgatóság tagjává választotta. Az osztalék március 9-től kezdve fizetetik ki a bank főpénztárában.

A jegybankok állása. Az Osztrák-Magyar Bank állása 1909. március 6-án: Bankjegyforgalom 1.875.630.000 (—42.588.000) korona, érczkészlet 1.605.838.000 (+5.141.000) korona, leszámitolási tárcza 435.152.000 (44.367.000) korona, lombard-kölcsönök 72.594.000 (+4.373.000) korona, adómentes bankjegytart. 130.205.000 (+47.730.000) korona. Az adómentes bankjegytartalék nagymértvű szaporodása a pénzügyi viszonyok javulására mutat.

Itt közöljük még a Németbirodalmi Bank állását is, mely március 6-án a következő volt:

Aktívák: Érczkészlet árfolyamképes német pénzben, aranyrudakban vagy külföldi érmékben, fontját 1392 márkával számítva 1.075.824.000 (—14.857.000), közte aranyrudak 823.797.000 (—12.366.000), birodalmi pénztárjegyek 69.739.000 (+454.000), más bankjegyek 19.068.000 (+10.220 ezer), váltótárcza 759.024.000 (—18.275.000), lombardkövetelések 63.985.000 (—25.414.000), értékpapírok 236.707.000 (+10.763.000), egyéb aktívák 137.197.000 (+5.884.000). Passzívák: Alaptőke 180.000.000 változatlan, tartalékalapok 64.814.000 változatlan, bankjegyforg. 1.401.886.000 (—16.552 ezer), napról-napra esedékes kötelezettségek 688.916.000 (+8.311.000), egyéb passzívák 25.568.000 (—23.324.000).

Az osztrák Lloyd elnöke. A cs. kir. távirati iroda arról értesül, hogy Derschatta volt vasutügyi minisztert az Osztrák Lloyd elnökévé nevezték ki. Ez alkalommal megengedte ő felsége, hogy a választás elnökének, Singer Kálmán kereskedelmi tanácsosnak, aki már hónapok óta vezette az ügyeket, ebben a minőségében teljesített kiváló szolgálataiért legfelsőbb megelégedését tudomására adják.

Gyufagyár Kecskeméten. A kecskeméti kereskedői körökben mozgalom indult meg gyufagyár létesítése iránt. Részvénytársasági alaposa tervezik 200 koronás részvények kibocsátásával 250.000 K alaptőkével.

A Magyar Villamossági közgyűlése. A Magyar Villamossági Részvénytársulat e hó 7-én tartotta meg dr. Matlekovits Sándor elnöklésével 15-ik rendes közgyűlést, amelyen 15 részvényes, akik 14,257 részvényt képviseltek, jelent meg. Napirend előtt elnök meleg szavakkal emlékezett meg a vállalat igazgatósága nemrég elhunyt tagjáról, báró Madarassy Beck Nándorról. — Az igazgatóság által a közgyűlés elé terjesztett évi jelentés — a többek között — a következőkben szól: A lefolyt évben 15 esztendeje mult, hogy budapesti központi telepünk elkészült és a szakadatlan éjjel-nappali üzemet megkezdette. Megelégedéssel jelenthetjük Önöknek, hogy abban az emelkedő irányban, amelyet vállalatunk fejlődése állandóan mutat, ebben az esztendőben sem állott be megszakítás, hanem ezuttal is öröndetes haladás észlelhető. Azt hisszük, helyesen járunk el, ha az 1894-iki és 1908-iki állapotot jelző néhány számadatnak egymás mellé állításával bemutatjuk a fejlődést, amelyet vállalatunk ez időközön belül elért.

A részvénytőke 1894-ben 6,000,000 K, 1908-ban 8,000,000 K. Budapesti telepünk befektetéseinek összege 1894-ben 4,417,131.62 K, 1908-ban 10,909,682.26 K. Tartalékaink összege 1894-ben 104,199.06 K, 1908-ban 5,439,462.74 K. A tiszta nyereség 1894-ben 629,454.28 K, 1908-ban 1,636,033.20 K. Az osztalék 1894-ben 5 százalék, 1908-ban 9 %. Az áram egységára 1894-ben 10 f., 1908-ban 6 f. A fogyasztók száma 1894-ben 827, 1908-ban 10,147. A bekapcsolt lámpák száma (az egyenkint 50 wattos 16 gyf. egységre redukálva) 1894-ben 36,721, 1908-ban 245,719. Az áramszámlák összege világítás céljaira 1894-ben 710,836 K, 1908-ban 2,650,449 K. Az áramszámlák összesen erőátvitel céljaira 1894-ben 11,690 K, 1908-ban 217,058 K.

A bekapcsolt motorok száma 37 db 54 lóerővel 790 db 1672 lóerő volt. Különösen felhívjuk szíves figyelmüket arra a számra, amely az áramnak motorikus célokra való igénybevételét mutatja be, mert az üzemi ez ágában elért emelkedés iparban még nem oly erős városunkban jelentékeny eredményt jelent és világosan bizonyítja, hogy a nagy előnyök, amelyeket a villamos erőátvitel különösen a kisiparban nyújt, ennek körében fokozottabban méltányolják. Fogyasztóink számának gyarapodása a lefolyt évben igen tetemes volt: 1639 új fogyasztó csatlakozott kábelhálózatunkhoz, z emelkedés nagyobb volt, mint a korábbi években. Az 1908. év végeig csatlakozott fogyasztók helyek 12,285.944 wattnyi áramigénybevétel képviselnek. Az elmúlt esztendőben egy 3000 lóerőjű gőzturbinásportot és három új gőzkazánt állítottunk fel. Politzer Gusztáv részvényes indítványára a közgyűlés Fischer Béla vezénylő igazgatónak, az igazgatóságnak és a vállalat személyzetének elismerését és köszönetét fejezte ki az elért kedvező eredmény felett, mire a közgyűlés ez évi jelentésnek, ugyszintén a felügyelő bizottság jelentésének tudomásulvételével elhatározta, hogy a tartalékalap dotálása és az igazgatóság alapszabályszerűjuttalékának levonása után, valamint a mult évi nyereségáthozatal beszámításával 1,578.816 K 08 fillért tevő tiszta nyereségből 40,000 db társulati részvénytársuláshoz darabonkint 13 korona osztalékkal való beváltására 720,000 korona, a segélyalapra 10,000 korona, az újítási alapra 280,000 korona és a külön tartalék alapra 350,000 koronát lesz fordítandó, a még fennmaradó 218,816 K 08 fillér pedig új számlára átvendő. A közgyűlés egyszersmind az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak az 1908. üzletévré vonatkozólag a felmentvényt megadta. Az alapszabályok értelmében Déri Miksa és dr. Stiller Mór igazgatósági tagoknak lejárván a megbízatása, őket a közgyűlés eddigi tisztségükre ismét megválasztotta. Az igazgatóság a közgyűlést követő ülésen dr. Matlekovits Sándort elnökké, Déri Miksát és Zipernowsky Károlyt pedig alelnökké újból megválasztotta. A társulat egyuttal közhírré teszi, hogy a 15. számú részvénytársulást 18 koronával folyó évi márczius 10-től fogva váltja be a vállalat pénztára vagy a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank Budapestben.

Az Értékpapir- és Letéltbank felszámol. Mult évben alakult meg 250.000 korona névleges alaptőkével az **Értékpapir- és Letéltbank Részvénytársaság.** A társaság életképessége már az első pillanatban is kétséges volt s ezt most megpecsételi az

a) hir, hogy a társaság már most, rövid fennállása után — felszámol. A felszámolást a márczius 23-án tartandó rendkívüli közgyűlésen mondják ki. A bank igazgatósága: Rónay Ákos (elnök), Németh Sándor, Schönberger Ármín (vezérigazgató.)

A Kisbirtokok Országos Földhitelintézete vasárnap tartotta rendes évi közgyűlést Lukács László v. b. t. t. elnöklése alatt. Elnök megnyitván a közgyűlést, konstatálja annak határozatképességét, amennyiben 639 szavazat képviselében 34 alapító és megbízott jelent meg. Bemutatja a kormány képviselőjét, Ivády Gyula min. tanácsos kormánybiztos s felkéri a jegyzőkönyv vezetésére dr. Erdy Lajos jogtanácsost, hitelesítésére pedig Gulner Gyula és Horváth Elemér alapító tagokat. Következett a napirend első pontja, a mult évről szóló igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés tárgyalása. Az igazgatóság 1908-ban engedélyezett 4540 félnek 24,394.200 korona zálogkölsönt, kifizetett pedig 3780 félnek 20,403,650 korona zálogkölsönt. Az intézet fennállása óta 1906. év végéig 49,747 félnek összesen 190,253,700 korona kölsönt folyósított. A mult évben elért tiszta jövedelem 477.135 korona 28 fillér, melynek felosztására nézve az igazgatóság javasolja, hogy az alapítók részére az alapszabályszerű legmagasabb, vagyis 5 százalékos kamatosztalék 209,455 korona összegben a közgyűlést követő naptól kezdve kifizetessék, a különféle jutalékok leírása után fennmaradó 50 százalék, azaz 133,840 korona 10 fillér az intézet saját tartalék alapja növelésére fordítassék. A közgyűlés e javaslatot egyhangulag elfogadta és a felmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta. Ezután dr. Imrédy Kálnán udvari tanácsos, vezérigazgató-alelnök tett előterjesztést az alapítványi tőke felemelése iránt. Az igazgatóság javasolja, hogy az alapítványi tőke, mely a mult évi mérlegben 6,012.100 korona összeggel szerepel, a kisbirtokos-osztály hiteligenyeinek kielégítésére való tekintettel, successive 12,000,000 koronára emeltessek. Az új alapítványok kibocsátási idejét, valamint az egyes czimletek névértékét az alapszabályok alapján az igazgatóság állapítja meg, de a közgyűlés kimondja, hogy az alapítványok teljesen befizetendők lesznek. A közgyűlés az igazgatóság előterjesztését egyhangulag elfogadta és hozzájárult a tőke felemelésével szükségessé vált alapszabálmódosításhoz, melyhez az intézet a kormányhatósági engedélyt már előzetesen megkapta. Végül megválasztották az igazgatóságba (három évi időtartamra): dr. Láncezy Gyula, dr. Rudnyánszky Béla és gróf Wickenburg Márk. A felügyelő-bizottságba elnökül: Galgóczy Károly; tagokul: Rhorer Viktor, dr. Bochkor Károly, dr. Darvai Fülöp, Bernát István.

Millió bukás a gabonatözsden. A gabonatözsden ma nagyobb izgalmat keltett az a hir, hogy a szombathelyi Löwenstein és Deutsch cég, amely a Dunántúl egyik legnagyobb gabonakereskedő cége, fizetésképtelen lett. Tőzsdei becslések szerint egymillióháromszázezer korona a cég passzívja, az aktívumok összegét nem ismerik, de azt sejtik, hogy alig néhány százezer korona. A gabonatözsdet azonban csak 30.000 korona különbözet érdekli. Néhány kisebb tételen kívül Widder és Steiner cég 20.000, Klein Simon pedig 10.000 koronával van érdekelve.

Sörkereskedők tanácskozása. A Magyar Sörfőzők Egyesülete vasárnap tartotta rendes évi közgyűlést Aich Ferenc elnöklésével. Az elnök megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal emlékezett meg Lichtblau Adolf elhunytáról, aki az egyesület alapító közé tartozott. A közgyűlés az elnök indítványára az elhunyt tag emlékéét jegyzőkönyvében örökítette meg. A napirend első tárgya az igazgatótanács évi jelentése volt. A titkár által felolvasott jelentés megelégedéssel említi fel, hogy a sörtermelés a lefolyt évben is emelkedett, úgy hogy az 1907—1908-iki évben 2,156,752 hektoliter rugott. Az idei kampány első öt hónapjában a sörtermelés azonban a tavalyi idény megfelelő idejéhez képest a jó bortermés és a rossz időjárás következtében 134,325 hektoliterre csappant, ami bizonyítja, hogy mily labilis alapokon nyugszik ez az iparág és milyen véletlen körülményektől függ fejlődése. Mindennek dacára nagyobb lendületet vehetne a magyar söripar, ha a tulmagas söradó-pótléket oly mértékben leszállítanák, hogy a sörárakat is le lehetne szállítani. Az egyesület arra kérte a pénzügyminisztert, hogy semmi esetre se járuljon hozzá a borítaladó eltörléséhez, vagy leszállításáról a nélkül, hogy előbb, vagy legalább is egy időben a söradó-pótlék eltörlését vagy

leszállítását javaslatba ne hozná. Az igazgatósági és számvizsgálói jelentés, valamint a mérleg- és vagyonkimutatás tudomásul vétele után a közgyűlés megadta a felmentést és Weisz Miksának a pénztári teendő körül kifejtett fáradozásáért köszönetet szavazott. A közgyűlés végül számvizsgálóknak újból megválasztotta Kraemer Adolfot, Widter Antalt és Sefeloge Ernő Vilmost.

Fakereskedő részvénytársaság czim alatt Orosházán új vállalat alakult 100.000 korona alaptőkével. Igazgatók: dr. Berhoty Károly, dr. Bikády Antal, Jávorosik György, Horváth Mátyás, Pusztay János, dr. Molnár Lajos, Ravasz Ferencz, Novák Izidor, Kiss Ferencz, Jankó Lajos, Littmann Mór és Szokolay Pál.

Kedvező jelenségek a fapiacson. Az egész kontinens fapiaczn már két év óta észlelhető pangás után úgy látszik, nemcsak a nyugati államokban, de már nálunk is kedvező fordulat állott be. Ezt igazolhatják a máramarosszigeti kincstári erdőgazdaságokban házilag termelt faanyagok értékesítése iránt Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter rendeletéből e hó 3—5-ike között Máramarosszigeten megtartott versenytárgyalások eredményei is. A máramarosszigeti Margit-fürész bérletével kapcsolatosan áruba bocsátott 26.000 m. fenyőmüfa ugyanis a kikiáltási áron felül 3.2 százalék felülfizetéssel kelt el, míg az ugyancsak m.-szigeti Gárdányi nevű kincstári gőzfürész bérletével eladásra bocsátott 12.000 méter fenyőmüfáért a legtöbbet ígérő, a kikiáltási áron felül 12.6 százaléket ajánlott meg. A házilag termelt faanyagokból a kisebb fakereskedők és fafogyasztók érdekeire való tekintettel Darányi Ignác kezdeményezésére folytán pár év óta 500 és 1000 méteres részletekben áruba bocsátott fenyőmüfa eladásánál pedig szembeszökően kedvezőek az elért eredmények. A busztyaházai és técsői rakodókon 1000 köbméteres részletekben áruba bocsátott 60.000 méter fenyőmüfáért a kikiáltási áron felül átlag 20.56 százaléket ajánlottak fel. A bogdán-fehértiszai ugyanilyen értelemben eladásra bocsátott 54.000 köbméter fenyőtutajfánál 22.22 százalék, a váméri 35.000 köbméter fenyőtutajfánál 21.21 százalék, a fekete-tiszai 17.000 köbméter fenyőtutajfánál 26.20 százalék, a mehőzati 35.000 köbméter fenyőtutajfánál pedig 23.79 százalék volt az átlagos felülfizetés a kikiáltási áron felül. Ily nagy tömegű és házilag termelt faanyagoknak apró részletekben való sikeres eladása igazolhatja Darányi Ignác miniszter akciójának teljes sikerét. A versenytárgyalási eredmények egyben bizonyosságnak szolgálnak a fakelendőségi viszonyok jobbrafordultának s vele az építési kedv emelkedésének is. Ezek az eredmények egyben magyarázatát adhatják annak az élénk érdeklődésnek is, amely a lipői és zólyomi kincstári erdőkben házilag termelt faanyagok értékesítése céljából legközelebb megtartandó versenytárgyalások iránt a fakereskedelmi körökben és a fafogyasztó vállalatok részéről máris megnyilvánult.

Mennyi kárak volt a magyar magánvasutaknak 1908-ban: A magyar magánvasutak 1907. január 1-én a kölcsönös kárviselés céljából egyezményt kötöttek, mely azóta sikeresen működik. Az egyezményt 1908-ban a következők vasutak írták alá: az Aradi és csanádi egyesült vasutak 412.801, az Alföldi első gazdasági vasut 154.757, a Borosbesenyőházi vasut 26.593, az Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut 58.200, a Brassó-háromszéki h. é. vasut 18.480, a Budapesti h. é. vasutak 93.722, a Bosznia-hercegovinai államvasutak 569.994, a Győr-sopron-ebenfurti vasut 242.926, a Holicsgödingi h. é. vasut 3.450, a Kassa-odenbergi vasut 645.101, a Máramarosi sóvasutak 39.743, a Mohács-pécsi vasut 67.553, a Nyiregyháza vidéki kisvasutak 57.707, a Segesvár-szt.-ágotai h. é. vasut 48.916, a Szamosvölgyi vasut 382.979. a Szatmár-nagybányai vasut 76.702, a Zágráb-samobori h. é. vasut 19.712, tehát összesen 17 vasut 2919.286 km. hosszal.

Az előző 1907. évben az egyezménynek összesen 16 vasut volt tagja 2834.762 km. hosszal. Az egyezmény ügyvezetői tisztségét a lefolyt üzletévben is az Aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága látta el. A leszámlás alá került károk összege 232.442.78 K-t tett ki. Ez az összeg az egyes kárnemek szerint a következőleg oszlik meg, u. m.:

Épületek tüzkára 3,887.67 K. Anyagszerek tüzkára 727.75 K. Mozdonyokra tüzkára 3,884.53 K. Járóművek tüzkára 15,407.94 K. Személyek bal-

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert első-rangu url szabó-termek szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, többszöri próbával. prima munka.

Atmeneti kabátot) 35 frtért
 angol kelméből) 30 „
 Felöltőt) 30 „
 Smoking-öltönyt) 35 „
 selyem béléssel) 30 „
 Prima utcai öltönyt) 30 „

IV., BELVAROS,
 Magyar-u. 3.
 I. emelet,
 Kossuth L.-u. mellett.
 Telefon 116-93

eseti kára 51,067.27 K. Járóművek baleseti kára 108,573.23 K. Szállítmányi károk 49,444.39 K. Összesen kár 232,442.78 korona.

Az előző 1907. évben leszámolt károk összege 73,254.02 K-ra rugott.

Kezelési költségek címén összesen 6140.19 K merült fel, E szerint az 1908. évben elismert károk és kezelési költségek együttvéve 238,582.97 K-t tettek ki, mely összeg a megállapított kulcsok szerint az egyezményben részes vasutak közt került felosztásra. A felosztás szerint az egyes vasutakra a következő kárösszegek és kezelési költségek estek, u. m.: Aradi és csanádi e. vasutakra 28,395.19 K. Alföldi első gazdasági vasútra 1,195.54 K. Borosbényes-menyházi vasútra 211.48 K. Arad-hegyaljai motoros vasútra 696.23 K. Brassó-háromszéki h. é. vasútra 2,655.79 K. Budapesti h. é. vasutakra 8,319.63 K. Bosznia-hercegovinai államvasutakra 53,193.66 K. Győr-sopron-ebenfurti vasútra 14,642.33 K. Hódmezővásárhelyi h. é. vasútra 41.36 K. Kassa-óderbergi vasútra 109,115.17 K. Máramarosi sóvasutakra 337.92 K. Mohács-pécsi vasútra 4,753.89 K. Nyiregyháza vidéki kisvasutakra 672.84 K. Segesvár-szt. ágotai h. é. vasútra 506.28 K. Szamosvölgyi vasútra 11,500.94 K. Szatmár-nagybányai vasútra 2,052.84 K. Zágráb-samobori h. é. vasútra 291.88 K. Károk és kezelési költségek összege 238,582.97 korona.

Itt említjük meg, hogy miután a jelenleg érvényben levő kárviselési egyezményt egyelőre csak 3 évi időtartamra, vagyis 1907. január 1-től, 1909. december 31-ig kötötték meg s így annak érvénye a folyó év végén lejár, azonban már megtörténtek az intézkedések az iránt, hogy 1910. január 1-től kezdve újabb egyezmény jöjjön létre. Az új egyezményt nagyjában a jelenlegi alapon fogják szervezni. Általánosságban véve egyik fontosabb újítás az lesz, hogy míg a jelenlegi egyezmény ideiglenesen három évre létesült és a tagság erre az időre kötelező volt, addig a kötetendő új egyezményt határozatlan időre alakítják meg, a tagság azonban évenként felmondható lesz. Egy másik lényeges változás abban fog állni, hogy az új egyezményben a részvétel minden egyes kárnemre nézve feltétlenül kötelező lesz, míg a jelenleg érvényben levő egyezménynél a járóművek baleseti kárára és a mozdony-szakra-kárra nézve a részvétel nem kötelező.

Új sztrájk-kérdőívek szétküldése. A vasuti és hajózási m. kir. főfelügyelőség a napokban valamennyi önállóan kezelt hazai vasútnak és valamennyi gőzhajózási társaságnak körlevelet küldött, amelyhez csatolta az új sztrájk-kérdőíveket is kitöltés céljából. A körlevél így hangzik:

„Kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur a sztrájkstatisztikai adatgyűjtés további intézését mult évi július hó 4-én 45.891—VI. C. szám alatt kelt rendeletével a m. kir. központi statisztikai hivatal feladatává tette, minek következtében a hivatalnak az 1909. évről szóló s az országgyűlés elé terjesztett munkatervébe a sztrájkstatisztikai adatok begyűjtésére szolgáló kérdőívminták is felvételtek. Ez az új kérdőív az eddigi tapasztalatok alapján szükségessé vált s a külföldi hasonló tárgyú adatgyűjtések eredményeivel leendő pontosabb összehasonlítás kedvéért is észszerűnek látszó néhány módosítást tartalmaz, amely módosítások azonban sem a kérdőív lényegét nem érintik, se az adatszolgáltatónak jelentékeny munkát nem okoznak. Ennek folytán a kérdőívekből egy darabot az üzemben előforduló sztrájk és kiárási esetek főlvelele céljából idemellékelve csatolunk, azon felhívással, hogy a folyó évben keletkezett sztrájkmozgalmak pedig — ha 1909-ben nyertek is csak befejezést — még régi kérdőíven mutatandók ki. Pulszky s. k. miniszteri tanácsos.”

A hólabda ellen. Az Országos Iparegyesülethez ismételtén több figyelmeztetés és felszólamlás érkezett, hogy egy svájci órák cég az ugynevezett hólabda-rendszerrel terjeszti gyártmányait Magyarországon és azt hirdeti, hogy minden vevője két másikért ezüst órát kap. Azt hisszük, arra figyelmeztetnünk sem kell lapunk olvasó közönségét, hogy a hirdetések, amelyek azt mondják, hogy a cég „mélyen a gyári áron alul” adja el gyártmányait, egyszerűen a közönség félrevezetésére szolgálnak és az illető svájci cég a két márkás órákon, amelyekért a hólabda-rendszer révén 26 márkát kap, nagyon szépen keres. A magyar órák

ipar ezen megkárosításával szemben, minthogy a tiltott eljárást gyakorló cég külföldi, egyéb módon védekezniük nem lehet, mintha a közönség a cég hirdetéseit, amelyekkel rossz, vásári árukat akarja terjeszteni, egyszerűen tudomásul sem veszi, hanem a jól megérdemelt papirkosárba temeti.

Nyilttér.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel.

SCHMIDL L. GYÖR

ajánl: kakaóport, csokoládét és finom csukorkákat. Főraktár: VII., Erzsébet-körut 4.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, márczius 8.

A gabonatőzsde ma igen élénk volt. Az üzlet lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be. [Az üzlet folyamán:]

A készáru piaczon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 3000 q 80 k, 700 q 78.5 k 28.45 K felső sárga, 100 q 80 k 28.40 K, 100 q 79 k 100 q 79 k 28.50 K, 100 q 79 k 28.40 K, 100 q 79 k 28.30 K, 200 q 78 k, 200 q 28 K, 3000 q 77.5 k 28.15 K keverékes, 1000 q 77 k 27.80 K.

Tolnai: 300 q 78 k, 100 q 77.5 k 27.70 K, 100 q 77 k 27.65 K.

Felsőmagyarországi: 400 q 79.8 k 28.35 K, 300 q 78.8 k 28.20 K.

Bácskai: 300 q 79 k 28.40 K, 200 q 79 k 28.45 K.

Fejérmegyei: 100 q 77.5 k 27.90 K, 100 q 74 k 27 K.

Erdélyi: 100 q 79.5 k 28.35 K.

Szerémségi: 100 q 80 k 28.50 K.

Román: 3800 q 78 k 28.50 K.

Zab: 100 q 18 K, 100 q 18.20 K, 100 q 18 K kpf.

Tengeri: 100 q 14.80 K kpf. par.

Az árak 100 kilogrammonként koronáértékben értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	27.70—28.20
"	76	27.15—27.75	80	27.85—28.30
"	77	27.35—27.95	81	28.10—28.50
"	78	27.55—28.05	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	27.45—27.90
"	76	27.00—27.30	80	27.70—28.15
"	77	27.20—27.55	81	—
"	78	27.35—27.75	82	—
Pestvidéki	74	—	78	27.40—27.80
"	75	—	79	27.50—27.95
"	76	27.05—27.35	80	27.75—28.20
"	77	27.25—27.60	81	—
Bácskai	74	—	78	27.50—28.05
"	75	—	79	27.60—28.20
"	76	27.10—27.55	80	27.85—28.25
"	77	27.30—27.75	81	—
Rozs I. rendű új	—	—	—	20.75—20.90
" közepminőségű új	—	—	—	20.60—20.70
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	17.80—18.05
" II. rendű	—	—	—	17.30—17.60
Köles	—	—	—	—
Zab I. rendű	—	—	—	17.90—18.85
" II. rendű	—	—	—	17.50—17.80
Tengeri belföldi új	—	—	—	14.80—15.10
" koroná:	—	—	—	12.35—12.40

A határidőpiaczon kötöttet:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:

Buza áprilisra	13.62—13.60—13.76—13.77
Buza májusra	13.37—13.56—13.57
Buza októberre	11.30—11.45—11.47
Rozs áprilisra	10.44—10.59
Rozs októberre	9.48—9.60—9.64
Zab áprilisra	8.78—8.94
Tengeri májusra	7.50—7.58

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	13.75—13.76
1909. májusi buza	13.54—13.55
1909. októberi buza	11.44—11.45
1909. áprilisi rozs	10.55—10.56
1909. októberi rozs	9.59—9.60
1909. áprilisi zab	8.89—8.90
1909. májusi tengeri	7.56—7.57

Budapesti gabonaforgalom.

1909. márczius 5-től 1909. márczius 7-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	26276	3631
Rozs	2205	1422
Árpa	1983	2106
Zab	1950	8532
Tengeri	1508	100
Liszt	610	42151
Korpa	—	6621

Ertéktőzsde.

Az értéktőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be. Az üzlet így folyt le:

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 628—627.40—627.25. Magyar hitel 731.50—730.50, Déli vasut 102.25 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 627—626.26—626.75. Magyar hitel 730—728.50—729.75. Osztrák-magyar államvasut 671. Leszámitóbank 474.50—474. Jelzálogbank 420.25. Rimamurányi 524. Közuti vaspálya 564.25—564. Magyar koronajáradék 91.32 és fél koronán.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 5—6. nyolcz napra 10—12. márczius hónap végére 22—24 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor:

Osztrák hitel 628.50. Magyar hitel 729. Államvasut 672. Leszámitóbank 473.50. Jelzálog 420.25. Rimamurány 522.50. Közuti vasut 564.25. Városi vasut 261.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, márczius 8. (Saját tudósítónktól.) Az irányzat gabonaneműekben megszilárdult és buza ára 10 fillérrel emelkedett. Tengeri is 10 fillérrel drágább lett, ellenben rozs és zab változatlan áron maradt. A forgalom felette esendes, mert a konzum nem volt képviselve a piacon.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 14.50—14.85, bánáti 14.20—14.65, mosoni 13.70—13.95, tótfelvidéki 13.70—14.05, déliavasuti 13.75—14.10, marchfeldi 13.50—13.80. Rozs: tótfelvidéki 10.60—10.80, pestmegyei 10.75—10.90, déliavasuti 10.60—10.80, különféle magyar 10.55—10.80, osztrák 10.55—10.80.

Árpa: morvaországi 9.20—10.35, marchfeldi 8.20—9. bécsvideki 9—9.30, tótfelvidéki 8.10—9.80, csepeli 7.90—8.40, közpélunai állomások 8.20—8.80, déliavasuti 8—9.50, északmagyarországi 7.60—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50 K. Magyar tengeri 7.95—8.20. Cinquantin 9—9.50. Magyar zab 9.30—9.70, válogatott 9.70—10.10. cseh-morvaországi és alsóausztriai 9.60—9.75.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, márczius 8. Az előtőzsdén a újabb belgrádi harcziás hírek és a csetinjei jelentés, hogy Montenegró jogtalannak hirdeti az annexiót, a külpolitikai helyzetet kedvezőtlen színben tüntették fel. A spekuláció felette tartózkodóan viselkedett és realizációk állottak be. Alpeli részvény szimbathoz képest 3 koronával hanyatlott. államvasuti és hitelrészvények ellenben csak jelentéktelen árfolyamváltozást szenvedtek. Magyar koronajáradék megtartotta mult szombati nivóját. A déli tőzsdén üzletelenség uralkodott, az irányzat

Reggelizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle
használatával valódi áldás gyomorbetegségeknek és székeszékében szenvedőknek

Igmándi keserűvíz
az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1909. márczius 9-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szigligeti Ede emlékeztetőre.
Uj betanítással:
A mama.
Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Szigligeti Ede.
Személyek:
Mogorinó Rákosi Sz.
Czili Ligeti J.
Akou Dézsi
Eszti Várady A.
Szeffü Tivadár Ujházi
Béla Meszáros
Ujri Miska Rozsahelyi
Inas Bartos

Kezdeté 7/8 óraker.

VARSZÍNHÁZ.

A párba.
Színmű 3 felvonásban. Irta: Lavedan Henry, fordította: Harányi Kalmán.
Személyek:
De Challes herceg P. Márkus
Bolone, püspök Gál
Morey, orvos Odry
Dániel abbé Pethes
Kinal Sugár
Apók Abonyi
Kapus Horváth J.
Inas Narcsisz
Yvonne Demjén M.

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A meztelen nő.
Színmű 4 felvonásban. Irta: Henry Batáitt, Ford.: Adorján Andor.
Személyek:
Pierre Berniere Csontos
Louise Cassagne Medgyaszay
Chabran herceg Törzs
Chabran hercegnő Forrai R.
Rouchard László
Cérda Vázo
Greville Réthey
Rosini Z. Molnár
Lafargue Dobi
Arnheim Rátkai
Roussel Körmendy
Sallier Papp
Chailard Vándori
Souson Cassagne Loránt
Caroline Tárnoky G.
Isadora Lorinz Fabian C.
Monbrin Károly F.
Emma Tóth I.
Nini Zala K.
Verele Czóbor
Derentourg Tarnai
Tabourat Thuróczy
Certin Béres M.
Apollón Bera P.

Kezdeté 7/8 óraker.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Répszínház-utca 1-3. szám.
Telefon 68-39.
Péter a csodamajom.
Énekiokép. Éneki és előadja Baumann. (Saját fűtétel) — Az anoniméval. — Kétségtelen árt. — Egy szíriós megmenekülés története. — Csodatozások. — Konstantinápoly. — A tündérrálya.
Kezdeté 8 óraker, vasár- és ünnepeken 3 óraker.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Manon.
Dalmi 4 felvonásban, 5 képb. Zenejét szerzte: Massenet Szévegét írta: Meilhac és Gille. Fordította: Váradý Sándor.
Személyek:
Manon Lescaut M. Sroyer I.
Lescaut, bátyja Mihályi
De. Grioux lovag Arányi
Des Grioux gróf Kornai
Pousette Payer M.
Javotte Palczynó
Rosette Váradý M.
Guillot de Morfontaine Váradý
De Brétigny Dalnoki
Szállodás Ney B.
Manon szolgálója Szikáné
Kapus Kodolányi
Ajtiszt Zolnay
Orkatona Herczeg

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

A kívándorló.
Színmű négy felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz.
Személyek:
Hátfaludy herceg Fenyvesi
Pálfalvi Miklós Góth
Báro Szentgróthy Tanay
Jeszsi Harmat H.
Négyi Tapolczay
Keresztessy Vendrei
Mihályi Szerényi
A felesége Rónaszékiné
Adél, leányuk Hegedűsné
Kelenen Hegedűs
Boka Balassa
Veres Kazaloczky
Krisztaf Bárdi
Henrik Sarkadi
Béni Gyözö

Kezdeté 7/8 óraker.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Tánczos huszárok.
Operett három felvonásban. Irta: Rajna Ferencz. Zenejét Szep Ernő versre szerzte: Szirmai Albert.
Személyek:
Hubert Egon herceg Király E.
Von Flüggen Szirmai
Von Saarburg Császár
Von Dannenwitz Szászai
Von Stackelberg Margittay
Heilbrück Simai
Gansius Wolf Pápir
Herma, neje Erdei B.
Thea, leánya Kosáry E.
Proksch Libor Németh
Ede, a fia Ottvós G.
Dürenstein Pasztor Z.
Erna, a felesége Nyarainé
Hertha, leányuk T. Harmath.
Lr Frolocker Raskó

Kezdeté 7/8 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

A francia forradalom.
Kezdeté 7/8 óraker.

FŐVÁROSI GYERMEK-SZÍNHÁZ.

VI., Ráday-utca 18. szám.
Következő előadás
vasárnap, márczius 14-én

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre Igazg.
Japán Budapesten!
A 8 igazi Gésa
és a szenzációs
RIOGOKU - CSOPORT.
továbbá 12 attrakció.
Az előadás kezdete 8 óraker.
Jegyelővétel: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6 óráig. — Telefon: 93-36.

PARISIANA-ORFEUM

Szerecsen-utca, a m. kir. operával szemben.
Igazgató: FRIEDMANN A. Telefon 161-45.
Az előadás kezdete: 9 óraker.
Pénztári órák d. e. 10-11 délután 3-9 óráig.
Utazás Kanabokába!
Eredeti néger operett.
Előadja a 22 tagból álló, világhírű néger operett-társulat.
16 új varieté-szám.
Előadás után a remek téli kertben kabaret, előkelő művészek közreműködésével. — Balogh Karoly cigányzenekara hangversenyez. — Kitzűnő konyha. — Pompás üvegsör.

ROYAL ORFEUM

Minden este 8 óraker:
A szenzációs sikerű márciusi műsor!
Beregiss La Bella Rosetti
Orosz és Franciaországban rendőrileg betiltott szenzációs izgalmas nihilista-drama.
Budapest legkacagatottabb bohózata. Falrengető siker!
A mutyi-szoba PAMPOULETTE ÉNES A hálószobalány
Utolsó szép- A nimfa és a faun násza.
ségesték! Azonkívül:
! SZANIN! ! SZANIN!
! Ez pajtikám, a Löbl!
Varjas Antal, a cigánykirály. A hét mozija. Mario, chanteur-phénomene. — Sorella Kosmos. — Compagnie Lepomme és még 6 attrakció.
Jegy váltható elővételi díj nélkül a Royal-Orfeum nappali pénztáránál d. e. 9-11-g, d. u. 3-6-g.
A téli kert tükörcsütemében Royal-Cabaret. Enekek, új tánc-attrakciók. Cigányzene reggel 5 óráig.

Jól lát?
Ha nem, akkor forduljon bizalommal
Hatschek N. opti-ushoz, OSÁK
Károly-körút 6. sz.
ahol szemüvegek és látószövek is legelőszöbben kaphatók.
Ingyen árjegyzék bérmentve.

CZIMBALMOT
ne vegyen, míg
REMÉNYI MIHÁLY
legújabb czimbalom árjegyzékét át nem olvasta, melyet Reményi czimbalom osztálya küld ingyen és bérmentve.
Budapestről
KIRÁLY-UTCZA 58.
Telefon 87-84.
Hang mint a zongoráé. Kivitel a legújabb stílusokban.
10 évi kezesség!
OLCSÓ ÁRAK.

Legmegbízhatóbb **Román Oszkár**
Angol FOGMŰTERME
RENDSZERŰ
Budapest, VII., Rákóczi-ut 14. sz. I. em.
Munkálatai jóságát részletes tájékoztatóval és biztositja.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: LEITNER és KELETI Róvay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR
Az előadás kezdete 7/8 óraker.
Telefon 14-22. Ma: 11 óraker.
„Der Herr Ersatzmann“
Bohózat, írta: Armin József. Rendező: Werner Manó
Ezt megelőzi 9/4 óraker
! „Az első Stáció“ !
Bohózat, írta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Nappali pénztár d. e. 9-11-g és d. u. 3-6-g.
Az I-ső emeleti „Casino de Parisban“ elsőrangú Tánc-Attrakciók kezdete 1/2 óraker.

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Kezdeté 8 óraker. Ma és mindennap Ujdonság!
CSAK ÖT PERCZ!
Bohózat. Írták: Glinger és Tauszig, fordította: Steinhardt.
Ezt megelőzi:
EGY NAGY PETITE.
Bohózat. Irta: Lucian.
Továbbá: Steinhardt, Gyárfás, Nedics, Sándor, férfi kettős új magánzámmal, valamint: Tomu Buttler, komikus biozikklista és a Walord-esszéid, torzások fellépte. A remek téli kertben reggeliz tánc és zene. — Elsőrendű attrakciók. — Belépődíj nincs.
Jegyek: 8-12-g és 3-6-g Rákóczi-ut 63. sz. és 6-8-g Kontiné dohánykülönlegességi áruárujában, Andrássy-ut 29.
Vasár- és ünnepeknél délután 11 négy óral kezdettel mérsékelt helyre előadás.

Kalap-Király

a legelegánsabb 6500 újonságok megérkeztek a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányú 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak. Különös gondot fordítunk Beccsa pártfogásáért eszedzőnk műhelyünkben Hársfa-u. 33. nöl kalapok átalakítására.
Osztermann és Stern
kalapos-mester.
Szigoruan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klötild-palota.)

Szőnyeg-újdonság!
200-300 nagyságban nyitott
Jasgard szőnyeg, tartós minőségben 6 fnt 80 krért.
Rosenberg és Qitt
300 dísz, szőnyeg- és vasszékák nagy árúháza
Budapest, VI., Király-u. 32. sarokúlet
Alapítványtól 1905.

CIMBALMOK,

legújabb szabadalmazott acél belső szerkezettel, melynek hangja, hangtartása rendkívül jónak bizonyult, részletes tájékoztató és legmegszöbbmög jótállást kaphatók. Fonográfok, gramofonok, hegedők, fuvolák, olt-rák, okarinák stb. olcsón legjobbak. Kitértve elismert jó munkáért.
Árjegyzékét ingyen küld
Mogyoróssy Gyula
m. kir. szabadalm. hangszergyára
Bpest, VIII., Rákóczi-ut 71.
Telefon 58-20.

Szabadalmi-védjegy-és mintaoltalom
kieszközlése az összes kulturáallamban.
ADLER MIKSA okl. gépészmérnök, hites szab. ügyvivő
Budapest, VI., Andrássy-ut 51. szám.

Kovács Gyula
zongoratermel
Budapest,
(Gresham-palota)
V., Ferenc József-tér 5-6.
Telefon 110-66.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS
(Beregmege)
a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatásu még akkor is ha vérzések esete forog fenn
Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapesten és a forrás kezeléséigénél Munkácsón.

Budapesti Cabaret BONNONIÉRE
VI., Teréz-körút 29. — Telefon 52-83.
Minden este 9/4 óraker:
A teljesen új, fényes márcziusi műsor!
A városatyák. (Szatira, közismert maszkokkal). Inter-viw Belgrádban. (Aktuális téma.)
— A müncheni Scharfrichterek. — (Paródiák. Henry. Dr. Szalay; Marye Delvard; Virágh.) 5 Ba-rioon-lány. — Bambula, néger-quartett. — A meztelen nő stb.
12 új kuplé. Jegyek: 6, 5, 4, 3 kor-ért. Bővebbet a falrgaszok.

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszeszt.
Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főzetékháza hely Budapest, VIII., József-körút 80. Gara Géza és Tsa drogéria — Tessenk árjegyzékét kérem.

Heical Premier és The Champion

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uraló eredeti angol kerékpárokat dupla harang-csapágyval és szabadonfutóval, 3 évi járhatósággal, minden árfelemelés nélkül szigorúan az eredeti gyári áron bavi 12 és 16 koronás részletek adjuk és

kerékpár-alkatrészeket

egész világon létező összes kerékpárhoz külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konuszokat és csaszéket őrjáti forgalmunk következtében melyen leszállított nagyban eredeti gyári árban 30% áreszállítással szállítunk vőkére is bárhová

LÁNG JAKAB és FIA

kerékpár és alkatrész nagykereskedők

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Fiókházak: Baross-tér 4, és Budán, II., Margit-körút 6. sz.

Nagy árjegyzékünk 1000 képpel kerékpár és alkatrészekről ingyen és bérmentve.

Magyar királyi államvasutak.
Igazgatóság.
47183/CMII.

ÚJ SZEMÉLYDIJSZABÁS ÉLETBE LÉPTETÉSE.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett ércesítés szerint a Duna-Ipolyvízgyi h. és vasuton a meguyítás napjától zónarendszerű személydijszabás lép érvénybe.

Az új személydijszabás a m. kir. államvasutak dijszabáselárusító irodájában (Budapest, Csengety-utca 33. szám) 20 fillérért lesz kapható. Budapest, 1909. márczius 1.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

MOST JELENT MEG!

A Magyar Jogászegylet Könyvkiadó Vállalata II. évfolyamának I. kötete:

JOGALKALMAZÁS MÓDSZERÉRŐL

Dogmatörténeti és kritikai tanulmány a magánjog köréből.

Irtja: **Dr. KISS GÉZA.**

Ára füzve 6 korona. Ára kötve 9 korona.

- A Magyar Jogászegylet Könyvkiadó Vállalatában eddig a következő kötetek jelentek meg:
- I. ÉVFOLYAM:**
1. köt.: **Dr. Kunz J.: A jog.** Füzve K 2.40, kötve K 4.80.
 2. köt.: **Kenedi G.: A szerzői jog.** Füzve K 6.—, ktv K 9.—.
 3. köt.: **Tarde: Kriminológia.** Füzve K 5.60, kötve K 8.—.
 4. **Concha: Eötvös J. és a külföldi kritika.** — Füzve K 2.40, kötve 4.80.
 5. köt.: **Angyal: A titok védelme.** Füzve K 4.80, ktv K 7.20.

A Magyar Jogászegylet jelen kiadványaival oly jogtudományi műveket nyújt a jogászközönségnek, amelyek hazai és külföldi jogtudomány vezető eszméiről állandóan tájékoztatnak és számos gyakorlati kérdésben nyújtanak felvilágosítást. E kötetek megjelenésével igen becses és értékes jogi könyvtár birtokába jut az olvasó.

Sajtó alatt! * A II. évfolyam II. kötete: * Sajtó alatt!

Balogh Jenő: **Fiatalkoruk és a büntetőjog.**

Kiadja: az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai részvénytársulat könyvkiadóhivatala (VII., Rákóczi-út 54). Megrendelhető úgy ott, mint minden hazai könyvkereskedésben.

BUTOR DUB VÁLASZTEHENDŐK RÉSZLETFIZETÉSRE KÉSZPÉNZBEN, MINT KENYÉRTÉRE

BÜTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA) BUDAPEST, VI. BÜTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA) BUDAPEST, VI. ARJEGYZÉK INGYEN. TELEFON 62-27

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít: Pataky Vilmos

védjegy- és minta-ottalom az összes államokban

hites szabadalmi ügyvivő: Budapest IV., Eskü-ut 3. Telefon 89-22.

Saját szabadalmi irodák a külföldön:
Berlin, Paris, Amsterdam, W., Leipzigerstrasse 112. 58. rue Lafayette. Keizersgracht 209.

Butorszállítás Beraktározás Balassa Gyula és Társa

Budapest, Teréz-körút 19. Telefon 33-32.

Az Én Ujságom

előfizetési ára: egyedévre 2.50, félévre 5.—, egész éve 10.— kor Singer és Wolfner, Andrásy-ut 10. szám.

Klisék

amelyek megjelentek az Egyetértés Vasárnapja ingyenes heti mellékletben

olcsón eladó

az Egyetértés kiadóhivatalában

Eötvös-utca 32.

DRÓT-KERÍTÉS

LEGŐLCSÓBB AZ 1872. ÉVBEN ALAPÍTOTT STADLER MIHÁLY

SODRONY-FENY-SZITA ÁRU ÉS KERÍTÉS-GYÁRNAL BUDAPEST VI. VAGYIKÖRÚT 48

ARJEGYZÉK INGYENES

EDISON

Mozgófénykép Vállalat VI., Nagymező-utca 21.

Előző előadás hétköznap d. n. 5 órákor. Vasár- és ünnepnapokon d. n. 3 órákor. Utolsó előadás keddec 11 órákor.

Szenzációs ujdonság!

Műsoron kívül: páratlan határon érekes és zenés mozgófénykép a világ legelsőrangú művészei közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

Helyérek: Páholy I. K. I. hely 40 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill., Gyermeknek félár.

Mozgófényképvállalat tulajdonosok figyelmébe

Megjelent 150.000 méter ujdonságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kíváncsiakra ingyen és bérmentve. Telefon 64-20.

Magy. kir. államvasutak üzletvezetőség Miskolcra. 4037/I. szám.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

Üzletvezetőségünk területén f. évben szükséges 4700 mm. portland-cement szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk.

A különleges feltételeket tartalmazó ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező részletes módzatokat tartalmazó ajánlati felhívás az előírt üzletvezetőség általános osztályánál megtekinthető és ugyanott díjtalanul kapható.

A szabályszerűen kiállított egy koronás magyar kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok a 60 fillér értékű okmánybéllyel ellátott és aláírt ajánlati felhívással együtt lepecsételve és ezen küzimmal:

„Ajánlat a 4037/909. számhoz” legkésőbb 1909. évi márczius hó 31-ig déli 12 óráig az előírt üzletvezetőség I. általános osztályának benyújtandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlandó mennyiség értékének 5 százaléka legkésőbb 1909. évi márczius hó 30-án déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak miskolcezi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapírokban leteendő.

Bánatpénz nélküli és később benyújtott, valamint olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek, vagy amelyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül nyújthatnak be, figyelembe vételni nem fognak.

Miskolc, 1909. márczius hó 4-én.

A magy. kir. államvasutak miskolcezi üzletvezetősége.

Ezen szabadalmazott ágy tömörrészekkel, réndiszszel, erős aczélsodronybetéttel 32 kor.

Réz függönyrudak, teljes készlet 4.50 K. Rézagy sodronybetéttel 80 K. Rézagy-csiszolás és javítás 17 K. Vaskeretes ágybetét, erős minőségű 11.50 K. Fakeretettel 7.50 K. Kárpitozott matracok minden kivételben. Vas- és rézbutorokat legolcsóbban szállít:

PRONÁSZKA JÁNOS gyáros

VI., Gróf Zichy Jenő-ú. 46. (Volt Uj-utca.)

Heti műsor:

1909. márczius hó	M. kir. Operaház	Neuzeti Színház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Hangversenyek
10 Szerda	Átarcos bál	A naszinduló	—	Tatárjátság	Hivatalnok urak	Tánczos huszárok	A francia forradalom	Akadémia: Bos I. Enrikó és Krosz G.
11 Csütörtök	Çarmen	Két férfi	Miss Hobbs	A király	A szerencse fia	Tánczos huszárok	A Mária Dorottya-Egyesület jótekonyczela hangversenye	Royal: Földessy Arnold
12 Péntek	Don Juan	A mama	—	Az ördög	Hivatalnok urak	Az elvált asszony	A francia forradalom	Royal: Bussoni Ferencz
13 Szombat	Sámson és Dolila	A gyermekkirály	—	A kivándorló	Éjjeli szállás Falusi idill	Az elvált asszony	Az Országos Szín-művészeti Akadémia előadása	—
14 Vasárnap	Hazatérés, Mesevilág.	A boszorkány	—	Isracl	Forradalmi nász	Tánczos huszárok	—	—

Pontos és legjobb órák

5 ÉVI JÓTÁLLÁS
MELLETT :: ::

részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.
Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN
műórás

Budapest, Erzsébet-körut 29.

Olivier Etienne Louis Auguste ügyvéd Parisban

a **35.907. számú**
„Rugalmas kerék“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatba-vétele céljából belföldi gyárosokkal összekötterést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálnak

Harsányi Jenő és dr. Messinger Károly
bítes szabadalmi ügyvivők, Budapest, V., Váci-körut 78.

Ezen specialista legjobban ajánlható szertelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház bugyszervi és bujatoros osztályán való működése alatt számos even at szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszer foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férfiuil gyengeségnél (Impotentia) még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folytan a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjlanul válasz. Kivánatra gyógyszeresek.

Rendelés delelött 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Átjáróház, a Pannónia szállóval szemben.)
Leposóházi bejárat. Külön városzobak.

Kizárólag elsőrangú művészies kivitelü

FÉNYKÉPEK

nagyítások és festmények készülnek

LIEDERHOFFER

mütermében, VII., Király utca 35-37., I. em.

6 drb visit fénykép **6** drb kabinet fénykép
frt **1.30** frt **2.90**

Gyermekképek csoportok és matt képek mérsékeltén drag bbak.

A címre tessék ügyelni. Alapítva 1868. Fiók-üzlet nincsen.

Pénzt, rögtön

butorra, zongorára, varrógépre, kereskedelmi árura, melyeket legjutányosabban bizományba beraktároz

Tauber és Társa
VI., Nagymező-utca 25 sz.

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítatott 1847

Brausweller János
Bregenz

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Márczius 15-iki irodalom!

- SAS EDE: Hősök-hőse. Nyolcz képmelléklettel. Diszkötésben ... 7.- kor.
SERÓK ZSIGMOND: Kossuth Lajos életiraja. Kötve ... 60 fill.
RÁKOSI VIKTOR: Korhadat fakereszték. Harmadik ifj. kiad. Diszköt. 4.- kor.
PÓSA L.: Szól az ének. Szavalni való haz. versek, füzve 2 K. diszköt. 4.- kor.
RÁKOSI VIKTOR: Hős fiúk. Regényes történet a szabadságharczából. Diszkötésben ... 7.- kor.
PÓSA LAJOS: A szabadság hősei. Képek az 1848-49. szabadságharczából. Képekkel ... 60 fill.
Haza és szabadság. Hazafias szavalmányok és költ. ... 60 fill.
GAUSS VIKTOR: A piros köpenyeg. Elbeszélés a magyar szabadságharczából. Képekkel ... 60 fill.
GAÁL MOZES: A vasember fia. Történeti elbeszélés, képekkel ... 1.50 fill.
Sem apo. Történeti elbeszélés ... 60 fill.
HÁVÁS MIHÁLY: A hősök. Hazafias elbeszélés, képekkel ... 6 fill.
KRUDY GYULA: A komáromi fiúk. Történeti elbeszélés ... 1.- kor.
Eltér. Hazafias elbeszélés, képekkel ... 60 fill.
LENGYEL LAURA: Magyar hősök. Történeti elbeszélés, képekkel ... 1.- kor.
A virradat napja. Történeti elbeszélés, képekkel ... 1.50 fill.
MADARASSY L.: A kis hadsereg. Történeti elbeszélés ... 1.- kor.
PERÉNYI LAJOS: A hazáért. Hazafias elbeszélések, képekkel ... 60 fill.
TABORI ROBERT: Gábor Áron. Történeti elbeszélés ... 60 fill.
FARKAS IMRE: A kapitány. Jelenet. Előadja 2 férfi és 1 nő ... 30 fill.
ILLYÉS BALINT: Hazafias költemények. Ára füzve 3 kor., kötve ... 5.- kor.
UNNEPI VERSEK: Szerkeszti dr. Vajda Gyula. Szavalókönyv. Iskolai ünnepélyekre alkalmas költemények gyűjtömenye. 2. kiadás. Ez a gyűjtömeny iyekre alkalmas költemények gyűjtömenye. 2. kiadás. Ez a gyűjtömeny aranykönyve a magyar ifjuságnak. Egyrészt az összes iskolai ünnepélyekre alkalmas szavaltokat csoportosítja, másrészt remekirónk költeménye mellett az újabb magyar költészet összes nevesebb képviselőinek műveit tartalmazza. A vasok kötet 300 költeményt tartalmaz. Ára füzve 3 korona, diszkötésben ... 5 korona.

SINGER és WOLFNER kiadása
Budapesten, VI., Andrassy-ut 10.

Grammofonok
Cimbalmok
Citerák
Fuvolák és
egyéb hangszerek
részletfizetésre

kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

hangszeráruházában

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Árjegyzék ingyen

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C. 28

Csemegeszlőt,
fagymentesen csomagolva postakosaránként 3.50 K. csemegéje, papírhéjú dió 3.90, világos kajszinbaracklekvar kg. 1.80, mézede szilvalekvárnak 80 fill., különleges birsalmalekvárnak vagy sajt-nak 1.80, hordóskaposztát hasábbal postaiúvegként 2.20 kor. Gyümölcskivittel Csongrádról. 24956

Hordóskaposztát,
kosáruvegként 2.20, világos kajszinbaracklekvar kg.-ját 1.80, mézede szilvalekvárt 80 fillérrel, különleges birsalmalekvár vagy sajt 1.80. Fajborokat lefejtvé. kölcsönhordóban 28 koronáért. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Fajborokat,
lefejtvé, kölcsönhordóban, 28 koronáért. Kisústön főzött törkölypálkát 5 literes üvegben 10 koronáért. — Gyümölcskivittel Csongrádról. 24956

Gyümölcsfa,
diszfa- és rózsá-árjegyekkel ingyen szolgál Weber faiskolája Békás, megyerén, (Budapest mellett.) 27041

Saját termései
új bor 40 fillér, régi ó-bor 1 kor. kölcsönhordóban; törkölypálka 2 korona. Itterenként a rendelés évenyében. Baksanyi Károly reform. lelkesné, Balatonhenyeben. 5786

Kézimunka
hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománnyvár, Nagymező-utca 46. szám.

Mme. Vaiter
angol- és francia női szabónő Budapest, VIII. ker., Fecske-utca 8. I. em. 6. Elvállal minden szakmába vágó munkát a legutolsó divat szerint legnyomabb kivitelben, szolid árk mellett. Átalakítások elfogadhatnak. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek.

Parlamentari
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktattott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1868-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyezzünk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája irógépezégekért a más hirdetésünkben utazó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64—68. Beírások egész napon át. 28044

Pénzszekrények
és amerikai irodabutorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Légszesz és villamos csillárok
legelőnyösebben szerzhető be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárban, Budapest, VI. ker., Dessoefly-u. 9—11.

Pénzelőleggel
beraktározunk bizományba butort, varrógepet, kerékpárt, kereskedelmi eszközöket utólagos díjazással száraz raktársinkba.
Szendró Sándor és Társai
VII., Dohány-utca 43. sz., Telefonszám 108—94.

Brilliantot,
aranyat, ezüstöt, ókszert és régiséget veszek és eladok. Kertész ékszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95—48.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-, uri szoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.
GROSZ SANDOR és Társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, eszlött Gyár-utca. Telefon 14—09.

Ingóságokat
értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat a Szentkirályi utcából. Kézipénzei leggel beraktároz bármilyen ingóságokat, berendezéseket mintaszerű raktárba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110—08. 9934

Vadászfegyver
Bittka kedvező alkalmi vétel-egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewerculcu Lancaster 20 frt. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru. Bücksflinte 40 frt. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acél-ésővekkkel 65 forint. Winchester 35 forint. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghhammerles, ugyanitt alkalmi ajándék tárgyak szébbnél-szebb dísz és használati tárgyak és Gramofon beszélőgépek valamint Görr, Zeiss, Voigtländer és más finom lénykepezőgép, perza szőnyegek és egy motorkerékpár nagyon olcsó áron azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónál. (Nem Egyetem-utca. Telefon 105-82.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámveteltani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma. Bpest, IV., Magyar-utca 3., III., em. 6. (ezelött VI., Rózsá-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel. 661

Hajfestő-fésű.

egyszerű fésülés által fest ősz vagy vörös haját valódi szőke, barnára vagy feketeire! Teljesen ártalmatlan! Evékig használható! Ezek használatban. Egy darab ára 5 korona.
SCHÜLLER, Wien, III.E.
Kriegelergasse 6. Számos elismerő- és köszönő-levél.

BUTOR
30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek tere 3 félemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrák és szalonbutorok, keleti szőnyegek, csillárok. — Telefon 82—13.

Zálogszedulákat
veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 706
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest, Sip-utca 8. szám.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás-oktatás. Ingyenes gépirás-tanítás az összes rendszerű irógépekben. A „Stenográfia“ Országos Gabelsberger gyorsíró- és gépiróiskolában havonta új magyar, német gyorsírási, gépirási, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró-és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és díszmunkák elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia“ szepirási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szepirás-oktatás. Mérsékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hasznátsu i-iskolákkal. Kérjen tájékoztatót. 283

Rekedtség
biztos és kellemes orvossága a Réthy-féle cukorka, 60 fillérért mindenütt kapható. 26796

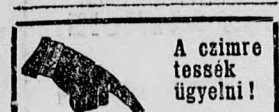
Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógepet

27 forintért karika-hajóst 40 forintért, centralbo-hint 45 forintért, iparogépeket igen olcsón a évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. Krausz Henrik varrógépgyári raktára Budapest, V., Veress Pálné-u. 40. fűsz 5. Vízszinteladókuk arendezem

Saját gyártmányú fűthető fürdőkád körmelegítő-kályhával kádak 14 koronától fel eb. Elvállalok; mindenféle kutszivattyúk és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron. Lefkóvics Adolf, Bpest, VII., Wesselényi-u. 51/E. Telefon 118—46. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A czimre tessék ügyelni!

VALÓ-
di francia különlegességek (óvszerek) csakis
P. Bergeran Fils leghíresebb párisi gyártóstelegelőnyösebben beszerzhetők
Polgár Sándornál
Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 50.
Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legelőnyösebb részletfizetésre
zongorát, pianót, czimbalmot, hegedűt
készpénzben áron a legújabb rendszerű
bankhitel
utján kizárólag csakis
REMÉNYI
nagy magyar hangszerfeldolgozó
Prospektus és árjegyzék ingyen. 646
Budapest, Király-u. 58.

+ Soványság +
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványság tartós, nyert testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Verszegénység, gyengesség, idegesség ellen és gyomorbojtosoknak nélkülözhetetlen tápszor. Kintutvetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden orszárból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

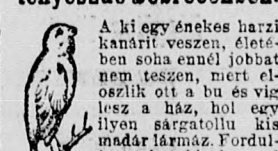
Pénzt azonnal
butorra, zongorára, kosikra, varrógépekre, kerékpárookra, kereskedelmi cikkekre, melyeket utólagos díjfértessel legutányosabban bizományba beraktározunk. Tauber Armin és Társa, kizárólagosan csak VII., Baross-tér 18. Telefon 97—66.

Vasbutor.
Részagy 35 frt, gyermek-ágy 11, összecusukható vas-ágy 5, ágybetét vaskeretű 5.50, fakeretű 3.50, rézgarnis 2.50. Összecusukható tábori ágy acélsodronnyal 8.—, sodronyfórat kerítést, vaskaput legolcsóbban szállít Hieker Gy. gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22—66. 26975

Kitűnő melléktelgalkozásra
nyílnk alkalom a legel-dugottabb faluban is, ha a Sächsisch-Orientalische Lebensmittel-Import-Gesellschaft, Mittweida i. Sa. részére vajot, tojást, sajtot, általában bármilyen élelmicikket rendszeresen vásárol és saját hasznának felszámításával postán vagy vasuton megküldi. Kérjen utasítást! Megbizás nélkül feladott csomagokat nem fogadunk el! Magyar levelezés.

CSIZ
a kontinenson a legelőnyösebb Jód bromgyógyfürdő. A meglepő gyógyeredményekben nevezetes szerep jut az asványvíz nagy radioaktivitásának, melyet Lengyel Béla egyetem tanár legújabb vizsgálatai felfedeztek. Megnyitás május 1-én. Számos elsőrendű bérház, szanatórium, gyógytár, zongora, kávéház, lawn-tennisz, tornapark, kirándulások. Vasut állomás, posta, távirda helyben. Hivatalos orvos Kallos Jónó dr. Katonatisztek, államhivatalnokoknak elő-és utó-idegyben 50 százalékos kedvezmény. Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság. Az asványvíz rendelhető használati utasítással a fürdőigazgatóságnál és EDESKUTY L. főelárulónál Budapestben.

Magyar harzi kanári-tenyésztő Debrecenben.

A ki egy énekes harzi kanárit veszen, életben soha ennél jobbat nem teszzen, mert eloszlik ott a bu és vir lesz a ház, hol egy ilyen sárgatollú kis madár lármasz. Forduljon tehát bizalommal hozzám mindenki, aki a szép énekes kanárit szereti, megmondom a címet is, hogy könnyen megjeljenek. Debrecenben lakom és kanárit nevelék, Agoston Istvan a nevem Magyarországon a hazám, 26. szám alatt lakom a Péterfia utcán, énekes kanárik darabja 7, 8, 10, 12 forint. Tenyészte alkalmassá bostonyok darabja 2 frt. Szállítás a legnagyobb hűdében is gondosán csomagolva történik. Árjegyzék és a polási utasítás ingyen. A legnagyobb tenyésző és szetkülösi intézet.

GUMMI
és francia hálhólyag különlegességeit u. m.:
„NEVERIP“
2, 4 kért tucatonként
„HERKULES“
3, 5 kért tucatonként.
„GARANTIE“
(elszakításatlan) 3, 5, 8, 10, 12 K tucatonként.
Kapható:
Glück, Schmeidek és Rosenberg
mag. kereskedőknél.
Epost, VII., Rákóczi-ut 86/E. a keleti p. u. közelében.
Küldünk 3 mintát bérmentve, 1 kor. bélyeg beutalása után.
Szetkülöds di-kréten.

!! Olcsó kölcsönök !!
Tisztviselő kölcsön
6—6 1/2%-ra, 15—35 évre, kezesek és életbiztosítás nélkül is. Életbiztosítótól való elutasítás nem akadály. Előzetes költség nincs! Díjazás utólagos! Felzálogkölcsön 4-4 1/2%-ra 4-62—5.05%-o annuitás mellett. Másodhelyre 6 1/2%-ra. Övadákokra az érték 75%-o-ig katonatiszteknek hadnagytól kezdve előnyös feltételekkel. Tárcahitelt, Váltó-kölcsönt gyorsan és előnyösen folyósítunk. Ingatlanok, erdők, bányák adásvétel. **Os tályorsorjegyek** hivatalos áron. Mindenféle bankügylet lebonyolítását elvállaljuk!! Minden felvilágosítás díjtalan! Képviselek alkalmaztatmak! **Kun és Társa** bankbizományi és kereskedelmi iroda, Budapest, Rózsá-u. 29. III. 5. sz. Válaszbélyeg. 23480

Pénzelőleggel
beraktározunk butort, zongorát, automobilt, mindennemű gépeket és kereskedelmi árut, vidékről is. Butorszállítás, költöztetést elvállalunk. Legszolidabb kiszolgálás. — **Magyar Kereskedelmi Szállítási és Beraktározási Betéti Társaság** Budapest, VI., Király-u. 76. Királyszínházzal szemben. Telefon 119—05. 26997

A Franklin-Társulat
kiadásában most jelen meg:
Filozófiai Írók Tára
a Magyar Tudomány Akadémia támogatásával szerkesztik
Alexander Bernát és Bánóczy Bernát
VIII. kötet.
KANT
prolegomenái minden leendő metafizikához, mely tudományként fog szerepelhetni.
Ford. és bevezetéssel ellátva Alexander Bernát.
Második javított és bővített kiadás.
Ára 2 kor. 80 fillér.
Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedő (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

INGYEN
DRÁGABB, MINT MÁLYN RENDELT PÉNYKÉP
NAGY TÁSOK
KÜNDK EGY ÉLETNAGYSÁG RÉPET 5 KORONÁÉRT DÍZES PASZPARTYVAL 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA 5 ZINBS
OLAJKÉP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK HONONÉRT PÉLVÉTELEK.
SVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL PÉNYKÉPÁRTOZÓ ÉS PASZPARTYVÁRÓ BUDAPEST, VI. RITTIENBILÉ-0-66 KÜNTETTEI VE AJ 1908. ÉVI PÁRSZI NEMZE THÓZI KALLITÁSON DÍSZTÖKLEVLÉ; KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.